

TANYA'S BEAUTY SALON
Threading/Waxing, Facial(Men & Women)
Anti-Aging Facial, Bleach
Hair Cut, Color and Style

40-39 75 St. Jackson Heights, NY 11373
718-478-9009

137-40 Jamaica Avenue Jamaica, NY 11435
718-297-1019

85-03 Roosevelt Avenue Jackson Heights, NY 11373
718-205-7832

HERBAL FACIAL
\$40
\$20 !!!

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ
(ਸੈਲ): 718-757-7809
(ਫੋਨ (ਦਫਤਰ)): 516-439-5420
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਚੰਨ ਪਰਦੇਸੀ
ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ

ਫੋਨ 832-225-5354 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟ www.channpardesi.com ਰਾਹੀਂ 24 ਘੰਟੇ 7 ਦਿਨ ਸੁਣੋ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਓ, ਫੋਨ: 815-557-4991
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ, ਫੋਨ: 219-670-4579

Thirteenth Year in Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢ Email: punjabtimes1@sbcglobal.net
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 13, Issue 39, September 29, 2012 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅੱਗੇ ਖਾੜਕੂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਚੌਫਾਲ ਡਿੱਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅੱਗੇ ਖਾੜਕੂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚੌਫਾਲ ਡਿੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਖਿਲਾਫ ਇਸੇ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਧਰ, ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਭਾਂਪਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਪਿਆ ਸੀ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ

ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ ਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੜਾਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰੋਂ ਹਥਿਆਰ, ਬੁਲਟ ਪਰੂਫ ਜੈਕਟਾਂ, ਵਾਕੀ-ਟਾਕੀ ਸੈਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 121 ਏ, 120 ਬੀ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੜਾਪਿੰਡ ਦਾ ਸਬੰਧ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫੜੇ ਗਏ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਮ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਿੰਗਾਰ ਸਿਨਮਾ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੜਾਪਿੰਡ ਦੀ ਪਤਨੀ ਖੁਸ਼ਵੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਬੁਨੀ ਕਹਾਣੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਜਾਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਮਾਊਜਰ 30 ਬੋਰ, 6 ਰੌਂਦ, ਹਥਿਆਰ ਸਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਾਮਾਨ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਕਵਰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਕੀ ਹੈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਾਹਿਤ?

ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਬੜਾਪਿੰਡ ਕੋਲੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤੇ ਕੈਲੰਡਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ ਆਮ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੜਾਪਿੰਡ ਦੇ ਖੂਹ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ 'ਹੂ ਕਲਿਡ ਕਰਕਰੇ' ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਐਸ.ਐਮ. ਨੁਸਰਿਫ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ 'ਜੂਨ 1984' ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੌਰਾਨ ਫੌਜ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਛਾਪੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਭਰੀ ਨਵੀਂ ਸਫ਼ਬੰਦੀ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਸੂਤਾ ਫਸਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਕੁਝ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬੇ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚਾਲੇ ਦੂਰੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਰਮ ਸੂਰ, ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੂਰਜੀਤ ਦੇ ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਅਜਿਹੇ ਪੱਖ

ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਰ ਕਈ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਸਲ 'ਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਹੋਰ ਭਖ ਗਈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਬੁੰਡਾਲਾ ਵਿਚ ਸੂਰਜੀਤ ਦੀ ਚੌਥੀ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਾ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦਾਹੀਆ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਉਂਜ, ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਮਰੇਡ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਉਂਜ, ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਮਰੇਡ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪ੍ਰਚੁਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਕਸੂਤਾ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬੇਵਫਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਧਿਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕਿਰਲੀ' ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪੱਖੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਲੱਖਵਾਲ ਸਣੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਪ੍ਰਚੁਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਪੂੰਜੀ

ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਮੰਨ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭਾਈਵਾਲ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ

ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇ ਅਤੇ ਫਿਕਰ ਕਰੇ। ਸਾਬਕਾ ਖੇਤੀ ਸਕੱਤਰ ਐਮ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 3,000 Minutes
\$50 • \$100 Available

ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼
ਘਰੋਂ, ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋ
ਇਕ ਮਿੰਟ ਗੱਲ, ਇਕ ਮਿੰਟ ਦੇ ਪੈਸੇ

ਮਿੰਟ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਤਿਆਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਣਗੇ

ਸਾਨੂੰ ਗਾਹਕ ਭੇਜੋ ਤੇ ਫਰੀ ਮਿੰਟ ਲਵੋ!

800-914-1013 • 408-726-6103

ਇਕੋ ਡੀਲ ਤੇ ਦੋ ਨੰਬਰ ਕੱਠੇ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ
Limited Time Offer. Restrictions & Fees Apply.

ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਹੋਕਾ ਬੱਬੂ ਗੁਰਪਾਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ'

ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਨਜ਼ਦੀਕ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਹਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਟਰੈਚਪੀ ਵਸਦਾ ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਬੱਬੂ ਗੁਰਪਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਲਾਪਤੋਂ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਗੱਭਰੂ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੀਟਾ ਮਾਛੀਕੇ
ਫੋਨ: 559-333-5776

ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਖਿਓਂ ਮਿੱਠੀ ਜੁਬਾਨ ਨਾਲ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕੁਝ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਜਨਮਾਂ ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਬੱਬੂ ਜਦੋਂ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੀਰ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਝੂਮ ਕੇ ਕਹਿ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਡ ਕੇ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਪਿਤ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਬਾਬਾ ਬੋਹਤ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਬੱਬੂ ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਗੀਤ 'ਹਾਏ ਉਏ ਰੱਬਾ ਕਿਵੇਂ ਭੁਲਾਵਾਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ' ਵਜਦ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਬੱਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਤੋਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤੋਂ ਵਿਚਾਲੇ ਜਿਵੇਂ ਫਰਕ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਜਦ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਰੋਤੋਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਾਹ ਬੱਬੂ ਵਾਹ।

ਬੱਬੂ ਗੁਰਪਾਲ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਾਇਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਭਾਵੁਕਤਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ ਵਿਚ ਮਾਨ ਦੇ ਸੋਅ ਦੌਰਾਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਸ਼ੌਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀਤ, ਨਸ਼ਿਆਂ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲਤਾ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਕੋਰਾਂ ਦੂਰ ਇਹ ਐਲਬਮ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਬੱਬੂ ਗੁਰਪਾਲ ਦਾ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਬੱਬੂ ਨਾਲ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ:

ਸਵਾਲ: ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕ। ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋ।

ਜਵਾਬ: ਜੀ ਪੰਨਵਾਦ, ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਅਸੰਧ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਰਨਾਲ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਸ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਜਹਾਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਟੈਗੋਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਪੇਹੋਵਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਕਰਨਾਲ ਤੋਂ। ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਸਿਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਸੋਫੀਆ ਕੌਰ 9 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬੇਟਾ ਸੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਜੇ 4 ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਗਾਉਣਾ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਪਹਿਲੀ ਐਲਬਮ ਕਦੋਂ ਆਈ?

ਜਵਾਬ: ਗਾਉਣ ਵੱਲ ਮੇਰਾ ਝੁਕਾਅ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ 4-5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਵੀ ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੀ ਭੜਾਸ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਯਾਰਾਂ-ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਦਕਾ 2006 ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਪਲੇਨੀ ਐਲਬਮ 'ਯਾਦਾਂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਵਾਲ: ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸੋ।

ਜਵਾਬ: ਇਹ ਐਲਬਮ ਇੱਕ ਪੈਗਮ ਹੈ, ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ, ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚੀ ਹੋ ਚੁਕੇ ਕੁਝ ਕੁ ਲਿਖਾਰੀ ਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਪੱਤ ਨੂੰ ਰੋਲਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਹੀ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬੀਏ ਜੁਥਾਨੇ ਨੀ ਰਕਨੇ' ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਏ ਫਿਕੀ ਪੈ ਗਈ ਚਿਹਰੇ ਦੀ

ਨੁਹਾਰ, ਮੀਡੀਆਂ ਖਿਲਾਰੀ ਫਿਰੋਂ ਬੁਲ੍ਹੇ ਦੀਏ ਕਾਫੀਏ, ਨੀ ਕਿਹਨੇ ਤੇਰਾ ਲਾਹ ਲਿਆ ਸਿੰਗਾਰ' ਇੱਕ ਹਉਕਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਵੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਖੁਸ਼ਿਆ ਸਤਿਕਾਰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹੀਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਇਸ

ਬਾਕੀ ਉਮੀਦ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਸਰੋਤੋਂ ਸੁਣਨ ਪਿਛੋਂ ਕੀ ਫਤਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਐਲਬਮ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੀਤਕਾਰ?

ਐਲਬਮ ਰਾਹੀਂ।

ਸਵਾਲ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਐਲਬਮ ਤੋਂ ਕੀ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ?

ਜਵਾਬ: 'ਜੋ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਥਾ, ਵੇ ਮੈਨੇ ਪੂਰਾ ਕੀਆ, ਅਗਰ ਖੁਦ ਖੁਦਾ ਭੂਲ ਜਾਏ, ਤੋ ਮੈਂ ਕਿਆ ਕਰੂੰ।' ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਐਲਬਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਬਮ ਲੱਚਰਤਾ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਇਕ ਕਰਾਰਾ ਤਮਾਚਾ ਹੈ।

ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?

ਜਵਾਬ: ਵੇਖੋ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਚਿੰਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਬੇਸੁਰੇ ਗਾਇਕਾਂ 'ਤੇ ਲੋਹੜੇ ਦੇ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੜੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਦੇ ਧਨੀ ਸੁਰੀਲੇ ਗਾਇਕ ਹਨ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਲ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਮੁਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹਨ?

ਸਵਾਲ: ਅੱਜਕੱਲ ਦੇ ਲੱਚਰ ਗਾਇਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?

ਜਵਾਬ: ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਲੱਚਰ ਗੀਤ ਸੁਣਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਨਕਾਰੀਏ ਤਾਂ ਲੱਚਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪੋ ਨੱਥ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ, ਲੱਚਰ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਕੁ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜੋ ਕੰਡੇ ਅੱਜ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਬੀਜ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਕੰਡੇ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਚੁਭਣੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ?

ਜਵਾਬ: ਸੁਨੇਹਾ ਨਹੀਂ, ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੋ। ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿਓ। ਅਸ਼ਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਅਤੇ ਲੱਚਰ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰੋ। ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਐਲਬਮ 'ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣਿਓ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਟੋਰ ਤੋਂ ਕਾਪੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਡੀ ਐੱਲ ਕੇ ਹੀ ਸੁਣ ਲਿਓ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਰਥਕ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ 'ਤੇ ਸੀ ਡੀ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦਾ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ, ਇਕ ਪੈਗਮ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਨਵੀਂ ਐਲਬਮ 'ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ। ਮੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੈਗਮ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ। ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕੋਂ ਇਹ ਸੀ ਡੀ ਸੁਣਿਓ ਜ਼ਰੂਰ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਰਮਿੰਘਮ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗੀ ਬੱਸ

ਲੰਡਨ: ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮੀਰਪੁਰ, ਸਿੰਧੀ ਬੱਸ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੁਣ ਸੜਕ ਰਸਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਰਮਿੰਘਮ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ 4000 ਮੀਲ ਲੰਮਾ ਬੱਸ ਮਾਰਗ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈਰਾਨ ਸਮੇਤ ਸੱਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘੇਗਾ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਿਰਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 130 ਪੈਂਡ ਖਰਚ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਕਮਾਂਡਰ ਲੁਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਬੱਸ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਇਟਾ ਤੱਕ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸ਼ਵਨੀ ਸੇਖੜੀ ਦਾ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਵਾਗਤ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਸੇਖੜੀ ਦਾ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਉਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਲੋਂ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਖੜੀ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਆਏ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਖੜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਨਅਤ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਹ 19,000 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ।

ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਵਾਗਤੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੇਖੜੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਵਿੰਗ ਦੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ

ਖੱਬਿਓ-ਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਅਨੁਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਸੇਖੜੀ, ਸਤੀਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੇ ਕੇ ਸਿੰਘ, ਰਾਜੇਸ਼ ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਰਾਜੂ ਅਲਾਹਾਬਾਦ

ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਅਨੁਜ ਸ਼ਰਮਾ ਅਟਾਰਨੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਕੇ. ਕੇ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ।

Bhangra, Masti with DJ Soni

ਇੰਡੀਆਨਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਓਹਾਇਓ, ਇਲੀਨਾਏ, ਕੈਨਟਕੀ

Birthday party, Anniversary, Marriage, Jaago, Graduation, or any celebration.

ਜਨਮ ਦਿਨ ਪਾਰਟੀ, ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ, ਜਾਗੋ, ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੋਨੀ ਡੀ ਜੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Full Service DJ

We Travel All Over USA

Ph: 513-600-4447

e-mail: djsoni718@gmail.com

We Provide Bhangra Group & Dholi Also.

ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਮੌਜੂਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਜਨਰਲ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਵਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਉਥੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਰੇਲਵੇ ਤੇ ਸੜਕੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

PROFESSIONAL DJ SERVICES:

PUNJABI, HINDI & GUJRATI
LIVE DHOOL, BOLYIAN & MC
PROFESSIONAL LIGHTING
LIVE ENTERTAINMENT

TEL: 917.254.6768
347.615.2286
646.400.9322
347.738.7446
djmanjli@hotmail.com

Professional in all Occassions

www.facebook.com/djmanjli

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕੋਈ ਕੋਤਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ-ਕੰਗ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੁਰੂਘਰ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ, ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜੀ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਦੇ ਸਭ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਇਸੇ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ

ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਛੇਕਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਸ. ਕੰਗ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਸਖਤ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬਿਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ

ਉਤੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਉਕਾ ਹੀ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕੁਰਸੀ ਜਾਂ ਬੈਂਚ ਉਤੇ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਨਕਲ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਉਸ ਲਈ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਕੇ ਬਿਠਾਵੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਾਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭੁੱਜੇ ਦਰੀ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੁਰਸੀ ਲਾ ਕੇ

ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਜਿਹਾ ਸਿੱਖ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ। ਅਸੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੋਤਾਹੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਬਿਨਾ ਵਜ੍ਹਾ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਧਰਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ. ਕੰਗ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਪਾਸ ਹੁਣ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਚੀ ਨਹੀਂ ਬਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਰਾਰਥਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਜਿਹਾ ਮੁੰਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੁਰਸੀ ਡਾਹ ਕੇ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 76 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੁਰਸੀ ‘ਤੇ ਉਹ ਬੈਠੇ ਉਸ ਦੀ ਉਚਾਈ ਮਸੀ 18 ਇੰਚ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਥੜੇ ਦੀ ਉਚਾਈ 34 ਇੰਚ ਹੈ। ਕੁਰਸੀ ਉੱਚ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 43 ਫੁੱਟ ਦੀ ਦੂਰੀ ‘ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ‘ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਅਮਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਟੀ ਵੀ ਜੱਸ ਟੀ ਵੀ ਉਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਛਾਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਚੈਨਲ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੁੰਦਾ ਨਾ ਲੱਭੇ ਤਾਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਨਿਰਾਧਾਰ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਦੋਫੇਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ

ਲੰਡਨ: ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਡਾਕਟਰ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੀਆ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਬਰਤਾਨੀਆ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੀਜ਼ਾ ਨੇਮਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਰੀਅਰ ਸਬੰਧੀ ਬਿਹਤਰ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ (ਜੀਐਮਸੀ) ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਿਣਤੀ 2004 ਵਿਚ 3641 ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਹੁਣ ਘਟ ਕੇ ਇਸ ਸਾਲ ਕਰੀਬ 500 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2011 ਤਕ 25592 ਅਜਿਹੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ.ਐਮ. ਸੀ. ਕੋਲ ਰਜਿਸਟਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਯੋਗਤਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

‘ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ’ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 2011 ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਡੀਕਲ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (550), ਭਾਰਤ (489), ਰੋਮਾਨੀਆ (449), ਇਟਲੀ (386) ਤੇ ਯੂਨਾਨ (365) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਮੈਡੀਕਲ ਯੋਗਤਾ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2004 ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਨੰਬਰ 3641 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਕਰੀਬ 500 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚਲੀਆਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਲੱਖ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਾਕਟਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਰਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਰਜਿਸਟਰ ‘ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰੀ ਯੋਗਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2011 ਵਿਚ 8606 ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਕੈਂਪ 30 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿਲ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਫਤ ਸਿਹਤ ਕੈਂਪ 30 ਸਤੰਬਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 12 ਮਾਹਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਆਮ ਚੈਕਅਪ ਕਰੇਗੀ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਥੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਸ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੈਂਪ ਦੌਰਾਨ ਬਲਡ ਸ਼ੂਗਰ, ਬਲਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਮੂੰਹ ਦੇ ਰੋਗਾਂ, ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ, ਸਾਹ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਾਡੀ ਮਾਸ ਇੰਡੈਕਸ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਰੂਮ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਿਹਤ ਕੈਂਪ ਏਰੀਏ ਦੀਆਂ ਡਾਕਟਰੀ ਕਲੀਨਿਕਾਂ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਸਿੱਖਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਆਮ ਇਜਲਾਸ 21 ਨੂੰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਆਮ ਇਜਲਾਸ ਆਉਂਦੀ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਟਰਸਟ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਰਤੀ ਗਈ ਗਲਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੰਘੀ 26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਕ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਗੈਰ-ਵਿਧਾਨਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਗੂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਸ. ਸੱਗੂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਜੇ ਜਨਵਰੀ 2013 ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ. ਪੰਜਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 646-515-1817 ‘ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

OKKJI Transfer LLC.

15238 Radiance Dr., Noblesville, IN, 46060

ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

*ਲੋਕਲ ਤੇ ਲੌਂਗ ਰੂਟ

*ਡਰਾਈ ਅਤੇ ਰੀਫਰ ਲੋਡ

ਕਾਗਜ਼ ਦਿਓ ਤੇ ਪੈਸੇ ਲਓ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

Toll Free: 1-855-966-5554

Manny Sandhu: 317-603-1000, Sam Bhullar: 732-486-9045

Fax: 317-774-9665

ਕਾਂਗਰਸ ਕਰੇਗੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਜੱਗ ਜਾਹਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 37 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼ਿਵਰਾਜ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹੰਗਾਮੀ ਸੈਸ਼ਨ ਸੱਦਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁੱਲ 46 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੁੱਜੇ 37 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ‘ਤੇ ਵਾਧੂ ਟੈਕਸ ਥੋਪਣ, ਕੇਂਦਰੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਪਰਚੂਨ ਖੇਤਰ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ (ਐਫ.ਐੱਸ.ਡੀ.) ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਂਜ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਫਵਦ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ੍ਰੀ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 174 (1) ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹੰਗਾਮੀ ਸੈਸ਼ਨ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਰਾਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਦਲ ਨੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ‘ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਔਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਤੇ 900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸ ਥੋਪ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫੋਰਮ ‘ਤੇ ਹੀ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਕਰ ਤੋਂ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਤੇ ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ

ਘਪਲੇ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਚੌਧਰੀ ਜਾਖਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 5000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਿਲੇ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਾਰ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਪਾਲਣ ਲਈ ਕਰਨੇ ਪਏ ਵੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਰਾਜਾ ਕੰਦੋਲਾ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ‘ਚੋਂ ਫ਼ਰਾਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤਸਕਰ ਆਈਸ ਕਿੰਗ ਰਾਜਾ ਕੰਦੋਲਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਚਕਮਾ ਦੇ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਉਸ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਲੈ ਆਏ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਜੰਮੂ ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿੱਲੀ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਗੱਡੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਰੁਕੀ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਕੰਦੋਲਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਚਕਮਾ ਦੇ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਈ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਨਾ

ਹੀ ਇਥੇ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਨੂੰ 18 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜਿਆ ਸੀ ਤੇ 25 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੀ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਮੁੱਲ ਦੀ ਆਈਸ, ਹੈਰੋਇਨ ਤੇ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਾ ਖਤਰਨਾਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਪਰਾਧੀ ਹੈ ਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਲਰਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਮੌਤ ਦਾ ਖੂਹ ਬਣੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦਾ ਘਰ ਬਣਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ 211 ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 262 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ ਤੇ 164 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਾਦਸੇ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਮਿੱਲਾਂ 'ਚ ਹੀ ਵਾਪਰੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ੋਖ਼ਮ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਮੌਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ 'ਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਵੀ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲੇ ਅੱਠ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 28 ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ 'ਚ 54 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ 88 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਖੰਨਾ ਵਿਚ ਬਾਇਲਰ ਫਟਣ ਨਾਲ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ 10 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਫੈਕਟਰੀ ਐਕਟ 'ਚ ਚੋਰ ਮੋਰੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਲਕ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ 262 ਮੌਤਾਂ

ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਕਟਰੀਆਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਬਚਣ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਅਚਨਚੇਤ ਤੇ ਭਿਆਨਕ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਲ 2007 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅੰਦਰ 35 ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੌਰਾਨ 36 ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ 6 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ।

ਸਾਲ 2008 ਦੌਰਾਨ 28 ਹਾਦਸੇ 33 ਮੌਤਾਂ, 2009 ਵਿਚ 49 ਹਾਦਸੇ 54 ਮੌਤਾਂ ਤੇ 16 ਜ਼ਖ਼ਮੀ, 2010 'ਚ 36 ਹਾਦਸੇ 50 ਮੌਤਾਂ ਤੇ 34 ਜ਼ਖ਼ਮੀ, 2011 'ਚ 35 ਹਾਦਸੇ 35 ਮੌਤਾਂ ਤੇ 20 ਜ਼ਖ਼ਮੀ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2012 ਦੌਰਾਨ 15 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ 28 ਹਾਦਸੇ 54 ਮੌਤਾਂ

ਤੇ 88 ਮਜ਼ਦੂਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਤਰਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹੀ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੰਡ 'ਚੋਂ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਲੋਹਾ ਫੈਕਟਰੀਆਂ 'ਚ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਆਮ ਗੱਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭੇ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਦੂਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਵੈਲਫੇਅਰ ਫੰਡ' ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਭਲਾਈ ਫੰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੱਸਿਆ

ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਇਸ ਫੰਡ 'ਚੋਂ ਉਸਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫੰਡ ਸਾਲ 2009 ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਾਰਨ ਫੰਡ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚ ਹੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫੰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਲੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ

ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ 'ਚੋਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਾ ਨਵਿਆਉਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਫੰਡ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਭਲਾਈ ਫੰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਹੁਣ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਪੈਪਸੀ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਕੈਂਪ ਲਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਉਸਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਿੱਧਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ: ਜੌਹਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਰਤ 'ਚ ਮਲਟੀ ਬਰਾਂਡ ਪਰਚੂਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਰੋਧ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਜੌਹਲ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ. ਜੌਹਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਰਚੂਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸਾਨ ਛੋਟੀ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ

ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਭਾਅ 'ਚ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਲਟੀ ਬਰਾਂਡ ਸਟੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਟੋਰ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚੇਗਾ।

ਸ. ਜੌਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੋਚ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਲਟੀ ਬਰਾਂਡ ਸਟੋਰਾਂ ਕਾਰਨ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਾਂ ਕਰਿਆਨੇ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤਬਾਹ

ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਭਾਵੇਂ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੇ ਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ

ਵਧੇਗੀ ਪਰ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਉਤਪਾਦ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਟੋਰਾਂ

ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਕੀਮਤ ਵਧੇਗੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਪਸਾਰ ਦਰ ਵੀ ਘਟੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਚੂਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਆਗੂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਚੂਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ

ਚਾਹੀਦੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਆਈਟੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਖੂਬ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਵੀ ਬਣੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਅੱਡਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਹੁਣ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਬੇਨੇਮੀਆਂ 'ਚ ਹੀ ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਭਾਈ ਵਾਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜੰਡਿਆਲਾ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਭਾਈ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਖੋਲ੍ਹੇ 24 ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਟੈਲ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੀ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ 19 ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 10

ਬਹੁਤੇ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਬਰੇਕਾਂ

ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸੋਇਨ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਚਾਰਟਡ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟਸ ਨਾਮੀ ਫਰਮ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਫਰਮ ਵੱਲੋਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨੇਮੀਆਂ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਦਸ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਮੁਤਾਬਕ ਮ੍ਰਿਗੇਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨਾਮੀ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਜੰਡਿਆਲਾ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ) ਸਕੂਲ 'ਚ ਸਪੋਰਟ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸਕੂਲਾਂ ਨਵਾਂ ਗਰਾਂਓ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ), ਬਾਲਦ ਖੁਰਦ (ਸੰਗਰੂਰ), ਗੰਢਾਂ (ਸੰਗਰੂਰ) ਤੇ ਕਾਲੋਕੋ (ਬਰਨਾਲਾ) ਵਿਚ ਵੀ ਸਪੋਰਟ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਹਰ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਾਮੀ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਕਤ ਚਾਰਾਂ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਬੈਠਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਪੰਜ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤਨਖਾਹ ਪੰਜਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ, ਸਟੋਰ ਕੀਪਰ ਵੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ ਪਰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੰਡਿਆਲਾ ਦੇ ਸਕੂਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਮਾਨ ਲਿਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 48700 ਰੁਪਏ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਮੁਫਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਭਾਈ ਵਾਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਗਰਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਇਹ ਸਕੂਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਈਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਢੁਕਵੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਕਸ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਦਰਸ਼ ਸਕੂਲ ਸਕੀਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੀ.ਜੀ.ਐਸ.ਈ. ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ 'ਚ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ।

ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਿਰੁਧ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਾਨ ਦਲ ਵਲੋਂ ਨਿਖੇਧੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਅਮਰੀਕਾ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਿਰੁਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖਤਮ ਹੋਏ ਕੇਸ ਮੁੜ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਪਿਆਜ਼ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ) ਦੇ ਆਗੂਆਂ-ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਤਾਪਿੰਡ ਵਿਰੁਧ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ ਬੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਿਹਚਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਨਿਰਧਾਰ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਉਭਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤਸ਼ੱਦਦ ਢਾਹੁਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁਧ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਰੁਧ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਲੋਅਰਖ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਪਾਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਚਲਾਏਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਹੋਰ ਰਹੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਕਾਬੂ ਕਰੇਗੀ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਪੈਤ ਨੱਪਣ ਦਾ ਕੰਮ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਪੌਂਡ ਦੀ ਭਾਰੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਬਾਰਡਰ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਠੇਕਾ ਕੈਪਿਟਾ ਨਾਮੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਾਪਤਾ ਕਰੀਬ 1.70 ਲੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਦਾਇਗੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਫਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਮੀਗਰਾਂਟਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾ ਕੇ ਕੰਪਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਰੋਜ਼ਨਾਮਾ 'ਡੇਲੀ ਮੇਲ' ਨੇ ਛਾਪੀ ਹੈ। ਬਾਰਡਰ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰੋਬੀ ਵਾਈਟਮੈਨ ਨੇ ਇਹ ਸਮਝੋਤਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਇਥੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਸਕੈਰੋ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 20 ਫੀਸਦੀ ਦੇਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ।

ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਦਮ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ 81 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਨਸਲੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਪ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਜੇਮਸ ਐਮ ਕੋਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੀਤੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਨਸਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਰਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਉਧਰ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਲੰਘੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੀ ਗਈ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ

ਕਸਾਬ ਦੀ ਰਹਿਮ ਲਈ ਅਪੀਲ ਰੱਦ

ਮੁੰਬਈ: 26/11 ਮੁੰਬਈ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਮਲ ਕਸਾਬ ਵੱਲੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਰਹਿਮ ਲਈ ਅਪੀਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਨਫਰਤੀ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖੀ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਮੰਗ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਮਾਤਾ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਇਕ ਗੋਰੇ ਜਨੂੰਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਓਕ ਕਰੀਕ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਨਫਰਤੀ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਜ਼ੋਰ ਫਤ ਗਈ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਾਨੂੰਨਸ਼ਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਫੈਡਰਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਕਤੂਬਰ ਅੱਧ ਤਕ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੈਣੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜ ਅਗਸਤ ਦਾ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਲਈ ਮੰਦਭਾਗਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਓਕ ਕਰੀਕ ਦੀ ਘਟਨਾ ਕੋਈ ਕੱਲੀ-ਕਾਰੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਮੁੜ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਬਿੱਲ ਰੱਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ ਨੇ ਵੱਡੇ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਉਹ ਬਿੱਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਇਮਦਾਦ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰੋਕ ਲਾਉਣਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦਿਨ ਦਾ ਖੁਰਾ ਲੱਭਣ 'ਚ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਬਿੱਲ (ਐਸ 3576) ਨੂੰ 10 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 81 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਸਕੀਲ ਅਫਰੀਦੀ ਨੂੰ ਲੰਘੀ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਕਬਾਇਲੀ ਨਿਆਂ ਅਧੀਨ ਲਸ਼ਕਰ-ਇਸਲਾਮ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਗੱਦਾਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ 33 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਸੈਨੇਟਰ ਰੈਡ ਪੌਲ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਬੀਆ ਤੇ ਮਿਸਰ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਇਮਦਾਦ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਮਿਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫਤ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਪੌਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਦੇ ਸੈਨੇਟਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਸੁਣੋ

ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ
www.radiock.com 'ਤੇ

ਬੇਏਰੀਆ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ, 24 ਘੰਟੇ

Wifi Radio ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਹੈ

ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰਾਂ, ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ
ਤੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ

- > Preet Fabric, Fremont > Kash Fabrics, Hayward
- > Sidhartha International, Fremont
- > Shalimar, Union City > Mann Grocery Market, Yuba City

ਰੇਡੀਓ ਤੁਸੀਂ ਫੋਨ

832-551-5038

510-972-0442

'ਤੇ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ

Khalsa Radio

"Independent Voice"

www.khalsaradio.org

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 24/7/365
ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੁਣੋ 702-489-0222

Info@khalsaradio.org

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 510-900-3600

Radio CK, PO Box 296, Fremont, CA 94537

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

**ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ**

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/
ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ
ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ
ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733

Yuba City Ph: 530-383-2785

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

Punjab Times**Established in 2000**
13th Year in PublicationPublished every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:

Jaspreet Kaur

Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Our Columnists

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Virdi

Ph. 847-502-2703**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Missisipi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ****ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 90 ਡਾਲਰ****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to**
Chicago jurisdiction.

ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅੱਗੇ ਖਾੜਕੂ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਚੌਫਾਲ ਡਿੱਗੀ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਨਾਲ ਬੰਦ ਵਾਇਰਲੈਸ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਕੈਮਰਾ, ਰਾਤ
ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਦੁਰਬੀਨਾਂ, ਤਿੰਨ ਲੈਪਟੋਪ,
ਵੀਡੀਓ ਕੈਮਰਾ, ਡਿਜੀਟਲ ਕੈਮਰਾ, ਦੋ ਵਾਕੀ-
ਟਾਕੀ ਸੈਟ, ਦੋ ਬੁਲਟ ਪਰੂਫ ਜੈਕਟਾਂ, ਰੈਡ
ਲਾਈਟ, ਭੜਕਾਊ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼
ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ
ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਫੜੇ ਦੋ
ਖਾੜਕੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ 2 ਕਿਲੋ 700
ਗ੍ਰਾਮ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ. ਦਾ ਸਬੰਧ ਬੜਾਪਿੰਡ ਨਾਲ
ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਈ
2012 ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਮ ਦੇ
ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸੈਫਾਬਾਦ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਰੋਹਣਨੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ
ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਗੁਰਨੇਕ ਸਿੰਘ
ਉਰਫ ਨਿੱਕਾ ਅਤੇ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ
ਨਾਲ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ।ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਫੜੇ ਗਏ
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਬੜਾਪਿੰਡ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ
ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲੋਂ 315 ਬੋਰ ਦਾ ਦੇਸੀ
ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ ਦਾ ਨਿੱਜੀ
ਅੰਗ-ਰੱਖਿਅਕ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ।ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਬੀਰ
ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ
ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ
ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੇ ਗੈਰ-
ਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ
ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ
ਦੇ ਕੱਚੇ ਚਿੱਠੇ ਫਰੋਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੜਾਪਿੰਡ ਦੀ ਪਤਨੀ
ਖੁਸ਼ਵੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟ ਦੀ ਪਤਨੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਮਨਘੜਤ
ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ
ਦਾ ਜਾਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੜਾਪਿੰਡ ਤੇ ਬਿੱਟ
ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਰਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਲਈ
ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇਸੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ੀ
ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਝ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵਸਤੂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ
ਲੱਗੀ, ਪਰ ਮਾਮਲੇ ਸੰਗੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਰਜ ਕਰ
ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ
ਦਾ ਪਤੀ 2009 ਤੋਂ ਮਈ 2012 ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ
ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਘਰੋਂ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ,
ਫਿਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ
ਗਈ।

ਕੀ ਹੈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸਾਹਿਤ?

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਨਾਮ
ਸਿੰਘ ਧੌਮਾ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਾਕਾ
ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੌਰਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ
ਸੀ। ਫੜੇ ਲਿਟਰੇਚਰ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸੰਤ
ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ
ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੂੰਜ',
'ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ' ਤੇ ਸੰਤ
ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਚਾਰ ਸੀ.ਡੀਜ਼ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਦਾ ਟਾਈਟਲ 'ਪੁਲੀਸ ਐਨਕਾਊਂਟਰ' ਹੈ।

ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰੀਆ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼

ਖੰਨਾ: ਖੰਨਾ ਦੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਾਰਕੀਟ
ਵਿਚ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ 5 ਮਈ, 1987
ਨੂੰ ਹੋਈ ਬੈਂਕ ਡਕੈਤੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ
ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰੀਆ ਨੂੰ ਖੰਨਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ
ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ
ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 4 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਦਿਆ
ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰੀਆ ਉਤੇ ਆਪਣੇ 4 ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ
ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਖੰਨਾ ਦੇ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ
ਵਿਚ ਡਕੈਤੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਭਰੀ ਨਵੀਂ ਸਫ਼ਬੰਦੀ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਦੋਹਾਂਤ ਉਪਰੰਤ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ
ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਵੀ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ
ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਰਜ਼ੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ.)
ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਕੱਤਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰਦੀ ਨੇ ਖਾਮੋਸ਼
ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ। ਉਧਰ,
ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ
ਡਾ. ਜੁਗਿੰਦਰ ਦਿਆਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹੋ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ
ਨਾਲ ਰਾਜਸੀ ਟੱਕਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ
ਨਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ
ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਦੇ
ਕਾਮਰੇਡ ਸੁਰਜੀਤ ਨਾਲ ਰਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ
ਉਹ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ।ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ
ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ
ਇਸ਼ਾਰਾ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ
ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਫੇਰੀ
ਨੂੰ ਸੰਭਾਵੀ ਤੀਜੇ ਬਦਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ
ਵਿਚ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖੁੱਜੇ ਲੱਗਣਾ ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼
ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਸੋਗ
ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣਾ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ
ਸਾਂਝ ਲਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ।ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ
ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨਾਲ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤੇ
ਰਹੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕ
ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਐਨ.ਡੀ.ਏ.
ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇਗੀ।ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ
ਦੇ ਸੁਪਰੀਮੋ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਹੋਈ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਅਹਿਮ
ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ
ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ
ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਖਬੀਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ
ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ
ਦਾ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ
ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ
ਹੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨਾਲ
ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ
ਕਾਮਰੇਡ ਸੁਰਜੀਤ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਰਾਜ
ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਮ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ
ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ
ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ 2007 ਤੋਂ
2012 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ
ਨੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ
ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਦਰ ਇਕ ਧੜਾ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ
ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਿਛਲੀ ਹੋਈ ਚੋਣ ਵਿਚ
ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ
ਤਾਂ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੋਣੀ
ਸੀ। ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ
ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਨਾਲ
ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਹਲਚਲ

ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼
ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਦਾ ਤੀਜਾ ਫਰੰਟ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਲੇ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਚਰਚਾ
ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ
ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ
ਸਰਾਹਣਾ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ

ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਤੇ ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ
ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਹੋਇਆ ਵਤੀਰਾ ਤੀਜੇ
ਮੋਰਚੇ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਸਫ਼ਬੰਦੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ
ਹੈ। ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ
ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁਲਾਇਮ
ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ
ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ
ਲੱਭ ਲੈ ਕੇ ਚਲਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ
ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ
ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਇਹ ਸਮਾਗਮ
ਜ਼ਰੂਰ ਹਲਚਲ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਸੂਤਾ ਫਸਿਆ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਿਕਰ ਤੇ ਫਰਜ਼ ਤਾਂ
ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਫਸੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼
ਰਾਹੀਂ ਕਣਕ-ਝੋਨੇ ਦੇ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ
ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਦਲਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਭਾਜਪਾ
ਦੀ ਪੈਂਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰ ਰਹੀ ਹੈ।ਉੱਜ, ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੰਨਣਾ
ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ
ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ
ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਨਵੰਬਰ 2011 ਵਿਚ
ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਬਹੁ-ਬਰਾਡ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ
ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦਾ
ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਚੂਨ
ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ
ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ
ਦੇ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇ ਨਾਲ ਕਈ ਖੇਤਰੀ
ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਾਲਤ
ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ
ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਸਮੇਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼
ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ ਪਰ ਸਿਆਸੀ
ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪ੍ਰਚੂਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ
ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਧਿਰ ਭਾਜਪਾ
ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਾ ਡਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰ
ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਿਆਸੀ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੀ ਦਬਵੀਂ ਸੁਰ 'ਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਕਿ ਉਹ ਕੌਮੀ ਜਮਹੂਰੀ ਗਠਜੋੜ (ਐਨ.ਡੀ.ਏ.)
ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹੀ ਕਰੇਗਾ।(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆਤਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੰਪਾਰਾਏ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਹੈਪੀ ਹੀਰ
ਸੰਨੀ ਧੂਤ
ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੱਪੀ

Matrimonials

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਰਸ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ, ਉਮਰ 28 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5' 7" ਲਈ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸੈਟਲ ਹਨ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 630-656-0536

Well settled Saini Sikh parents seek strictly Gursikh match for US Citizen innocently divorced daughter, 28, 5'-6", M Ed., school teacher. Email biodata @ bsinghmdus@yahoo.com

Suitable match wanted for US born Jatt sikh girl, 35year, 5'-6", working as financial manager with a reputed company in Chicago area. Family well settled in US. E-mail bio @ mgs2808@yahoo.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੱਟ ਲੜਕੇ, 28, 5'-7" ਐਮ ਬੀ ਏ (ਯੂ ਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ) ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਇੰਡੀਆ ਰਹਿੰਦੀ ਗੁਰਸਿੱਖ (ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ) ਸੋਹਣੀ-ਸੁਨੱਖੀ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: 98152-37747 ਜਾਂ 414-745-1676 ਜਾਂ ਈਮੇਲ ਕਰੋ: jeeta1970singh@yahoo.com

Sikh parents seek match for handsome US educated son, MBA, MS, BS, Engineering, 28/5'-11". Employed with a highly reputed company. Email: photo/bio: sps1083@gmail.com

Wanted suitable match for US citizen Jatt Sikh boy, 21, 6'. Only those should contact who can arrange US citizen match for boy's brother 24, 6' living in India. Contact: 408-694-8554

US citizen or green card holder girl sought for US green card holder Rajput boy 29, 5'-11". Call: 318-348-7448 or 661-229-6823 (Cell)

ਖ਼ਾਲਸਤਾਨੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬੋਲ ਕੇ ਕਸੂਤਾ ਫਸੇ ਜੋਹਨ ਬੇਅਰਡ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਕਸੂਤੇ ਫਸੇ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜੋਹਨ ਬੇਅਰਡ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਬਲਕਿ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬੇਅਰਡ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਮੌਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਸਤਾਨੀ ਪੱਖੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਖ਼ਾਲਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕ ਕਾਫੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਬੇਅਰਡ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਸਤਾਨੀ ਲਹਿਰ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬੇਅਰਡ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਕਾਰਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਰੋਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਪਰਤਦਿਆਂ ਹੀ ਸੁਰ ਬਦਲੀ

ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖਤ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ

ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ 100 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਫੌਜ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸ਼ਾਨ

ਤੇ ਸਰਮਾਇਆ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੌਰੇ ਵੇਲੇ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਤਿਵਾਦ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇੱਕਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਵਾਵੇਲੇ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੈਨੇਡੀਆਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕੰਜਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਐਮ ਪੀ ਪਰਮ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਖਾਹਮਖਾਹ ਤੂਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੰਨਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਠਰ੍ਹਮੇ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੁਣ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਭੇਜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਨਡੀਪੀ ਐਮਪੀਪੀ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗਰਦਾਨਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਫੈਡਰਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜੱਜ ਰੋਬਰਟ ਸਵੀਟ ਨੇ ਇਕ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1984 ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਹੇਠ ਸਰਵਿਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪਿਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਹੇਠ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਨ, ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਿਖਸ ਫਾਰ

ਜਸਟਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕਦੱਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤਾਮੀਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੇਠ ਸਰਵਿਸ

ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜੱਜ ਸਵੀਟ ਨੇ ਆਪਣੇ 82 ਸਫਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪਿਰ ਨੇ ਹੇਠ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਮੁਕਦੱਮੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਸੀ। ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ

ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਮਨ ਤਾਮੀਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਜੱਜ ਸਵੀਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪਿਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੱਜ ਸਵੀਟ ਨੇ ਨਿਆਇਕ ਖੋਜ ਲਈ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪਿਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ ਐਨ ਓ ਸੀ) ਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ ਐਨ ਸੀ) ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਨਿਆਇਕ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜੱਜ ਸਵੀਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪਿਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਈ ਐਨ ਸੀ ਤੇ ਆਈ ਐਨ ਓ ਸੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਖੋਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪੀੜਤਾਂ, ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪਿਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਿਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਅਮਰੀਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੇਸ ਵਿਚ 'ਕਲਾਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ' ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇਗੀ। ਇਸ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਤੇ ਗੈਰ ਪਰਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਸਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਅਟਾਰਨੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ, ਵਪਾਰ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਨੇ ਬਦਲਿਆ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਮੁਲਕ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਕਾਫੀ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਮਾਪੇ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਥੀ, ਸਮਲਿੰਗੀ ਜੋੜੇ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ

ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਕਹਿਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਧੀ ਹੈ ਤੇ ਬੱਚੇ ਪਾਲਣ ਤੇ ਘਰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਿਓ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਇਹ ਤੱਥ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕਹਿਰੇ ਮਾਪੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅੱਠ ਫੀਸਦੀ ਵਧੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਬਹੁਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਮੰਜ਼ਲਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚ ਇਕ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਕਈ ਜੀਆਂ ਦਾ ਇਕੋ ਥਾਂ ਰਹਿਣਾ ਕਿਫਾਇਤੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਛੋਟੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਜੋੜੇ ਔਲਾਦ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤੇ ਤਲਾਕਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਤਰੇਏ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ 464,335 ਮਤਰੇਏ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ ਤੇ 10 ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਬੱਚਾ ਮਤਰੇਆ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ 13,320,650 ਨਿੱਜੀ ਘਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 11% ਹਨ ਜੋ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

Triple Transport Inc.

5938 S. 13th St., Milwaukee, WI 53221
Ph: 414-282-2363, Fax: 414-282-2370

ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਮਿਲਵਾਕੀ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਦੀ ਇਕ ਇੰਟਰਮੋਡਲ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵੀ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹੋ

WI, MN, Upper MI, IL, Intermodal Freight

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ
ਫੋਨ 414-349-3449

INDO US EXPRESS, INC.

Worldwide Couriers * Freight Forwards

Domestic & Local Delivery

We Thank Our Customers For Their Trust & Loyalty

17 Years of Excellent Customer Service

FOR COMPETITIVE RATES CALL

1-800-870-5845

PICK-UP & DELIVERY

ANYWHERE IN USA

43-50, 11th St., Suite No. 109, LIC, New York, N.Y. 11101

Tel: 212-447-5720 • Fax: 212-213-3622

www.indousexpress.com

Email: GSingh9070@aol.com • Cell: 1-347-538-7041

7 Days A Week

CALL ABOUT OUR SPECIAL RATES TO

INDIA

ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁੜ ਲੀਹੇ ਪਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਗਰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਠ ਤੋਂ ਨੌਂ ਅਕਤੂਬਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਟੀ.ਪੀ. ਗਰਗ ਨੇ ਹੋਰ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਲਦ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਗਰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਸ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਦੇ ਸਤੰਬਰ, 2011 ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਕੰਮ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁੜਗਾਉਂ ਤੋਂ ਪਟੌਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਹੁਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਘੇਰੇ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ 200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ

ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਗੁੜਗਾਉਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਂਜ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਯਾਦਗਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿਚ 1984 ਦੇ

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਗਰਗ ਵੱਲੋਂ 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹਿਸਾਰ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅਦਾਲਤ ਲਾ ਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ

ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅੱਠ ਤੋਂ ਨੌਂ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂਕਿ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਦੁਸਿਹਰੇ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ, ਪਟੌਦੀ ਤੇ ਗੁੜਗਾਉਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਘੋਲੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ 198 ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ 92 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਮੁਢਲੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਿਰਫ 25 ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 102 ਨਵੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੀੜਤ ਸਿੱਖ ਤੇ ਗੁੜਗਾਉਂ ਵਾਸੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁੜਗਾਉਂ ਤੇ ਪਟੌਦੀ ਵਿਚ

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਗੁੜਗਾਉਂ ਤੇ ਕਸਬੇ ਪਟੌਦੀ ਸਮੇਤ ਪਿੰਡ ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਵਿਚ ਦੋ ਨਵੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਂਦ ਚਿੱਲੜ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਸਟਿਸ ਗਰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ. ਘੋਲੀਆ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ।

ਤਾਂਤਰਿਕ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਬੱਚਾ ਖੂਹ 'ਚ ਸੁੱਟਿਆ

ਪੱਟੀ: 'ਕ੍ਰਾਈਮ ਫਰੀ ਇੰਡੀਆ ਬਿਊਰੋ' ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਕਰਾਈਮ ਐਂਡ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਮੀ ਪਰਮਾਨੰਦ ਜੋ ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਤਾਂਤਰਿਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਾ ਪੱਟੀ ਨੇ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ 'ਤੇ ਇਕ ਔਰਤ ਤੇ ਆਦਮੀ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ 12 ਸਾਲ ਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਲਾਪਤਾ ਸੀ। ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਣਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਨਿਰਵੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਤਾਂਤਰਿਕ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਲੜਕੀ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਨੇ ਤਾਂਤਰਿਕ ਪਰਮਾਨੰਦ ਤੇ ਨਿਰਵੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ

ਮੁਹੱਲਾ ਤੇਲੀਆ ਵਾਲਾ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 12 ਤੋਂ 8 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਪੁੱਤਰ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਹਿਕਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਫਤਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਪਰੋਂ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਬੱਚਾ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਜਾਣੇ ਮਰਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬੱਚਾ ਖੂਹ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਗੱਲਾ ਧੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂ ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਲਈ ਗਏ ਤਾਂ ਖੂਹ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚਾ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬਚਾਓ-ਬਚਾਓ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਤੇ ਵਾਰਿਸਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਕੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਣ ਆਏ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ.) ਦੇ ਆਗੂ ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਅਮਨਾ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਨੇ ਰਾਮਪੁਰਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਤੇ ਕਰੀਬ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹਮਲਾ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਹੁਣ ਮੁੜ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਕਰੀਬ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭਰਾ ਤੇ ਪਿਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਤੇ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਹੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੱਖਾ ਸਧਾਣਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ

ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲੀਸ ਕਪਤਾਨ ਡਾ. ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਲਾਸ਼ੀ ਦੌਰਾਨ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਆਗੂ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਿਸਤੌਲ ਸਮੇਤ 10 ਕਾਰਤੂਸ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਸਿਧਾਣਾ ਤੋਂ ਵੀ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਿਸਤੌਲ ਤੇ 21 ਕਾਰਤੂਸ

ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਸਲਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਡਪਲਾ ਹਾਲ ਵਾਸੀ ਮੁਹਾਲੀ ਜੇ ਫਿਰੌਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤੋਂ ਲਿਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤੀ ਨਾਂ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਰਸ਼ਦੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਲੇਖਕ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਰਾਨੀ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਫਤਵੇ ਮਗਰੋਂ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੋ ਨਾਂ "ਜੋਸਫ ਐਂਡਰੋਨ" ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਲਾਹ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਹੀ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਨਾਂ ਕਢੇ ਨਾ ਚੁਣੇ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਔਖ ਭਰੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਛੱਡਣਾ ਹੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਮੂਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਟੁੱਟਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। 65 ਸਾਲਾ ਰਸ਼ਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਨਾਂ ਨਾ ਰੱਖੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ "ਜੋਸਫ ਐਂਡਰੋਨ" ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਨਿਊਯਾਰਕ ਪਬਲਿਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਰਸ਼ਦੀ ਨੇ ਇਹ ਖੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਵਤਨ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦੀਦਾ ਲੇਖਕਾਂ ਜੋਸਫ ਕੋਨਰਾਡ ਤੇ ਐਂਡਰੋਨ ਚੈਪੇਵ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਦਾ ਤਾਂਘਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਟਾਈਟਲ ਵਿਚ ਆਵੇ।

ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣ ਦੀ ਆਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਗੂਹਿਣ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਸੰਜੇਈ ਬੈਠੇ ਤਕਰੀਬਨ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਤੀ 29 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰਿਫੂਜੀ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਸਾਲ 2008 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਬੈਕਲੋਗਰਜ਼ ਪਰੀ 2008 ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗਰਗ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਰੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੀੜਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਫੈਡਰਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਪਾ ਕੇ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ

ਸ੍ਰੀ ਗਰਗ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 2004 ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਜ਼ਬ ਹੋਣ ਲਈ ਸਕਿਲਡ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ

ਸੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਯੋਗਤਾ ਮੁਤਾਬਕ 200 ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ

ਫਾਈਲ ਫੀਸ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਬ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਫੀਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਵੀ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ 67 ਐਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 32 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਾਈਲ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਾਰ ਮੈਂਬਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਉਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਘਰ ਵੇਚ ਕੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਅੰਬੈਸੀ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਤੀ 29 ਜੂਨ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਫਰਵਰੀ 2008 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ

ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਹੁਣ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨਸਲਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਏਸ਼ੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਰਮੀ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ 2008 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਵਫ਼ਦ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅੰਬੈਸੀ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈਟ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਚੀਨ ਤੇ ਫਿਲਪੀਨਜ਼ ਦੇ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਇਨਸਾਫ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਗੇ।

ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਜਲਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਉਮੀਦ

■ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਹਿਮਤੀ ■ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਹੁਲਾਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀ ਸਾਇਕੀ ਚੌਕੀ ਰਾਹੀਂ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਪਾਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ 'ਚ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਵਣਜ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕਰਕੇ ਵਤਨ ਪਰਤੇ ਹਨ, ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਦੇ ਵਣਜ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ 600 ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਤੇ ਕਰਾਚੀ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਵਪਾਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਪਾਰਕ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੁੰਬਈ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਭਕੀ ਰਸਤੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਾਕੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਪਾਕਿ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਕਿ ਵਾਹਗਾ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਫ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣ ਜਾਣ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਪਾਰ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਾਦਕੀ ਚੌਕੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਪਾਰ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਉਣ ਜਾਣ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਕਈ

ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਣਜ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਣਜ ਸਕੱਤਰ ਐਸ.ਆਰ.ਰਾਓ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਾਦਕੀ ਚੌਕੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਇਹ ਸਰਹੱਦ ਅਕਸਰ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਇੱਥੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾਲ ਲਹਿੰਦੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੋਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੋਵੇਂ ਸੂਬੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਵੀ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਵਣਜ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਾਕਿ ਫੇਰੀ ਦੀ ਵੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਰਸਮੀ ਐਲਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰੇਲ ਲਿੰਕ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ

ਸੱਜਣ ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਦੇ ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਸਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਸਬੰਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਦੇ ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੱਜਣ ਦੇ ਵਕੀਲ ਆਈ.ਯੂ.ਖਾਨ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਜੇ.ਆਰ. ਆਰਿਅਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੀਬੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਜਿਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਨ ਚਲੇ ਗਈ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 2006 ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ।

ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤੇ 2005 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਗਦੀਸ਼ ਕੌਰ ਨੂੰ 2003 ਤੋਂ 2004 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੰਮਨ ਭੇਜ ਕੇ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ 22 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ 2006 ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਨੇ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਜਸਟਿਸ ਰੰਗਨਾਥ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਖੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਬੀ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬਲਵਾਨ ਖੇਖਰ, ਕਿਸ਼ਨ ਖੇਖਰ, ਮਹਿੰਦਰ ਯਾਦਵ, ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਭਾਗਮਲ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ ਕਣਕ ਸਸਤੀ!

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਣਕ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੇ ਕੇਰਲ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਣਕ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਮਾਮੂਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਣਕ ਉਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਆਟਾ ਮਿਲਾਂ ਤੇ ਕਣਕ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਦਾ ਸੰਕਟ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਣਕ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਜਿਨਸਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਣਕ 1557 ਰੁਪਏ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ 1324 ਰੁਪਏ ਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਚ 1501 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਣਕ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਿੱਲਾਂ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਹਨ। ਅਸਾਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਮਿਥੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਹੈ ਜਦਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਵੈਟ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਥੋਂ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਣਕ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨਅਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਪਣਾ ਉਤਪਾਦਨ ਘਟਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ ਵੱਲੋਂ ਬੜੇ ਹੀ ਮਾਣ ਨਾਲ..

24 ਘੰਟੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰੇਡੀਓ ਸ਼ੁਰੂ

www.GurbaniRadio.org

ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

605.475.6868 Ext. 4

832.551.5029 Ext. 4

Uniting Punjabi's All Over

Studio Telephone : (408) 272-5200

ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ
ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਵੇਰੇ 4 ਵਜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਸਚੁ ਨਾਉਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ
ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ : ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ)
ਆਤਮਿਕ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ
ਘਰ ਸੰਸਾਰ, ਦੇਸ਼ੋਂ ਪਰਦੇਸ, ਸੁਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ, ਭੈਣਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਹਾਸਰਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਹੱਸਦੇ ਹਸਾਉਂਦੇ' ਖ਼ਬਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ- ਘਰੇਲੂ ਨੁਸਖਿਆਂ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ LIVE
ਯੂਐਸ ਚੋਣਾਂ 2012 ਸ਼ੋਅ ਝਿਲਮਿਲ ਤਾਰੇ, ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਧੰਨ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਨਕਾ- ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ
'ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕੁਝ ਗੀਤ' 'ਲਹਿਰੇ' (ਬਾਬੂ ਲਾਲ ਤੇ ਬਿਮਲੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਫੀਜੀ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ)
6 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ 'ਸਰਬ ਸਾਂਝੀ ਗੁਰਬਾਣੀ' (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਕੀਰਤਨ, ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਥਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ)
ਸੋਮਵਾਰ ਭਖਦੇ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ LIVE Talk Show (ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੁਸਾਂਝ) 'ਇਕ ਸੋਚ' ਜੌਬ ਐਂਡ ਬਿਜਨਸ ਸ਼ੋਅ
ਖ਼ਬਰਸਾਰ (ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ) ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਥਾਂਗਾਂ (ਮਸੂਦ ਮੱਲੂ)
ਪਾਣੀ 'ਚ ਮਧਾਣੀ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਦਾ ਹਿੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਰਾਤ 8:30 ਤੋਂ 10:00 ਵਜੇ)

ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੁਸ਼ੀਲ ਦੁਸਾਂਝ
ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਮਸੂਦ ਮੱਲੂ
ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖ਼ਬਰਾਂ- ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟਾ
ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ
ਬੀਬੀਸੀ ਹਿੰਦੀ ਤੁਸੀਂ 24 ਘੰਟੇ
ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ
605.475.6868 Ext. 1 ਜਾਂ
832.551.5029 Ext. 1

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸੱਜਣੀ ਸਵੇਰ -ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ
ਨਜ਼ਰੀਆ -ਸਮਾਜਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ

ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ -ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਰੌਚਕ ਜਾਣਕਾਰੀ
ਟੋਪ 10 -ਨਵੇਂ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਨ ਤੋਂ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ ਯੂਐਸਏ

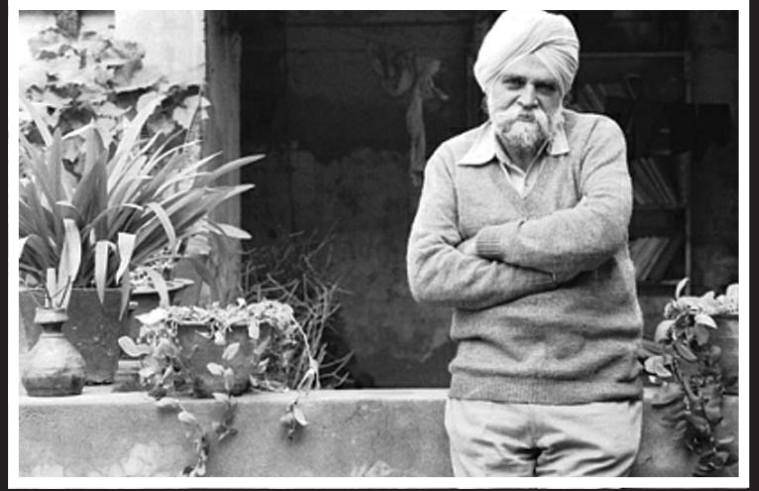
ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ 24 ਘੰਟੇ - ਸੁਣਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

605.475.6868 • 832.551.5029

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ 408.722.7698 • Email: info@punjabiradiousa.com • 3750 McKee Road, # B, San Jose CA 95127 • Listen LIVE www.punjabiradiousa.com

ਡਰਾਮੇ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ

ਭਾਅਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਰਸੀ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਤਾੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਠ ਖੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੇਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ, ਆਰਥਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਿਓਂ ਹੋ ਕੇ ਟੱਕਰੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਨ ਕੀਤਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੱਸਦੇ ਲੇਖਕ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ 'ਡਰਾਮੇ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ' ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਰਤਾ ਕੁ ਸੰਖੇਪ ਕਰ ਕੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖੀ ਇਸ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਬਾਰੀਕ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗੀ 'ਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਪਹਿਲੀ ਵਲੈਤ ਫੇਰੀ ਵੇਲੇ ਕਹੀ ਸੀ, 83 'ਚ। ਅਠਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, 54 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਬੇੜੇ ਲੋਕ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਇੰਨਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਮਾਇਆ; ਫਿਰ ਪੂਰੀ ਤਨ ਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ; ਸਿਰੋਂ ਚੜ੍ਹਾਇਆ। ਬੜੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਇਹ ਪਾਪੂਲਰ ਹੋਏ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਾਹ 'ਚ ਲੋਕਾਂ

■ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਦੇ ਮਿਲੇ ਪਿਆਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਭਾਬੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਰੋਏ, ਕਹਿੰਦੇ: ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਇੰਨੇ ਮਹਾਨ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਇੰਨਾ 'ਕੱਠ' ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਾਸ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾਅਜੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ: ਭਾਅਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਫਿਨੋਮਨ ਨੇ। ਇੰਦਾਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਛੱਡ ਗਏ ਨੇ। ਨਾਟ-ਕਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ। ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਪੈਤ। ਸਾਹਿਤਕ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਜਿਹਦੀ ਨਿਰਖ-ਪਰਖ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤੀ ਜੁੜੇ ਪਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਭੇ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਾਂ ਭਾਅਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਇਹ ਜਗਤ ਭਾਅਜੀ ਹੋ ਗਏ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਾਣੀ, ਧੀਆਂ, ਦੋਹਤੀ ਦੇ ਹਾਣੀ ਤੇ ਓਦੂੰ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਅਜੀ ਹੀ ਸੱਦਦੇ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰੀਝ ਵੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਣਨ-ਅਖਵਾਉਣ ਦੀ ਹੋਣੀ ਐ। ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ: ਏਅਮ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਨੇ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਾਟਕਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਏਅਮਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲੀ ਤਕ। ਅਪਣਿਆਂ 'ਤੇ ਗਿਲੇ ਦੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਚੋਂ ਸੱਚਾਈ ਵੀ ਝਲਕਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਬਣ ਗਏ ਸੀ। ਘਰੋਂ ਮਿਲਦੇ ਜੋਬ ਖਰਚ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਜੋੜ-ਬਚਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਘਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਭ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਲਾਡ ਪਿਆਰ ਵੀ। ਮਨ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬਿਆਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੋੜ ਦਾ ਕਾਰਨ ਭਾਅਜੀ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਹਮਜਮਾਤੀ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸੀ। ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਜਹੀਨ ਪਰ ਗਰੀਬ ਜਮਾਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕੋਲ ਉਹਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਉਸੇ ਬੁਧਵੇਂ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਮੇਲ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ, ਜਦ ਓਹੀ ਜਹੀਨ ਮੁੰਡਾ ਸਫ਼ਾਈ ਸੇਵਕਾਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ ਕਿਤੇ ਝਾੜੂ ਫੇਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਬੁਧਵੇਂ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛ ਬੈਠੇ ਕਿ ਉਹ ਸਕੂਲ ਆਉਣੋਂ ਕਿਉਂ ਹਟ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਜੁਆਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸਿਲਾ ਉਹ ਅਪਣੇ ਭਰਾਤਾ ਡਾਕਟਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰਬਖਸ਼

ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਸੀ।

ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਭਾਅਜੀ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣਾਈਆਂ; ਇਕ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਲੇ ਸੰਘਿਆਂ ਨਾਟਕ ਕਰਨ ਗਏ, ਡਰਾਮੇ ਦੀ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਖ ਪਰਖ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਲਾਗੇ ਬੈਠੇ ਕਿਸੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤੋਂ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਹੀ: ਸਰਦਾਰ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਕੰਜਰਖਾਨਾ ਈ ਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਲੈ। ਬੇਰ ਨਾਟਕ ਹੋਏ। ਲੋਕਾਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਟਕ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹੀ ਬੰਦਾ ਫਿਰ ਭਾਅਜੀ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ: ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹੀ ਗੱਲ ਸਮਝੀ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਦੂਜੀ, ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੀਤੇ ਕਰਾਏ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ: ਏਅਮ, ਬਈ ਮੈਂ ਨਾਟਕ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਤੀਕ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆਂ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕਈ ਨਾਟ ਟੋਲੀਆਂ ਨੇ, ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਸਸਤੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉੱਚ ਪਾਏ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਾਪੀਆਂ ਨੇ। ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਨੂੰ ਅਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ, ਤੇ ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ 'ਤੇ। ਕੇਵਲ ਲਈ ਏਦੂੰ ਵੱਡਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਣ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਾ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੱਧ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਕਿ ਜਦ 47 'ਚ ਇਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਟਤਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਨਗਨ ਕਰ ਕੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਸੀ।

ਕਿਹੜੇ ਸੁਆਬ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਹੋਣੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਜਾਣੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨੇਤਾ ਵੀ ਜਲੂਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਸ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ: ਬੰਦ ਕਰੋ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਤੁਰਾਂਗੀ। ਤੇ ਉਹ ਜਲੂਸ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਪ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਭਾਬੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਮੈਂ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਕੁਤਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਇਹ ਨਾਟਕ 'ਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਲੈ ਗਏ। ਓਥੇ ਰੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਤਤੇ ਨੂੰ ਲਾਲ ਰੰਗ (ਲਹੂ) ਲਾ ਲਿਆਏ। ਭਾਬੀ ਜੀ ਖਪੇ। ਰੋਣਹਾਕੇ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ, ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਏ। ਭਾਅਜੀ ਕਹਿੰਦੇ: ਤੂੰ ਇਕ ਕੁਤਤੇ ਨੂੰ ਰੋਈ ਜਾਨੀ ਐ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਏਧਰ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਓਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਬੀ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਤੇ ਮੇਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਲਾ ਕੇ ਤੁਰ ਪਏ। ਭਾਬੀ ਜੀ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ: ਤੁਹਾਡੇ ਭਾਅਜੀ ਸੋਸ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲ ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ। ਭਾਅਜੀ ਨੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. 'ਚੋਂ ਸਿੰਘਾ ਛੱਡਪਾ ਨਕਸਲਬਾਤੀ 'ਚ ਜਾ ਮਾਰਿਆ। ਬਹੁਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. 'ਚੋਂ ਆਏ ਸੀ। ਵਜ੍ਹਾ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਨੇਤਾਤਾ ਸੀ। ਅੰਬਰਸਰ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਨਾਮ ਲੀਡਰ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਜਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ। ਫਿਰ 1975 'ਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗ ਗਈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਖੋਹ ਲਈ ਤੇ ਫੜ ਕੇ ਜੇਲ

ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਇਹ 45 ਦਿਨ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰਹੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹਤਾ ਵੀ ਸੀ। ਟੌਹਤਾ ਭਾਅਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ: ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਹੈ, ਕਾਮਰੇਡ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਾਜ ਕਰ ਲੈਣਗੇ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜੇ ਵੇਲੇ ਆਏ ਭਾਅਜੀ ਕਹਿੰਦੇ: ਜੇ ਕਿਧਰੇ ਲਾਗੇ ਹੈ ਤਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਬਿਜ ਦਿਖਾਓ। ਭਾਅਜੀ ਦੇ ਕੋਬਿਜ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹਦੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਜੋਂ ਭੱਲ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਗੱਡੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਓਥੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਭਾਅਜੀ ਹੋਰਾਂ ਦੱਸਿਆ: ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਥੇ ਪੜ੍ਹਨ ਆਏ ਸੀ। ਭਾਅਜੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਸੀ; ਭਾਬੀ ਜੀ, ਵੱਡੀ ਧੀ, ਕੇਵਲ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬੋਟਿੰਗ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਭਾਅਜੀ ਲਾਗਲੇ ਕਾਲਜ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਫਿਰ ਬੈਠਿਆਂ-ਬੈਠਿਆਂ 'ਸਮਤ' ਲਈ ਲੇਖ ਲਿਖ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ, ਭਾਅਜੀ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਹੇ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਸੀਂ ਭਾਅਜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਆਉਂਦੇ। ਮੇਰੀ ਧੀ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਰਾਮੇ ਦੇਖ-ਦੇਖ ਇਕ ਦਿਨ 'ਕੱਲੀ ਬੈਠੀ ਨਾਟਕ 'ਟੋਏ' ਵਿਚਲੇ ਡਾਇਲਾਗ ਬੋਲੇ: ਮੈਂ ਟੋਏ 'ਚ ਡਿੱਗ ਪਈ ਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਟੋਏ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ

ਕੱਢੇ; ਮੈਂ ਟੋਏ 'ਚ ਡਿੱਗ ਪਈ ਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਟੋਏ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ। ਜਸਬੀਰ ਤੇ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਲੋਟ ਪੋਟ ਹੋਈ ਜਾਵੇ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਭਾਅਜੀ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁੱਗੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਐਕਟਰ ਇਥੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਅਜੀ ਮੁਸਕਾਏ ਤੇ ਭਾਬੀ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੱਸੇ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਆਏ ਤਾਂ ਭਾਅਜੀ ਨੇ ਹਰਪਾਲ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ: ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗ ਹੈ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਆਪਣੇ ਭਾਵੁਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ, ਉਲਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਏ, ਕਿਛੁ ਕਹੀਏ ਵਾਲੀ ਬਾਤ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤੰਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ।

ਭਾਅਜੀ ਨੂੰ ਭਾਬੀ ਜੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਇੰਨਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਡਰਾਮਿਆਂ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟ ਮਰਦ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ। ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ

ਜਦੋਂ ਇਹ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਕਟਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੇੜ ਵੀ ਲੈਂਦੇ: ਭਾਅਜੀ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਹੁੰਦੇ, ਸਾਡਾ ਨੰਬਰ ਤਾਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਫਿਰ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਕਰਾ ਦਿੰਦੇ। ਧੀਆਂ ਮੰਨਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਭਾਅਜੀ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਰ ਗਏ ਨੇ। ਭਾਅਜੀ ਦੀ ਦੋਹਤੀ, ਨਦੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਨੇ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਹੁਣ ਵਧੇਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਓਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: ਬੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਨਹੀਂ।

ਮੈਂ 84 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਅਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗਏ। ਮੈਂ ਜਗੀਰ ਜੋਸਣ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਹਨੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪਾਉਣੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੈਨੂੰ ਭਾਅਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆਉਨਾ। ਉਹ ਅੱਖੇ ਡਾਢੇ ਦਿਨ ਸੀ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਬੱਚਾ ਘਾਣ। ਜਦੋਂ ਤਾਈਂ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਭਾਅਜੀ ਹੋਰੀਂ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਹਰਸਲਾਂ 'ਚ ਰੁੱਝਣ ਵਾਲੇ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ: ਅੱਜ ਏਅਮਨਾਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਰਿਹਸਰਲ ਕਰਵਾਓ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ: ਤੁਸੀਂ ਰਿਹਰਸਲ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਫਿਰ ਤੁਰ ਆਉਂਦੇ ਆਂ। ਅਸੀਂ ਓਨਾ ਚਿਰ ਜਗੀਰ ਦੇ ਜਾਣੂਆਂ-ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਓਥੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ। ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀਆਂ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਲਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਆਂ। ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਭਾਅਜੀ ਵੱਲ ਮੋੜੇ ਪਾ ਲਏ।

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਭਾਅਜੀ 'ਕੱਲੇ ਆਏ, ਕਨੇਡੇ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਨੱਬੇ ਦੇ ਏਤ ਗੋਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਵਲੈਤ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਟੇਅ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹੇ। ਇਕ ਹੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਤੇ ਓਹ ਅਸੀਂ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਉਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵਹਿ ਕੇ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਭਾਅਜੀ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ: ਇਹ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੜਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਜਾ ਕੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਕਹਿੰਦੇ: ਮੇਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਬੜਾ ਮੋਹ ਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਅਪਨਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਸੀਰੀਅਲ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਇੰਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਲਾ ਸਵਿਤੋਜ (ਦੁਰਗਾ ਦੱਤ) ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਸ ਸੀਰੀਅਲ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਹਿੰਦਾ: ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿਓਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਘਰ-ਘਰ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਕਵਿਤਾ ਇਹਦੇ ਮੋਹਰੇ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਆ। ਲੋਕ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਸੀਰੀਅਲ ਬਣਾਇਆ ਨਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਵਿਤੋਜ ਕਵੀ ਵੀ ਸੀ। ਨਾਲੇ ਸੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਹਾਸੇ ਨੱਠੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦਾ। ਭਾਅਜੀ ਇਸ ਕਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਖੋਲਦੇ ਰਹੇ ਸੀ ਪਰ ਟੀ.ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਨੇ ਭਾਅਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਈ ਬੀਬੀਆਂ, ਨਾਟਕ ਕਰਨ ਗਏ ਭਾਅਜੀ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਸਮਝ ਕੇ ਦੁਆਨੀ-ਚੁਆਨੀ

ਮੱਥਾ ਵੀ ਟੇਕ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸੀ।

ਭਾਅਜੀ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਲੀਪ ਕੁਮਾਰ, ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ, ਮਨਮੋਹਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਬੰਬਈਆਂ ਫਿਲਮੀ ਜੱਗ ਦੇ ਮਹਾਂਰਬੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਸੇ ਵਜਾਹ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦੀ ਮਾਣ ਮਰਿਯਾਦਾ ਹਿੱਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ-ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੁੱਖ ਟੇਕ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਨਾਟਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੀਏਟਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ। ਨਾਲੇ ਭਾਅਜੀ ਖੁਸ਼ ਨਾਲੇ ਦਰਸ਼ਕ।

ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਦੋਵੇਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾਵਾਂ ਵੀ 'ਕੱਠੀਆਂ' ਹੋ ਗਈਆਂ ਸੀ। ਵਲੈਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਹੁਤ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਰਨਾ ਸੀ, ਭਾਅਜੀ ਤਲਖੀ 'ਚ ਹੱਥ ਉਪਰ ਕਰ ਕੇ ਬੋਲੇ: ਏਅਮ ਜਿਹੜੇ ਖਰੜੇ ਨੇ ਨਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਟਕੇਸ 'ਚ ਇਹੀ ਪੈਕ ਹੋਣਗੇ, ਬਾਕੀ ਸਮਾਨ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਏਗਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਅਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ 1974-75 'ਚ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਨਕੋਦਰ ਕਾਲਜ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ ਸੀ-ਇਹ ਲਹੂ ਕਿਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਕੂੜੇ ਤੁਟਿ ਪਾਲਿ। ਉਦੋਂ ਭਾਅਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਰੋੜਾ ਹੋਰੀਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਰਟਿਸਟ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਵਰਗੀ ਨਾਟ ਮੰਡਲੀ 'ਚ ਆਪ ਰੋਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਨਾਟਕ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਕਲਾ ਤਾਂ ਇੰਦਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਐਵੇਂ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਕਸਲਬਾਤੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ। ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਆਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋ ਗਏ ਸਾਂ। ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚ ਸਾਡਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਭਾਅਜੀ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਹੋਇਆ। ਸੰਗ-ਸੰਗਾ 'ਚ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਚੇ ਕੱਢੇ। ਮੈਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਭੇਜੀਆਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਛਾਪੀਆਂ। ਤਰਜਮੇ ਛਾਪੇ। ਨੇੜ ਵਧਿਆ। ਵਲੈਤ ਆ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰਾਬਤਾ ਵਧਿਆ। ਭਾਅਜੀ ਦੇ ਆਖੇ ਮੈਂ ਲੋਕ ਸੱਥ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਰੀਝ ਨਾਲ ਛਾਪੀ। 'ਸਮਤ' ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ।

ਮੇਰੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਹਰ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਭਾਅਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਡਰਾਮੇ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ। ਅਜੇ ਵੀ ਘਰ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਡਰਾਮੇ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਹੀ ਆਖ ਕੇ ਸਿਆਣ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਅਖੀਰਲੀ ਗੋਤੀ ਵੇਲੇ ਭਾਬੀ ਜੀ ਪੁੱਛਦੇ: ਨਿੱਕੀਆਂ ਦੇ ਕੀ ਹਾਲ ਨੇ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਹੁਣ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਫੜ ਕੇ ਫਿਕਰ 'ਚ ਭਾਬੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ: ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ? ਮੈਂ ਠਰ੍ਹਮੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ: ਹੁਣ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਨੇ।

ਪੰਜਾਬ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਾਣਾ, ਤਾਂ ਭਾਅਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਿਲ ਹੋ ਜਾਣਾ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕ ਕਰਦਿਆਂ ਲਾਗੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਆਏ ਹੋਣਾ। ਮੈਂ ਓਥੇ ਮਿਲ ਲੈਣਾ। ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰੀ ਭਾਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ' ਛਪੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਕਸਦ ਦੋ ਸੀ। ਭਾਅਜੀ-ਭਾਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਲੈਣੀ। ਨਾਲੇ ਮੁੰਝ ਬਗਤ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

‘ਲੁੱਟ ਮਚਾਊ’ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਭਲਾ

ਇੱਕ ਮੁਨਾਫ਼ੇਖੋਰ ਘਰਾਣੇ ਖਾਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮੋੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਣਾ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਏਨਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਲੇ ਦੇ ਬਲਾਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਹੇਤਿਆਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਾਏ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ, ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ, ਨੇ ਵੀ ਬਲਾਕ ਮੰਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੌਜੂਬੀਕ ਤੋਂ ਕੋਲਾ ਖਰੀਦ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਰ ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਲਾ ਲਿਆ ਕੇ ਉਹ ਜਿੰਦਲਾਂ, ਜਾਇਸਵਾਲਾਂ ਤੇ ਦਰੜੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਗੋਡੇ ਲਵਾਉਣ ਦੀ ਚਾਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਦੱਸ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਓਦਾਂ ਹੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਲਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਸੰਤੂਰ ਹੋਟਲ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸੋਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਹੋਂਦਾ ਰਹੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਨਵਾਂ ਜੂਆ ਖੇਡਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪੁਗਾਉਣ ਲਈ ਖੇਡਿਆ ਹੈ, ਨਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਸ਼ਨ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਿਰਨ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਵੱਡਾ ਜੂਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪੁਗਾਉਣ ਲਈ ਉਦੋਂ ਖੇਡਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਐਟਮੀ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਹਿਮ ਸਹਿਯੋਗੀ ਧਿਰ, ਤੇ ਉਦੋਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਧਿਰ, ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਏ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਏ ਤੇ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੋਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸੌਂ ਪਾਪੜ ਵੇਲਣੇ ਪਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਵੀ ਕਹੀ ਸੀ, ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਦੂਜੇ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਉਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਜਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਦੋਂ ਦੀ ਅਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਭੱਜੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਅਜਲਾਸ ਉਠ ਜਾਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ? ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਉਦੋਂ ਲੱਗੇ ਹੱਥ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਵੋਟ ਲਈ ਅਜਲਾਸ ਸੱਦਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਉਠਦੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਗਿਣਾਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਦਮ ਕਿਉਂ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆ? ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੈਸਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੈਸਾ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਜੇ ਪੈਸਾ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਦੇ

ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਕਾਲ ਵਾਲਾ ‘ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ’ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਣੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸੁਫਨਾ ਲਵੇ ਤੇ ਕਲਪਨਾ ਕਰੇ, ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ

ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੱਟੇ ਹੋਏ ਰੁੱਖ ਵੀ ਫੇਰ ਕਦੀ ਹਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਹ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ, ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟਰੱਸਟ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਹੀ ਫਲ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਮੰਦਾ ਕਿਉਂ ਆ ਗਿਆ? ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅੱਠ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੈਂਕ ਬੰਦ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਏ? ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚੌੜ-ਚੁਪੌਟ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਨਾ ਮੋੜ ਸਕਣ ਕਾਰਨ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਕੇ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿਚ ਖੜੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸੌਣਾ ਕਿਉਂ ਪੈ ਗਿਆ? ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਹ ਅਖਾਣ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫੂਕੇ ਆਪਣੇ, ਦੇਣ ਫੂਕ ਪਰਾਏ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ੇ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਸੀ ਦੇ ਪੁੱਤ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਮੱਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ

ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦੋਹਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ? ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ

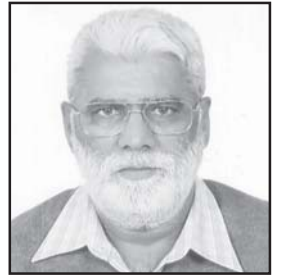
ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਸ ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰ ਕੇ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੀਜਾ ਨੰਬਰ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ‘ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਜਵਾਬ’ ਸੇ ਅੱਛੀ ਹੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਿਖਰਲਾ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਾ ਦੱਸੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਮੁਤਾਬਕ ਚੌਵੀ ਰੁਪਏ ਰੋਜ਼ ਖਰਚ ਸਕਣ ਜੋਗੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ‘ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ’ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅੰਕੜੇ ਉਹ ਮੌਟੇਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਨੂੰ ਸਮਝਾਵੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਵਧਦੀ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਦਾ ਉਹ ਯਤਨ ਕਰੇ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਸੁਣਨ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜੇ ਬੈਲੀਸ਼ਾਹ ਦੱਸਣ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਚੀਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਚਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਪੈਂਡਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ, ਉਹ ਜਿੰਨੇ ਜੋਗੇ ਸਨ, ਜ਼ੋਰ ਲਾਈ ਗਏ, ਕਸੂਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੀਤੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਨ ਕਰੀ ਰੱਖੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਚੂੜ ਕੇ ਜੋਕਾਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਪਛੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਲੁਕਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਛੜਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਓਸੇ ਇੱਕ ਟੱਬਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ‘ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਜਵਾਬ’ ਸੇ ਅੱਛੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਰੱਖ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪਛੜੇ ਵੇਖਣੀ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸਵਾ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਮਾਨ ਏਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੈਕ-ਗੇਅਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਉਹ ਇਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਉਹ ਲੈਣੇ ਪਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਏਨੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਾਕ-ਦਾਮਨੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੁਪ੍ਰੀਮਾਸ ਜਾਇਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕੋਲਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਲੱਗਦੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕੋਲੇ ਦਾ ਬਲਾਕ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਭਤੌਲਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁਬੋਧ ਕਾਂਤ ਸਹਾਏ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕੋਲੇ ਦਾ ਬਲਾਕ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਕੋਲੇ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਲੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਐਮ ਪੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਵੱਡੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਜੇ ਦਰੜਾ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁਰੇਸ਼ ਕਲਮਾਡੀ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਗੂ ਹੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਦੌਲਤ ਜਾ ਪਈ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਾ ਪਛੜਦਾ, ਪਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਿਮਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਟੀਕਾ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕੇ ਇਹ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਭਾਅ ਵਧਾਉਂਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੀਮਤਾਂ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਧਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ, ਸਰਕਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਂਦੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣੇ ਨੇ ਤੇਲ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਪੈਰ ਆ ਗੱਡਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੁਨਾਫ਼ੇਖੋਰ ਘਰਾਣੇ ਖਾਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮੋੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਰੋਣਾ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਏਨਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਲੇ ਦੇ ਬਲਾਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਹੇਤਿਆਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਾਏ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੰਪਨੀ, ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ, ਨੇ ਵੀ ਬਲਾਕ ਮੰਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੌਜੂਬੀਕ ਤੋਂ ਕੋਲਾ ਖਰੀਦ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਦੂਰ ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੋਲਾ ਲਿਆ ਕੇ ਉਹ ਜਿੰਦਲਾਂ, ਜਾਇਸਵਾਲਾਂ ਤੇ ਦਰੜੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਗੋਡੇ ਲਵਾਉਣ ਦੀ ਚਾਲ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਦੱਸ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਓਦਾਂ ਹੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਲਮੀਨੀਅਮ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਸੰਤੂਰ ਹੋਟਲ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਏਸੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਹੁਣ ਦਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਅਰੁਣ ਸ਼ੇਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਪਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਨੀਤੀਆਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬੜੇ ਭਰਮਾਉ ਵੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਏਦਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਅੱਗੇ ਐਨਰਾਨ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੇ ਵੇਲੇ ਆਈ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰੋਕ ਲਈ। ਵਿਰੋਧ ਸਿਰਫ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਅਮਲ ਰੋਕਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬਣੀ ਤਾਂ ਤੇਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲੇ ਪਾਸ ਕਰ ਗਏ ਸਨ। ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਵੋਟ ਉਡੀਕਦੀ ਇੱਕ ਆਰਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖੰਭੇ ਖੜੇ ਰਹਿ ਗਏ ਤੇ ਮਾਲ ਕਮਾ ਕੇ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਮੁੜ ਗਈ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਧਾਂਦਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੱਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਗੰਗਾ ਨਹਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ, ਉਸੇ ਬਰਾਦਰੀ ਤੋਂ ਹਨ ਤੇ ਫਾਰਮੂਲਾ ਵੀ ਉਹੋ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ: ‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫੂਕੇ ਆਪਣੇ, ਦੇਣ ਫੂਕ ਪਰਾਏ।’ ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਆਮ ਆਦਮੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਜਾਂ ਵੱਧ ਠੀਕ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਝਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਡਰਾਮੇ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਾਲੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ। ਐਤਕੀਂ ਮੈਂ ਧਾਰ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਨਸਾ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਭਾਬੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ: ਆਓ ਆਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਭਾਅਜੀ ਹੁਣ ਘਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਜਦ ਮਰਜ਼ੀ ਆ ਜਾਓ। ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਫਿਰ ਦੱਸਿਆ। ਭਾਬੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਹੀ ਆ ਜਾਓ। ਭਾਅਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਗਰਿਦਾਂ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਕੇ, ਕੱਪੜੇ ਪੁਆ ਕੇ ਮੰਜੇ ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਰੂਣੇ ਦੀ ਢੋਅ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਸਾਹਬ-ਸਲਾਮ ਕੀਤੀ। ਭਾਅਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਮਿਲੇ। ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਬੋਤੀਆਂ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੰਗੀਆਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀਆਂ। ਭਾਬੀ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ: ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛਣਗੇ। ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ: ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੋਈ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ! ਭਾਅਜੀ ਮੁਸਕਰਾਏ। ਮੈਂ ਭਾਅਜੀ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਕਹਿੰਦੇ: ਮੈਂ ਏਅਸ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨਾਂ ਚਾਅਨਾਂ; ਏਅਸ ਜੋ ਸੇਲਾਂ ਸਤਾਰਾਂ ਚੈਪਟਰ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ।

ਹੋਰ 'ਲੇਗ' ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਣਗੇ। ਮੈਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾਈ। ਇਹ ਸਹਿਜ 'ਚ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਹਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ: ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਆਓ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਪਤਾ ਦੇਣਾ। ਮੈਂ ਆਪੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ, ਸਾਅਡੇ ਕੋਲ ਅਜੇਅਅਹਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਹੈ ਵੇ। ਭਾਬੀ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਛੋਟੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਭਾਅਜੀ ਦੇ ਕੁਤਰੇ ਦੇ ਬਟਨ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ; ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਬਟਨ ਬੰਦ ਕੀਤੇ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਖਿੱਚੀਆਂ। ਅਜੇ ਦੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਬਾਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਨਾ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਅਜੀ ਹੋਰਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਸਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵੀ। ਵਲੈਤ 'ਚ ਅਕਸਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਅਰ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਵੀ ਵਰਤੀ-ਵਰਤਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਭਾਅਜੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਘੁੱਟ ਘੁੱਟ ਲਾਉਣਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਲੁਕ ਲੁਕ ਕੇ ਹੀ ਪੀ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪੀ ਲੈਂਦੇ, ਝਕਦੇ ਝਕਦੇ।

ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਅਜੀ ਕਿਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ: ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਸੀਂ ਮਨ ਦੇ ਵਿਚ, ਜਿੱਥੇ ਹੋਰ ਇੰਨੇ ਬੰਦੇ ਪਏ ਮਰਦੇ ਨੇ ਰੋਜ਼, ਅਸੀਂ ਵੀ ਮਰ ਜਾਂਗੇ; ਪਰ

ਕੰਮ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਅਸੀਂ। ਭਾਬੀ ਜੀ ਹੱਸਦਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਵੀ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ: ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਬਈ ਜੇ ਮਰੀਏ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਮਰੀਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਜਾਨ ਜੋਖਮ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਵੀ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ-ਕਈ ਵਾਰੀ ਦਿਨ 'ਚ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਚਾਰ ਵੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ੀ ਭਾਅਜੀ ਘਰ ਤਾਂ ਬਹਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਹਾਲਤ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੀ, ਉਹ ਘਰ ਆ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਂ ਮਾਰ ਸਕਦੇ ਸੀ-ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸੀ, ਘਾਤਕ ਵੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵੇਵਾਲੇ ਦਾ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹੋਰ ਕਈ ਚੋਟੀ ਦੇ ਕਾਮਰੇਡ ਮਾਰੇ ਸੀ।

ਸਾਡਾ ਇਹ ਬਾਬਾ ਬੜਾ ਦਬੰਗ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਡੁੱਕਰ ਦੇ, ਦਬੱਲ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪੰਚਮ ਸੂਰ 'ਚ। ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ, ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਵੀ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਚ ਵੀ, ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਤੇ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਵੀ। ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ, ਭਲੇ ਲਈ, ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਤੇ ਇੱਛਤ ਯਥਾਰਤ ਦੀ ਪਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵੀ। ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਐਮਰਜੰਸੀ ਲੱਗੀ ਵੇਲੇ ਵੀ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵੇਲੇ ਵੀ ਤੇ ਸਾਂਵੇਂ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਵੀ। ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੋਲੀ ਗਿਆ, ਨਾ ਜਰਕਿਆ, ਨਾ ਲਿਫਿਆ-ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤੱਕ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 29 ਸਤੰਬਰ 2012

ਨਵੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸਫ਼ਬੰਦੀਆਂ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਚੂਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਾਲੇ 'ਸਖਤ' ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਮੀ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਭਖ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਇੰਨਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਲੜਾਈ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਇਸ ਹਾਰ ਉਤੇ ਮੱਲ੍ਹਮ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਮਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੀਡ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ, ਉਹ ਸੂਬੇ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾਲੀ ਇਮਦਾਦ ਮੰਗ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਤਵੱਜੋ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਬੀਬੀ ਨੇ ਇਕ ਤੀਰ ਨਾਲ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਾਧਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਇਸ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਫਰਜ਼ਦ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਦੇਵੇਂ ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸਾਥ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ 6 ਸਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾਸਾ ਭਰ ਵੀ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਈ। ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖਿੱਚ-ਖਿੱਚ ਕੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਕਾਠੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹਮਾਇਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪਚ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਸਿਆਣੇ ਲੋਕਾਂ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਮੀਡੀਆ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਖਰੀਆਂ-ਖਰੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੂਬੇ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤਾਂ ਖੁਦ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸੂਰ ਬਦਲਨੀ ਵੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਖੈਰ, ਨਵੀਂ ਸਫ਼ਬੰਦੀ ਵਿਚ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਸਪਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਸਰਗਰਮੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਧਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹਰ ਵਾਰ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਵੀ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਂਜ, ਹੁਣ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹੌਲ ਮੁਤਾਬਕ ਦੋਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਵਾਰ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਡਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ ਚੰਗੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰ ਗਈ, ਉਹ ਪੈਂਦੀ ਸੱਟੇ ਹੀ ਦੇ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਹੁਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਗੱਡਾ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਅਜੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗਠਜੋੜ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਵਾਹਵਾ ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਮਾਰ ਖਾ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਹੀ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜਿੱਤੀ ਹੋਈ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇਸ 'ਗਲਤੀ' ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਸ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਕਦਮ ਵੀ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ, ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੋ, ਹੁਣ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਵਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਉਹ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚੇਚੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਉਸ ਜਮਾਤ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਤਾਂ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਰਣਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਮਾਇਆ-ਮਮਤਾ-ਮੋਹਨ-ਮੁਲਾਇਮ

ਹਾਣ-ਲਾਭ ਨਿਜ ਦੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਆਗੂ ਸੋਚਦੇ ਨਾ, ਦੇਸ਼ ਉਤੇ ਆਈ ਹੋਈ ਕੈਸੀ ਔਖੀ ਘੜੀ ਐ। ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਲਾਹਾ ਭੀੜ ਬਣੀ ਦੇਖ ਕੇ ਤੇ ਦਾਅ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਐ। ਦੁੱਖਾਂ ਮਾਰੀ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੋਰ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਮੱਧ-ਕਾਲੀ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੀ ਮਾਰਦੇ ਜੋ ਤੜੀ ਐ। ਖਿਚੜੀ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕਰਦੀ ਯਤਨ ਪੂਰੇ ਸੋਨੀਆ ਸਿਆਣੀ ਬਣੀ ਚੁਲ੍ਹੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੀ ਐ। 'ਭਾਜਪਾ' ਤਾਂ ਚਾਹੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿਹੜੀ ਘੜੀ ਟੁੱਟੇ। ਸੱਤਾ ਵਾਲੀ ਲਾਲਸਾ ਬਣੀ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੀ ਐ। ਮਮਤਾ ਫੁੰਕਾਰੇ ਮਾਰੇ ਮੋਹਨ ਨੂੰ ਡਰਾਵੇ ਪਰ ਮਾਇਆ ਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਝੱਟ ਆ ਕੇ ਬਾਹਰ ਫੜੀ ਐ।

ਕੋਲਾ ਘੁਟਾਲੇ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਫਰੋਲਦਿਆਂ

ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਨਾ ਘਿਰਦੇ ਹੋਣ। ਕੋਲਾ ਘੁਟਾਲਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕੰਪਟੋਲਰ ਐਂਡ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (ਕੈਗ) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 1.86 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਗੜਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਘੁਟਾਲੇ ਦੀ ਰਕਮ ਗਿਣਦਿਆਂ ਲੋਕ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੱਕਰ 'ਚ ਸਨ, ਉੱਪਰੋਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਪੀ. ਚਿਦੰਬਰਮ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਕੋਲਾ ਕੱਢ ਕੇ ਵੇਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਘਾਟਾ ਕਿਵੇਂ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਘੁਟਾਲਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਹੋਰ ਘਬਰੇ 'ਚ ਪੈ ਗਏ ਕਿ ਹਾਂ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੀ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਅਸਲ ਬੁਝਾਰਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕੋਲਾ ਨਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਖੁੱਕੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਚੱਟਣ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਫ਼ੋਨ:91-94634-74342

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਈ। ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਉਲਟੇ ਰੁਖ਼ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਖਾਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਕੋਲਾ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੈਸਵਾਲ ਨੇ ਅੰਤਰ-ਮੰਤਰਾਲਾ ਗਰੁੱਪ (ਆਈ.ਐੱਮ.ਜੀ.) ਜ਼ਰੀਏ 29 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਵਾਬ-ਤਲਬੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 6 ਤੋਂ 8 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਮੰਤਰਾਲੇ 'ਚ ਸੱਦਿਆ ਵੀ।

ਆਈ.ਐੱਮ.ਜੀ. ਅੰਦਰਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਰ ਉਠਾਇਆ ਸਵਾਲ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਰ ਹਕੀਕਤ ਕੋਲਾ ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਜੋ ਅਮਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ.-1 ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ.-2 ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ, ਉਹ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। 1993 ਤੋਂ ਇਹੀ ਅਮਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ.-1 ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਲਾ ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਨੀਲਾਮੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਪਰ ਸੰਸਦ 'ਚ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਮਚਾ ਕੇ ਸੰਸਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਠੱਪ ਰੱਖੀ, ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਦੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ (ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਜਯੋਤੀ ਬਾਸੂ ਦਾ ਫਰਜ਼ਦ ਚੰਦਨ ਵੀ ਕੋਲਾ ਘੁਟਾਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਚਰਚਿਤ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚੋਂ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਦੂਜੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਗੱਡਾ ਮਿਲਿਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਚੰਦਨ ਬਾਸੂ ਸਬੰਧਤ ਹੈ)। ਕੈਗ ਦੀ ਜਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪਿੱਛੇ ਰੋਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ 2004 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2009 ਤੱਕ ਵੰਡੀਆਂ ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਵੰਡ 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਹੋਰਾਫੇਰੀਆਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ 1.86 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਇਆ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫ਼ਾਇਦੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਓਨਾ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

ਨਿਰੋਲ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਅਨਿਆਂ 'ਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾਂ ਵੰਡਣ ਜਾਂ ਨਾ ਵੰਡਣ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਹਰ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੱਦੋ-ਬਦਲ ਕਰ ਕੇ ਫ਼ੌਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 2004 'ਚ ਸੀਮੈਂਟ ਦੇ ਭਾਵਾਂ 'ਚ ਹੋਏ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। (ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇ ਉਸ ਵਕਤ ਸੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰੇ ਹੀ ਸਿੱਟੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ) ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਕੂਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਪੱਖ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਹੋਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਢਲਾ ਵਸੀਲਾ ਹੈ (ਜਿੰਦਲ ਸਟੀਲ ਐਂਡ ਪਾਵਰ ਲਿਮਟਿਡ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲੇ

ਸਸਤਾ ਕੋਲਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਕਮਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਨਾਲੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਬਿਜਲੀ 6 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਵੇਚ ਕੇ। ਇਸ ਮਿਸਾਲ ਨਾਲ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਉਸ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਦੀਆਂ ਵੀ ਧੱਜੀਆਂ ਉੱਡ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਲਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ)। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਲਈ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸਨ। ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦਾ ਮੁੱਢ ਇੱਥੋਂ ਬੱਝਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਕੋਲਾ ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਯੂ.ਪੀ.ਏ.-1 ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਨੀਤੀ, ਭਾਵ ਨੀਲਾਮੀ ਦਾ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ? ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਖਾਣਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਈ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਬੋਧਕਾਂਤ ਸਹਾਏ ਦਾ ਭਰਾ ਸੁਧੀਰ ਸਹਾਏ ਐੱਸ.ਕੇ. ਐੱਸ ਇਸਪਾਤ ਐਂਡ ਪਾਵਰ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ। ਜੈਸਵਾਲ ਨੈਕੋ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਕੋਲਾ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੈਸਵਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਝਾਰਖੰਡ 'ਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦੀ ਝੰਡੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀ ਮਧੂ ਕੋਤਾ ਦੇ ਕਈ ਨੇਤਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਿਨੀ ਆਇਰਨ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਰਖੀਆਂ 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਜੇ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਧੂ ਕੋਤਾ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਝਾਰਖੰਡ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਧੂ ਕੋਤਾ ਨੇ 13 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਸਨ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.

ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਖਰੀਦ ਹੀ ਲਈਆਂ, ਫਿਰ ਕੋਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਕੋਲਾ ਨਾ ਕੱਢਣਾ ਘੁਟਾਲਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਹਨ। ਅੰਤਰ-ਮੰਤਰਾਲਾ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਖਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ? ਕਿਉਂ ਆਖਿਰ ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਟਾਟਾ ਅਤੇ ਆਰਸੈਲਰ ਮਿੱਤਲ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ?

ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਵੰਡਣ ਵਕਤ ਹੀ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ 'ਚ ਮਨੋਜ ਜੈਸਵਾਲ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਦਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ (ਅਤੇ ਲੋਕਮੱਤ ਮੀਡੀਆ ਗਰੁੱਪ) ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਜੇ ਦਰਤਾ ਨੇ ਜਸ ਇਨਫ੍ਰਾਸਟਰਕਚਰ ਕੈਪੀਟਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ 'ਚ ਪੈਸਾ ਲਾਇਆ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਨਵੀਨ ਜਿੰਦਲ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੱਗ-ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ ਵੰਡਣ ਵਕਤ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਣਾ ਦੇ ਗੱਛੇ ਮਿਲੇ। ਕੋਲੇ ਦੀ ਇਸ ਖੇਡ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਗੰਢ-ਚਿਤਰਾਵੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬੇਬੇਰੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤੀਜਾ ਸਵਾਲ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦਰ ਨਾਲ ਇਹ ਖਾਣਾਂ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ? ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਨੀਲਾਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈਆਂ? ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਕਿੱਥੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਲਏ? ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਡਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮੰਨ ਲਓ, ਤੁਸੀਂ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰੋਗੇ ਪਰ ਬੈਂਕ ਸੈਂਕੜੇ ਕਰੋੜ ਜਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਉਂਜ ਹੀ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਫੜਾ ਦਿੰਦੇ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੀ ਬਦਲ ਹੋਵੇਗਾ? ਤੁਸੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਵਜੋਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਦਿਖਾਓਗੇ, ਫਿਰ

ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਕੇ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ਾ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇਗਾ! ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅ ਖੇਡਿਆ। ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਲਗਾ ਕੇ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਖਰੀਦ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਵਜੋਂ ਉਹ ਖਾਣਾਂ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਤਾਪ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਕੋਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ...ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ 'ਚ ਲੈਣ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁਣ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਤੌਰ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇ ਦੇਣਗੇ। ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲਾਏ, ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਾਣ ਖਰੀਦ ਲਈ। ਇਸ ਬਦਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਜਿੰਨਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕੋਲਾ ਖਰੀਦਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਏ।

ਹੁਣ ਚੌਥੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਆਇਆ ਜਾਵੇ। ਆਖਿਰ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਖਰੀਦ ਹੀ ਲਈਆਂ, ਫਿਰ ਕੋਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਕੋਲਾ ਨਾ ਕੱਢਣਾ ਘੁਟਾਲਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਹਨ। ਅੰਤਰ-ਮੰਤਰਾਲਾ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਖਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ? ਕਿਉਂ ਆਖਿਰ ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਰਿਲਾਇੰਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਟਾਟਾ ਅਤੇ ਆਰਸੈਲਰ ਮਿੱਤਲ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ? ਤੇ ਕਿਉਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਸਫ਼ਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਮੋੜ ਤੱਕ ਆ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਰਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ ਖਰੀਦਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਰੱਖ ਕੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਹਿੱਤ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮਿਸਾਲ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਫਰਜ਼ ਕਰੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦਿਖਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਵੀ ਲਏ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਅਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ? ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਲਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੇਮ 'ਚ ਲਗਾਓਗੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਪੈਸਾ ਮੰਡੀ 'ਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੰਡੀ ਦੀ ਇਸ ਨਫ਼ੇ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਹਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਕਿ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੰਡੀ 'ਚ ਲਗਾਏ ਸਰਮਾਏ ਤੋਂ ਹੀ ਬੇਬੇਰੀ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਡੀ 'ਚ ਪੈਸਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਨਾ ਵਸੀਲਾ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਗਾਓਗੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੀਮੈਂਟ ਦੀ ਸਨਅਤ ਲਗਾ ਕੇ ਸੀਮੈਂਟ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰੋਗੇ; ਭਾਵ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵਧਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰੋਗੇ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ 5-7 ਵਰ੍ਹੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ!

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਹਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਖੰਭਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗੱਡਿਆ। ਇਸ ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲਾ ਕੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਬਟੋਰ ਲਏ। ਕੀ ਇਹ ਘੁਟਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਠੀਕ ਇਹੀ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆ ਕੇ ਸ਼ੀਮਾਨ ਚਿਦੰਬਰਮ ਲਾਜਵਾਬ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਹੰਢਿਆ-ਵਰਤਿਆ ਖਿਡਾਰੀ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭੋਲੀਭਾਲੀ ਸੂਰਤ ਬਣਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਉਛਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸੁੱਟੇ ਜਾਲ 'ਚ ਆਪੇ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ! ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹੈ, ਜੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀਆ ਐਲਾਨ ਕੇ ਝੱਗ ਚੁੱਕ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਜਾਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆਉਂਦੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਆ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸਤਾਂ 'ਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਰੀਅਲ ਐਸਟੇਟ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇਹ ਖੇਡ ਖੂਬ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਵੀ ਇਹ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਦਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਇਸ ਘੁਟਾਲੇ ਦਾ ਰਾਜ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਤੇ ਸਿਆਸਤ

ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਮਹਾਂ-ਨਾਇਕ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਵੀਂ ਜਨਮ-ਸ਼ਤਾਬਦੀ (2007) ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦੀ ਮਹਿਕ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰਿਆ ਹੁਸੈਨੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਖਟਕਤ ਕਲਾਂ ਦੀ ਮਾਣਮੱਤੀ ਧਰਤੀ ਹੋਵੇ; ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ 'ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ' ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਬੜੇ ਸੁਹਿਰਦ ਭਾਵ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ

■ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸੋਚ ਵਿਚੋਂ ਕਸੀਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ; ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਨਾਟਕ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 'ਨਾਟਕ' ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਰਤਾ ਕੁ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਕਿਧਰੇ ਦੂਰ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਖਾਸੇ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਪੱਖੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਹਨ। ਸੋਚਵਾਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਵੀ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜੋ ਅੱਜ ਉਸਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਕੀਆਂ-ਸੋਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਜਲੀਆਂ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ!

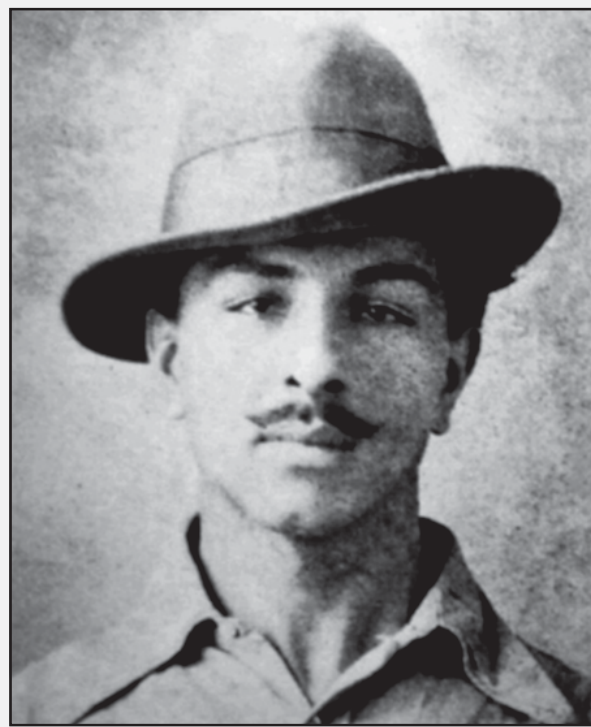
ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਬੁੱਤ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਸੋਵੀਂ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਰਚਾਏ ਗਏ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੋਹਾਲੀ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੱਸ-ਅੱਡੇ, ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਬੋਰਡਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਸਦਾ ਬੁੱਤ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਬੁੱਤ ਅੰਦਰੋਂ ਆਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੰਨ ਲਾ ਕੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਯਾਦ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮਾਗਮ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਰਸਮ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਬੇਪਨਾਹ ਹੌਸਲੇ ਕਰ ਕੇ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਰਾਂਗਲੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਸਿਖਰਲੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਕਰ ਕੇ, ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਸਕਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਥਾਹ ਸਮਰੱਥਾ ਕਰ ਕੇ, ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਟੱਕਰਨ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਲੌਲ ਦੀ ਆਭਾ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ ਲਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸੂਰਜੀ ਆਪੇ ਕਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਦਾ ਹੀ ਟੁਕੜਾ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਸਵਾਸਾਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਲਈ ਹਰ ਪਲ ਹੂੰਗਣ ਦਾ ਉਦਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਚਿਰਾਗ ਵਾਂਗ ਬਾਲ ਦਿੱਤਾ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੀ ਪੌਣੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ-ਆਤਮਾ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ੀ ਧੁੱਪ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਾਂਗ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਦੀ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੀ। ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੇ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਐਨ ਬਰਾਬਰ, ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਗੂੰਜ ਅੱਜ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ 105ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ (28 ਸਤੰਬਰ) ਮੌਕੇ ਅਸੀਂ ਉੱਘੇ ਲੇਖਕ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਲੇਖ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਰਵਾਇਤ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਟ ਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਤਿੱਖੇ ਸਵਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਗੱਲਾਂ ਤੋਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਅਖੌਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ' ਨੂੰ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਕਰਾਰੇ ਹੱਥੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੀਸ਼ਾ

ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੇਖ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਸਮਝੇ ਅੱਜ ਦੇ ਕਰੂਰ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਆਵਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ

ਟਹਿਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਆਪਣਾ ਬਣ ਕੇ- ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੇਹ-ਜਾਨ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੇ ਸੁਚੇਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਡਲ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਦਿੱਸਣਾ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਬਣਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਲਲਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਅਥਾਹ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਹੀ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਜਲੇ ਦਿੱਸਣ ਦਾ ਖੇਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਦੀ ਤਰਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਮਾਨਸ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਨੂੰ ਵੋਟ-ਬੈਂਕ ਵਜੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਿੰਤਰ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੁੱਤ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵੋਟ ਬਟੋਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੂਰਜੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੋਟ ਤੱਕ ਘਟਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਉਸਾਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਵਿਚਲੇ ਪੋਲ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੀ ਇਹ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਕਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ, ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਦੇ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਉਸ ਦੀ 500 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਮਸਜਿਦ ਵਾਹ ਕੇ ਰਤਾ ਮੈਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਟੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਤੋਪਾਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਕੇ ਖੋਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਤਾਂ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਚਿੱਤ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਕਿ ਕਦੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ

ਨਾਲ ਲੈਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਭੀੜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਟਾਇਰ ਪਾ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾਉਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਲਕਦਿਆਂ ਚੀਕਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ ਰਾਖਸ਼ੀ ਹਾਸਾ ਹੱਸਦੀ ਭੀੜ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਆਖਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਪਿਚਕਾਰੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬਲਦੀ ਤੀਲ੍ਹੀ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਬਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਮੱਚਣ ਲਾ ਦੇਣ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਖਿੜਖਿੜਾ ਕੇ ਹੱਸਣਾ ਸੀ! ਕੀ ਇਹ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਲਾਭੇ ਕਰਕੇ ਸਟੇਨਾਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜੇ ਕਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮੇਚੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਆਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਸਟੇਨ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਖੇ, "ਅੱਕਲ! ਮੇਰੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਮਾਰੋ!" ਤਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਰਹਿਮਦਿਲੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਏ ਤੇ ਆਖੇ ਕਿ "ਲੈ ਇਹ ਰਿਆਇਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ; ਤੇਰੇ ਡੈਡੀ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ" ਅਤੇ ਧਾਹ ਧਾਹ ਕਰਦੀ ਸਟੇਨ ਉਸ ਬੱਚੀ ਦੇ ਦੋਧੇ ਜਿਸਮ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਰਗਿਜ਼ ਇਹ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ।

ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਕਦੇ ਵੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਰਾਜਸੱਤਾ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਅਤੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਪਾਤਾ ਵੇਖਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਆਪ-ਮੁਹਾਰਾ ਜੰਗਲ ਉਗ ਆਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਕੈਸਾ ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪੰਡਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ ਚਾਚੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਦ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਿਆਂ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾਂ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਡਾਂਗਾਂ ਨਾਲ ਛੱਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਪਗੜੀ ਜਿਹੜੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਫਾਹ ਪਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਵਿਅੰਗ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ

ਪਾਰਟੀ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਦਮ ਭਰਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਬਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੰਦੀ ਗਰਾਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰੋਸ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਹੀ ਵਿਅੰਗ ਸਮਝੋ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਨਸੰਘ ਵਿਚ ਕਦੇ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੀ ਆਸਥਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਇੱਕਠੀ ਹੋਈ ਉਤੇਜਿਤ ਭੀੜ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਹਰਾਬੁਦੀਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਜੋ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੋਸੇ ਉਹ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਭੀੜ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰ ਕੇ 'ਹਾ' ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਮੁੜ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪਦਵੀ 'ਤੇ 'ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਬਿਰਾਜਮਾਨ' ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫ਼ੀ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਆਪਣੀ ਸੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚੋਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ 'ਬੇਦੋਸ਼ੇ' ਸਾਂਡਰਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਮਾਸੂਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜੱਲੂਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਤਲਾਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਵਾਲੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰ ਲਾਜਪਤ ਰਾਇ ਦਾ ਕਾਤਲ ਸਾਂਡਰਸ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁੰਡਾ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ।

ਇੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿੰਬ ਅਸਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਹੋਣ

ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਆਤੰਕਵਾਦੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਨਿਸਚਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਉੱਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਂਪੜੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਆਖੀ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਹ ਆਤੰਕ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਬੰਬਾਂ ਅਤੇ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬ ਜਾਂ ਪਿਸਤੌਲ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਬ ਜਾਂ ਪਿਸਤੌਲ ਕੁੱਝ ਸਵਾਰਨ ਨਾਲੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਬੜੇ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਕਿਸੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਣੀ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।' ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਡਰਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰਾਇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਜੂਝਣ ਵਾਲੇ ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਮਾਜਵਾਦੀ (ਸੋਸਲਿਸਟ) ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਨਵਾਂਪਨ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਆਤੰਕਵਾਦ ਅਤੇ ਬੰਬ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿਰਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੇ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਦਰਮਿਆਨੇ ਤਬਕੇ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਤਬਕੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ।

ਧਰਮ ਜੇ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਧਰਵਾਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਜਾਤੇ ਖੁਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਸਤਿਕ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਕੱਟੜ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਸੀ।

ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਿਰਕੂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਵੇਲੇ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਜੁੜਿਆ ਹੋਣਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਢੇ ਤੇਈ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਕੁਰਬਾਨੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਬਾਰੇ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਘਾਲਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਜੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਵਾਂਗ 'ਰਾਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਠਕ' ਬਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਹੀ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਦੇ ਜਾਲੇ ਅਤੇ ਧੁੰਦ ਉਤਾਰ ਕੇ ਅਮਲ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡਾ ਰਾਹ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਸਦਕਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਉਤੇਜਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੌਧਿਕ ਚਿੰਤਨ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਬਣਾਈਏ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਵੀ ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੈ।

ਸਾਵਣ-ਭਾਦੋਂ ਸੁੱਕੇ ਤੇ ਅੱਸੂ ਵਿਚ ਬੁੱਕੇ!

ਸਾਵਣ ਮਹੀਨੇ ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਲੰਮੀਆਂ ਝਤੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਭਾਦੋਂ ਮਹੀਨਾ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਪੈਂਦੇ ਛੱਰਾਟਿਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਤਾਂ ਇੰਜ ਹੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਐਤਕੀ ਵਰੁਦਾ-ਚੋਂਦਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਸਾਵਣ ਵੀ ਸੁੱਕ-ਪਕਾ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਦੋਂ ਵਿਚ ਵੀ ਛੱਰਾਟਿਆਂ ਨੇ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ। ਹਾਂ, ਗਲੋਂ ਉਲਾਂਭਾ ਲਾਹੁਣ ਵਾਂਗ ਸੁੱਕੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਗਿੱਲਾ-ਵੱਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਛਿੱਟਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾ ਦੋਏ ਮਹੀਨੇ ਆਸਮਾਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ।

ਹੁਣ ਮਹੀਨਾ ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ ਹੈ ਅੱਸੂ। ਭਾਦੋਂ ਦੇ ਹੁੰਮਸ ਭਰੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਸੂ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਮੌਸਮ ਬੜਾ ਚੰਗਾ-ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ। ਇਸੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇਖ ਰਿਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਲੰਛੇ ਡੰਗ ਆਉਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੇ ਡੀਜ਼ਲ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਮੁੰਜਰਾਂ 'ਤੇ ਆਇਆ ਝੋਨਾ, ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਇਉਂ ਵਿਛਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੈਂਤ ਨੇ ਸੁਹਾਗਾ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਹਰੀ-ਪੀਲੀ ਲਿੱਸੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਜਿਹੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦੇ ਡਿੱਗੇ ਪਏ ਝੋਨੇ ਵੱਲ ਗਮਗੀਨ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਭਰਾ ਇੰਜ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਝੋਨਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰਾਂ ਦੇ ਜੀਆ-ਜੰਤ ਮੂਰਛਤ ਹੋ ਕੇ ਢੱਠੇ ਪਏ ਹੋਣ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰਖੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ, 'ਬੇ-ਮੌਸਮੀ ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਨੇ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ', 'ਭਾਰੇ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਸੂਤੇ!' 'ਝੋਨੇ ਤੇ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ।' ਕਈ ਥਾਈਂ ਮਾਯੂਸ ਹੋਏ 'ਅੰਨ-ਦਾਤਿਆਂ' ਦੀਆਂ ਤਰਸ ਭਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵੀ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ, 'ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨੀ ਫਸਲ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ', 'ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ'।

ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬੇਟ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਪੀ ਦੇਖੀ। ਧੋਤੀਆਂ-ਪਜਾਮੇ 'ਤਾਂਹ ਨੂੰ ਚੁੱਕੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਿਸਾਨ, ਪਾਣੀ 'ਚ ਡੁੱਬੇ ਪਏ ਝੋਨੇ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਿਚ ਅੰਬਰਸਰੀ ਪਜਾਮਾ ਪਾਈ ਖੜ੍ਹਾ ਇਕ ਬਾਪੂ ਐਨ੍ਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਕੱਦ-ਕਾਠ ਚਿਹਰਾ-ਮੋਹਰਾ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਮਰਹੂਮ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣੀ ਵਾਰਤਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਬੇ-ਮੌਕਾ

ਪੈ ਰਹੀ ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਸੁਣਾਈ ਸੀ।

ਐਤਕੀ ਵਾਂਗੂੰ ਸੰਨ 1988 ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਉਣ-ਭਾਦੋਂ ਸੁੱਕੇ ਹੀ ਲੰਘ ਗਏ ਸਨ। ਅੱਸੂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਛੇ-ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਬੇ-ਮੌਸਮੀ ਝਤੀ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੇ ਜਲ-ਥਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਸਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡੀਂ ਲੱਗੇ ਕੈਪਾਂ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਣਕਿਆਸੀ ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਕਾਰਨ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਉਠੇ ਸਨ। ਪੰਜੀਂ-ਛੇਈਂ ਦਿਨੀਂ ਵਰਖਾ ਬੰਮੇ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬੋਹੜ ਥੱਲੇ ਚੌਤੇ ਉਪਰ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਹਾਲਾਤੇ-ਹਾਜ਼ਰਾ 'ਤੇ ਤਬਸਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, "ਦੇਖ ਲੈ ਭਜਨ ਸਿਆਂ ਰੰਗ ਕਰਤਾਰ ਦੇ! ਸਾਉਣ ਮਹੀਨੇ ਕੁਤੀਆਂ-ਕੱਤਰੀਆਂ ਨੇ ਗੁੱਡੀਆਂ ਵੀ ਫੁਕੀਆਂ...ਅਸੀਂ ਭਾਦੋਂ ਚੜ੍ਹੇ ਤੋਂ ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਖੁਆਜੇ-ਖਿਜਰ ਦਾ ਦਲੀਆ ਵੀ ਦੇ ਆਏ...ਕਣੀ ਨੂੰ ਪਾਈ 'ਪਤੰਦਰ' ਨੇ।...ਐਹ ਦੇਖ ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀ-ਓ-ਪਾਣੀ ਫਿਰਦੈ।"

ਇਸ ਖੁੰਢ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ 'ਕਲਯਾਗੀ' ਹੋ ਗਿਆ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਇਸ ਕੁੱਪੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਸ਼ਰਧਕ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਰ੍ਹੇ-ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਦਾਨੀਆਂ-ਬੀਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪ ਕਥਾ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਬੇ-ਮੌਸਮੀ ਵਰਖਾ ਕਿਉਂ, ਕਿੱਥੇ ਤੇ ਕੌਣ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ?

...ਲਉ ਜੀ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਜੈਸੇ ਬੇਈਮਾਨ ਮੁਲਕ ਦਾ ਇਕ ਵਪਾਰੀ ਆਪਣੇ ਬੇਤੇ ਵਿਚ ਸਾਮਾਨ ਲੱਦ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਠਿੱਲੂ ਪਿਆ। ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫ਼ਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਿਗਾਨੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੇੜੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੁਫ਼ਾਨ ਆ ਗਿਆ। ਧਰਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬਥੇਰੇ ਚੱਪੂ ਲਾਏ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ। ਕੰਢੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਿਹੇ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਬੋਤਾ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਚੰਗਾ ਤਾਰੂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਤੈਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਜਾਨ ਬਚੀ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ੁਕਰ ਤਾਂ ਮਨਾਇਆ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਡੁੱਬੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਝੋਰਾ ਵੱਢ-ਵੱਢ ਖਾਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਸ ਪਰਾਏ ਦੇਸ ਦੇ ਰਾਜੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ?

ਪੁੱਛਦਾ-ਪੁਛਾਉਂਦਾ ਉਹ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਲੇ ਨਗਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਾਜ-ਮਹਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਨੇ

ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਝਾੜੂ ਲਗਾ ਰਹੀ ਜਨਾਨੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਰਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਮੋਹਰੇ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਸਮਝਿਆ ਪਰ ਪਰਾਇਆ ਮੁਲਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਨਾ ਵਧਾਈ। ਰਾਣੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਬੋਲੀ ਕਿ ਰਾਜਾ ਤਾਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਗਿਆ ਹੋਇਐ, ਤੂੰ ਭਾਈ ਪ੍ਰਸਾਦਾ-ਪਾਣੀ ਛਕ, ਉਹ ਆਉਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਐ।

ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟੇ ਨਾਲ ਲਿਬੜਿਆ ਰਾਜਾ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਬੋਤਾ ਡੁੱਬਣ ਵਾਲੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖ ਕੇ ਵਪਾਰੀ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਪਾਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ।

"ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਣਗੇ ਜੀ?"

ਰਾਜੇ ਨੇ ਲਾਗੇ ਵਗਦੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਛੰਡ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਡੰਗਰ ਚਾਰਨ ਗਿਆ ਹੋਇਐ। ਅਚੰਭਿਤ ਹੋਇਆ ਵਪਾਰੀ ਡੰਗਰ ਚਾਰਦੇ 'ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ' ਪਾਸ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਫਰਿਆਦ ਸੁਣ ਕੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਸ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਗੜ੍ਹਚ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਕਣਕ ਗਾਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹਰਫ਼ ਪਾਏ ਤੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਇਹ ਪੁਰਜਾ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੀਂ। ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਜਿਉਂ ਹੀ ਕਾਗਜ਼ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਇਕਦਮ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਹਲਚਲ ਹੋਈ। ਉਸ ਦਾ ਬੋਤਾ ਸਣੇ ਸਮਾਨ ਤੈਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖੀਵਾ ਹੋ ਉਠਿਆ।

ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਵਪਾਰੀ ਮੁੜ ਰਾਜਧਾਨੀ ਜਾ ਪੁੱਜਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਐਤਕੀ ਰਾਜ ਮਹਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਡੱਠੇ ਮੰਜਿਆਂ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਾਗੋ-ਬਾਗ ਹੋਏ ਵਪਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਪਾਰਿਆ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਰਾਜੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦਾ ਕੋਟਾਨਿ-ਕੋਟਿ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਤੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ। ਵਪਾਰੀ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ, "ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਦੇ 'ਚ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ

ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਲਟਾ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਈ ਜਿਸ ਦੇਸ 'ਚੋਂ ਤੂੰ ਆਇਐ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਕੰਮ ਧੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸ?

"ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਦੇ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ...?" ਵਪਾਰੀ ਹਉਕਾ ਭਰ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਉਹ ਤਾਂ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੌਹੀਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ...ਰਾਜੇ ਵਜ਼ੀਰ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਦੇਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟ-ਲੁੱਟ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਭਰ ਰਹੇ ਨੇ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਤਾਂ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ-ਸੰਗਲੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੋਤਮੇ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ-ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਵਿਹਲੀਆਂ ਖਾਈ ਜਾਣ...ਜਨਤਾ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਠੋਕ-ਠੋਕ ਕੇ, ਆਪ ਮਨ-ਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਰਾਜਾ, ਕੋਈ ਐਸਾ ਵਜ਼ੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਨੇ ਘਪਲਿਆਂ 'ਚ ਹੱਥ ਨਾ ਰੰਗੇ ਹੋਣ...ਉਹ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਨੂੰ 'ਚਿੱਟੇ ਹਾਥੀ' ਬਣ ਕੇ ਟੱਕਰਦੇ ਨੇ..."

ਵਪਾਰੀ ਮੂੰਹੋਂ ਹਾਲੇ 'ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ' ਚੱਲ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਜਣੇ ਚੌਂਕ ਕੇ ਬੋਲੇ ਕਿ ਭਾਈ ਤੇਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਕਿਆ ਲੋਕ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ?"

"ਜੀ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲੋਕ ਰਾਜ ਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ 'ਜੋਕ ਰਾਜ' ਜਾਂ 'ਬੋਕ ਰਾਜ' ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਵੋਲੇ ਪੈਸੇ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਉਹੀ ਜੂਲਾ ਮੁੜ ਗਲ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।" ਇਹ ਅਜੀਬ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰਾਜਾ, ਇੰਦਰ ਦੇਵਤੇ (ਮੀਂਹ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ!) ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

"ਕੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਮੇਰੇ ਹਜ਼ੂਰ।" ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਬੱਟ ਆਣ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ।

"ਸੁਣ ਬਈ, ਜਿਸ ਦੇਸ ਦੇ ਹਾਕਮ ਚੋਰ-ਲੁਟੇਰੇ ਹੋਣ ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪਰਜਾ ਧਨ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਐਹੋ ਜਿਹੇ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਕਪਟੀ ਦੇਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹਰਿਆਵਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤੂੰ ਮੀਂਹ ਕਿਉਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ?"

ਰਾਜੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਦਰ 'ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ' ਦਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮਹਾਰਾਜ, ਆਪ ਦਾ ਸ਼ਿਕਵਾ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਮੱਥੇ! ਪਰ ਮੈਂ ਵੀ 'ਰੱਬ ਜੀ' ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਬੱਧਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਅੰਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ 'ਮੀਂਹ ਮਨਿਸ਼ਟਰ' ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਐ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਥਾਂ ਵਰਖਾ ਪਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਸ ਵਪਾਰੀ ਦੇ ਦੇਸ ਵਰਗੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮੀਂਹ ਪਾਉਣ ਵੇਲੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਆਣੇ 'ਰੱਬਾ-ਰੱਬਾ ਮੀਂਹ ਵਰਸਾ' ਦਾ ਗਾਣਾ ਗਾ-ਗਾ ਕੇ ਸੰਘ ਪਾੜ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਤੀਆਂ 'ਗੁੱਡੀਆਂ' ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ-ਲਾ ਫੁਕੀ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਆ ਚੜ੍ਹਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਮੱਛੀਆਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਮੈਂ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਨੂੰ ਸੁਣਦਾ ਪਰ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਪੱਕ ਜਾਣ, ਇਹ ਹੱਥ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਰੱਬਾ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੋਨੇ ਦੀ ਕਿਣੀ ਵੀ ਨਾ ਸੁੱਟੀ; ਬੱਸ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਸਾਰੇ 'ਫਲੱਡ ਗੇਟ' ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਜਲ-ਥਲ ਇਕ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।"

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਭ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ...

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ਪ
ਤੂੰ ਵਿਸਰਹਿ ਤਾਂ ਸਭੁ ਕੇ ਲਾਗੂ
ਚੀਤਿ ਆਵਹਿ ਤਾਂ ਸੇਵਾ॥
ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਊ ਦੂਜਾ ਸੁਝੇ
ਸਾਚੇ ਅਲਖ ਅਭੇਵਾ॥੧॥
ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਦਾ ਦਇਆਲਾ
ਲੋਗਨ ਕਿਆ ਵੇਚਾਰੇ॥
ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹੁ ਕਿਸ ਨੇ ਕਹੀਐ
ਸਗਲੇ ਜੀਅ ਤੁਮਾਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਆਧਾਰਾ
ਹਾਥ ਦੇਇ ਤੂੰ ਰਾਖਹਿ॥
ਜਿਸੁ ਜਨ ਉਪਰਿ ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ
ਤਿਸ ਕਉ ਬਿਪੁ ਨ ਕੋਊ ਭਾਖੇ॥੨॥
ਓਹੋ ਸੁਖੁ ਓਹਾ ਵਡਿਆਈ
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮਨਿ ਭਾਣੀ॥
ਤੂੰ ਦਾਨਾ ਤੂੰ ਸਦ ਮਿਹਰਵਾਨਾ
ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਰੰਗੁ ਮਾਣੀ॥੩॥
ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਅਰਦਾਸਿ ਹਮਾਰੀ
ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰਾ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਭ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ
ਕੋਈ ਨਾਉ ਨਾ ਜਾਣੈ ਮੇਰਾ॥੪॥
ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਜੀਵ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਯਾਦ ਸਮਾਈ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭ ਸਦਾ ਦਇਆਵਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸ ਜੀਵ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੇ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਤਾਂ

ਤੇਰੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਜਾਂ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਲਖ ਅਭੇਵਾ, ਜੋ ਵਰਣਨ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਭੇਤ ਨਾ ਪਾ ਸਕੇ। ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਆਧਾਰਾ
ਹਾਥ ਦੇਇ ਤੂੰ ਰਾਖਹਿ॥
ਜਿਸੁ ਜਨ ਉਪਰਿ ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ
ਤਿਸ ਕਉ ਬਿਪੁ ਨ ਕੋਊ ਭਾਖੇ॥੨॥
ਹੇ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਹੀ ਓਟ ਆਸਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਐਸਾ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪਿਤਾ ਹੈਂ ਕਿ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈਂ। ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਜਿਸ ਜੀਵ ਉਤੇ ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਬਿਪੁ ਭਾਵ ਮੰਦਾ, ਪਾਖੇ ਆਖਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਜਗਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਦਾ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਜੀਵ ਹੀ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜੋ ਤੇਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਓਹੋ ਸੁਖੁ ਓਹਾ ਵਡਿਆਈ
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮਨਿ ਭਾਣੀ॥
ਤੂੰ ਦਾਨਾ ਤੂੰ ਸਦ ਮਿਹਰਵਾਨਾ
ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਰੰਗੁ ਮਾਣੀ॥੩॥
ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਜੋ ਤੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਗੱਲ ਤੈਨੂੰ ਚੰਗੀ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਲਗਦੀ ਹੈ, ਉਹੋ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੁੱਖ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੋ ਗੱਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵਡਿਆਈ, ਭਾਵ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਤੂੰ ਦਾਨਾ, ਭਾਵ ਤੂੰ ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਦ ਮਿਹਰਵਾਨਾ, ਭਾਵ ਤੂੰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੀਵਾਂ 'ਤੇ ਮਿਹਰਾਂ ਭੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਨਾ ਉਹ ਹੈ ਜਦ ਤੂੰ ਮਿਹਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈਂ।

ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਅਰਦਾਸਿ ਹਮਾਰੀ
ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰਾ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਭ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ
ਕੋਈ ਨਾਉ ਨਾ ਜਾਣੈ ਮੇਰਾ॥੪॥

ਹੇ ਮਿਹਰਵਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ! ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਜੀਉ, ਪਿੰਡ ਭਾਵ ਮੇਰਾ ਇਹ ਸਰੀਰ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀਉ! ਇਹ ਆਪ ਦਾ ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਮੇਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਡਿਆਈ ਵੀ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੇਰੀ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ; ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਤੇਰੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਤਾਂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਰੇਡੀਓ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਸੁਣੋ

RADIO CHARDI KALA

ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ
www.radiock.com 'ਤੇ

ਬੇਏਰੀਆ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ, 24 ਘੰਟੇ

Wifi Radio ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਹੈ

ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਤਾਜ਼ਾ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਟਾਕ ਸ਼ੋਅ,
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਤੇ ਫਰੀਮਾੰਟ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ

> Preet Fabric, Fremont > Kash Fabrics, Hayward

> Sidhartha International, Fremont

> Shalimar, Union City > Mann Grocery Market, Yuba City

ਰੇਡੀਓ ਤੁਸੀਂ ਫੋਨ

832-551-5038

510-972-0442

'ਤੇ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ

Khalsa Radio

"Independent Voice"

www.khalsaradio.org

ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 24/7/365
ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੁਣੋ 702-489-0222

Info@khalsaradio.org

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 510-900-3600

Radio CK, PO Box 296, Fremont, CA 94537

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਵਲੋਂ ਸੂਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਇਥੇ ਰੀਤੂ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਨਹਟਨ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਰਜਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਸਦੇ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਸੂਭ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤਯਾਬੀ ਲਈ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸੂਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਗਏ ਸਨ।

ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇਕਾਈ ਵਲੋਂ ਸੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਗੀਲਾ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਸਿਹਤਯਾਬ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਨਪੁਰ ਨੇ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਰੋਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਿਸ਼ਠਾਵਾਨ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਗੂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ

ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਨੇ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਦੇਹ ਅਰੋਗਤਾ ਲਈ ਸੂਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਟਾਹਲੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸੂਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਾ

ਸੰਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਸੂਹਾ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਖੇ ਵੀ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਅਤੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਦੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਆਖਿਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ. ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾਦੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਜੋ ਲੰਘੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਬਿਮਾਰਪੁਰਸ਼ੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਸੂਭ ਕਾਮਨਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਾਬਰਟ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੀ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਰੋਧ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ: ਸਿਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੌਰਾਨ ਸਿਖਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨ ਅਟਾਰਨੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸ ਐਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਆਈ ਐਨ ਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 212 (ਏ) (3) (ਈ) (2) ਤੇ (3) ਤੇ 1998 ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 604 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਹਰ ਉਸ ਸ਼ਖਸ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ।

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ?

- ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਬਚਾਓ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਸੁਖਾਲੀ ਕਰੋ
- ਤੁਹਾਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 60% ਤੱਕ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ
- Bankruptcy ਤੋਂ ਬਚੋ!
- ਸਾਰੇ ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਇਕੋ Monthly Payment ਬਣਾਓ

- Achieve financial peace of mind
- Get the fast results
- 100% confidential
- Prevent wages garnishment and bank levies

We work in USA & Canada

Resolve your IRS Tax Debt / Problems

100% SATISFACTION GUARANTEED

ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ

(888) 888-9914

www.ooraa.org

BJ Digital Video & Photos

BROADCAST HD FILM QUALITY

Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334

Blu-ray DVD

All Work In Digits!

Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function

Experience 25 Year

Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਯਾਨੀ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਟੈਕਸੀ ਜੋ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀਆਂ ਬੱਦਲਾਂ ਤੱਕ ਅੱਪੜੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ-ਸ਼ਾਂਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਚਲਦਾ-ਫਿਰਦਾ ਬਿਜਨੈਸ ਹੈ ਨਿਬੜਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਵੱਧ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ, ਠਾਠ-ਬਾਠ ਵਾਲਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਹਨਤ-ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰ ਕੇ ਮਾਰੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਆਏ ਹਰ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰ ਦਾ ਇਹ ਸੁਫਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੈਲੋ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੱਥ ਆ ਜਾਵੇ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਤੱਕ ਅੱਪੜਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮਾਣੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ-ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਲੰਮੇ ਰੂਟਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸੀ ਦਾ ਕੰਮ ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਬੜਾ ਸਫਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਟੈਕਸੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਪਰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੀ ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਵਰਗੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਤਿੰਨ ਸਟੇਟਾਂ ਦੇ ਕੈਬੀਆਂ ਦੇ ਸੁਫਨੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੇ ਕਨੈਕਟੀਕਟ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਡਾਲਰ ਕਮਾਉਣ ਵਾਸਤੇ 'ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਦਿਲ' ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸਿਟੀ ਲੈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਨਜ਼ਾਰੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅੰਦਰ ਵਤਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੱਲਿਉਂ ਬਣੇ ਟਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ...

ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉਪਰੋਂ ਬਣੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੁਲਾਂ ਰਾਹੀਂ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀ ਹੀ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਮੱਥਾ ਟੇਕੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਵਤਨ ਦਿੰਦਾ, ਯਾਨੀ ਟੌਲ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਨ ਸਿਟੀ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟਨਲਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ,

ਇਕ ਟਨਲ ਬੈਟਰੀ ਹੋਲੈਂਡ ਤੇ, ਇਕ ਲਿੰਕਨ ਹੈ ਯਾਰੋ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੰਦਰ ਵੜੇ, ਇੱਥੇ ਜੋ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਬਾਹਰੋਂ। ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਤੇ ਵਰਜ਼ੋਨੋ ਬ੍ਰਿਜ ਤੋਂ, ਲੱਗੇ ਉਤਰੀਏ ਚੜ੍ਹ ਪਹਾੜੋਂ। ਪੰਜ ਪੁਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜੇ ਬੋਲੋ, ਭੁੱਖਾ ਮਰਨ ਨਾ ਦੇਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰੋਂ। ਭੀੜ-ਭੜੱਕਾ ਮੇਲਿਆਂ ਵਰਗਾ, ਜੇ ਵੇਖਣਾ ਤਾਂ ਆਣ ਪਧਾਰੋ। ਚੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇ ਟਰੇਨਾਂ 'ਤੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਤਰ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਂ। ਹਰ ਰਾਤ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਂਗ ਜਗੇ,

ਭਾਵੇਂ ਤੱਕ ਲੋ ਪਾਸਿਉਂ ਚਾਰੋਂ। ਜਿਹਨੇ ਇਹ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਕੀ ਵੇਖਿਆ, ਆਣ ਨਿੰਮਿਆ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰੋਂ। ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵਤੀ ਹੋਈ ਇਕ ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਏ ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦੋ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਟੈਕਸੀਆਂ ਲਿੰਕਨ ਅਤੇ ਲਿਵਰੀ ਵੀ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਲਿੰਕਨ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀ ਲੱਭਣੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਡਿਸਪੈਚ ਦੁਆਰਾ

ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਵਾਰੀ ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਥਾਂ ਛੱਡਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 4-5 ਸਵਾਰੀਆਂ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਦਿਨ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਟੈਕਸੀ ਨੂੰ ਬੋੜਾ ਸਾਹੀ ਕੰਮ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸੂਟ-ਬੂਟ ਤੇ ਟਾਈ ਵਾਲੇ ਲਿਬਾਸ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਕੁਆਲਿਟੀਫਾਈਡ ਲੱਗੇ। ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਜਿਸ ਦੀ ਛੱਤ ਉੱਤੇ 'ਐਨ-ਐੱਫ' ਡਿਊਟੀ ਵਾਲੀ ਲਾਈਟ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵਤਨ ਸਾਰ ਐਨ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋੜਵੰਦ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸੀ ਵਿਹਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਵਾਰੀ 5-7 ਬਲਾਕਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਰਾ ਦਿਨ 'ਚੱਕ ਲੋ-ਲਾਹ ਲੋ' ਹੀ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 100 ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਿਵਰੀ ਵਾਲੇ ਖੁਦ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਉਂਗਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਕੇ ਟੈਕਸੀ-ਟੈਕਸੀ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਟੈਕਸੀ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਅਗਰ ਪੈਸੇ ਵੱਧ ਹਨ ਤਾਂ ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮਾਏ ਹਰ ਡਾਲਰ ਵਿਚੋਂ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਮਹਿਕ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਈਆਂ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਹਫ਼ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਲਾ ਕੇ ਤੜਕੇ ਆਉਣ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਸੁੱਤੇ ਹੁੰਦੇ, ਤੇ ਜਦੋਂ 12 ਵਜੇ ਉਠਣਾ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਹਨਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਡਬਲ ਸਿਫਟ ਲਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਇੰਨਾ ਸੁਖਾਲਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਯੈਲੋ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰ ਮਾਲਕ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਹੀ ਰੰਗ ਹਨ।

ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਹੀ, ਅੱਜ ਲੋੜ ਨਾ ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ। ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵੀ ਬੜੇ ਜਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਸੂਲ ਕੋਈ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੀ। ਉਹ ਵੀ ਭੁੱਲੇ ਨਜ਼ਾਕਤ ਨਾ, ਪੈਰੀਂ ਘਸ'ਗੇ ਛਿੱਤਰਾਂ ਦੀ। ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮੁਕਾਮਾਂ 'ਤੇ, ਭਰੀ ਉਡਾਰੀ ਤਿੱਤਰਾਂ ਦੀ। ਤਾਈਓਂ ਨਾਪੀ ਅਸਾਂ ਉਚਾਈ ਜੀ, ਸ਼ੋਹਰਤ ਦਿਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਦੀ। ਟੈਰ ਘੁੰਮਦੇ ਛਾਪਦੀ ਡਾਲਰ ਤਾਂ, ਅੱਜ ਯੈਲੋ ਕੈਬ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ। ਉੱਜ, ਦੂਰ ਦੇ ਢੋਲ ਸੁਹਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਯੈਲੋ

ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ

ਨਿੰਮਾ ਡੌਲੇਵਾਲਾ
ਫੋਨ: 513-432-9754

ਕੈਬ ਵਿਚ ਵੀ ਡਾਲਰ ਇੰਨੇ ਸੌਖੇ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨਾਲ ਮਗਜ਼ ਖਪਾਈ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਾਕੀ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਾਬਰੂਮ ਵਰਗੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਨਹੀਂ। 10-12 ਘੰਟੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬੈਠਣ ਸਮੇਂ ਅਗਰ ਬਾਬਰੂਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣ? ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਡੋਲੀ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਦਾ ਕੱਪ ਖਰੀਦਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਬਰੂਮ ਵਰਤ ਸਕਣ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਮਰਜੈਂਸੀ ਵੇਲੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਮਹਿਕਮੇ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਵਕਤ ਮਦਦ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦ ਕੋਲ ਜਾ ਅੱਪੜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਨ-ਪੁਲਿਸ, ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਅਤੇ ਐਂਬੂਲੈਂਸ। ਟੈਕਸੀ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਹੂਲਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਝੱਟ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮੱਦਦਗਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਟੈਕਸੀ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਇਵਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੱਦਦਗਾਰ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਜਹਾਜ਼, ਰੇਲ ਤੇ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਅੱਪੜ ਸਕਦੀ, ਉਥੇ ਟੈਕਸੀ ਹੀ ਅੱਪੜਦੀ ਹੈ।

ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਖਾਤਿਰ, ਮੇਰੇ ਦਿਲੋਂ ਦੁਆਵਾਂ ਨੇ। ਰਹਿਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਦਾ, ਬੁਰੀਆਂ ਜੋ ਬਲਾਵਾਂ ਨੇ। ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਨੇ ਗੱਡ ਤੇ ਝੰਡੇ, ਵਤਨੋਂ ਆਣ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ। ਟੈਕਸੀ ਅਤੇ ਡਰਾਇਵਰ ਇਸ ਦੇ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਨੇ।

ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਜਿਤਾਵੇ-ਨਵਰੀਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼ਾਰਲਟ, ਨਾਰਥ ਕੈਰੋਲਾਈਨਾ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਲਈ ਛੇਵੇਂ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਤੋਂ ਇਲੀਨਾਏ ਡੈਲੀਗੇਟ ਚੁਣੀ ਗਈ ਨਵਰੀਤ ਕੌਰ ਹੈਨੇਗਨ ਨੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਉਪਰੰਤ ਸਮੂਹ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਮੁੜ ਜਿਤਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਜਿਤਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਪਰਤਣ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਨਵਰੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਟੈਮੀ ਡਕਵਰਥ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਵਾਲਸ਼ ਵਿਰੁਧ ਆ ਰਹੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਚੋਣਾਂ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਟੈਮੀ ਇਰਾਕ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਬਲੈਕ ਹਾਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਗੋਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਹੇਂ ਲੱਤਾਂ ਤੇ ਸੱਜੀ ਥਾਂਗ ਗਵਾ ਬੈਠੀ। ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ ਕੁਇਨ, ਰੈਗਮ ਇਮੈਨੂਅਲ, ਮੈਡਲਾਈਨ ਅਲਬਾਈਟ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਫੋਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਆਗੂਆਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ

ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 5 ਵਜੇ

ਨਵਰੀਤ ਹੈਨੇਗਨ ਟੈਮੀ ਡਕਵਰਥ ਨਾਲ

ਤੋਂ 7 ਤੋਂ 8 ਘੰਟੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਹੁੰਦੇ। ਨਵਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਔਰਤਾਂ

ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਮੈਮੋਗ੍ਰਾਮ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਮਿਲੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਮੈਡੀਕੇਅਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਡਟੇ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਗਵਰਨਰ ਰੋਮਨੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਮੈਡੀਕੇਅਰ 2016 ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ 'ਕੂਪਨ ਕੇਅਰ' 2023 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਗੇ? ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੋੜਨਾ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਜਾਬ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਨਵਰੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਜ਼ਰੂਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ 6 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਬਾਮਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕੁਝ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਲੋਕ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਆਪ ਤੁਰ ਕੇ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਜ਼ਰੂਰ

ਕਰਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੁਰੰਤ ਕਿਸੇ

ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਵੋਟ ਪਾਉਣਾ ਹਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ।

ਪਾਲ ਮਿਨਹਾਸ ਨੂੰ ਕੁਈਨ ਐਲਿਜਾਬੈਥ ਜੂਬਲੀ ਮੈਡਲ

ਟੋਰਾਂਟੋ (ਬਿਊਰੋ): ਭਾਈਚਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਧਤਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਬਦਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਲ ਮਿਨਹਾਸ ਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜਨਰਲ ਵਲੋਂ ਕੁਈਨ ਐਲਿਜਾਬੈਥ ਦੂਜੀ ਡਾਇਮੰਡ ਜੂਬਲੀ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਡਰਿਜ਼ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜੂਡੀ ਸਗਰੋ ਅਤੇ ਯੋਰਕ ਈਸਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸਲ ਐਮ ਪੀ ਮਾਰੀਓ ਸਰਜੀਉ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ

ਤੋਂ ਪਾਲ ਮਿਨਹਾਸ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਫਲ ਆਗੂ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹਾਂਦਰੂ ਮੋੜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਪੁੱਛ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਪਰ ਆਈ ਮੁਸਕਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਸਕਾਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜੇ ਮੈਂ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੀ

ਜੂਡੀ ਸਗਰੋ ਤੇ ਮਾਰੀਓ ਸਰਜੀਉ ਪਾਲ ਮਿਨਹਾਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ 3-3 ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ

ਮੋਗਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 34 ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ 3-3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਤੇ 5-5 ਹਜ਼ਾਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ 30 ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 36 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਗਿਆ ਰਾਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਕੀ 34 ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ 26 ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 16 ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕਿੱਕਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਬਾਣਾ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੱਸਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹਥਿਆਰਾਂ ਸਮੇਤ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹਿਮ ਸਿੰਘ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਭਤਕੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ 27 ਫਰਵਰੀ, 2010 ਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ 13 ਤੇ ਪੀ.ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਛੇ ਬੱਸਾਂ ਸਮੇਤ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸਤਲੁਜ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸਤਲੁਜ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਵੀ

ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਸਿਟੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ 56 ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ 36 ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ 10 ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੱਜ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 34 ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਮੁਲਾਇਮ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨੇ ਛੇੜੀ ਚਰਚਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਲੰਘੇ ਦਿਨੀਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੁਲਾਇਮ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਚਰਚੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਇਮ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 12, ਸਫ਼ਦਰਜੰਗ ਰੋਡ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੇ ਕਈ ਅਰਥ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਦਾ ਕਿਲਾ ਫਤਹਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿਖੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ

ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੋਹਰੀ ਤੇ ਸਿਰਕੱਢ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ ਤੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਮਨੋਹਰ ਲੋਹੀਆ, ਆਚਾਰਿਆ ਨਰੇਂਦਰ ਦੇਵ, ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ, ਕਰਪੂਰੀ ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸਲਿਜ਼ਮ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਯਾਦਵ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 70 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸਾਰੂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅੱਗੇ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਖੜ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਕੇਸ ਖਤਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਟਿਆਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਐਲ.ਐਸ. ਜਾਖੜ 'ਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਖੜ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾਲਤੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੋਆਣਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਰੰਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਸਟਿਸ ਸੁਰਿਆ ਕਾਂਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਜਾਖੜ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 'ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ' ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕੈਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਾਂਗੇ ਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ

ਭਾਈ ਰਾਜੋਆਣਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਅਨੁਪੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਜਾਖੜ ਨੂੰ ਮਾਣਹਾਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਫਸਿਆ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦਸ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਇਰਾਦਾ-ਏ-ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸ. ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਤਲਬ ਕਰਕੇ ਬਿਆਨ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਇਹ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ 17 ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ

ਉਸ ਦੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। 1999 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਾਸੀ ਨਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਸਹਿਗਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਜਾਨੋ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਉਪਰ 21 ਜੂਨ 2002 ਵਿਚ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਸ. ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਈ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307/382/323/148, 149 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਦਰਖਾਸਤ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 30 ਜੂਨ, 2006 ਵਿਚ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਧਾਰਾ 307, 392, 327, 323, 201 ਤੇ 120 ਬੀ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ।

ਬਹੁਤ ਬੁਰੇ ਫਸੇ ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ

ਜਲੰਧਰ: ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਕਾਰਨ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨਰੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਰੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤਿਆਂ ਹਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਖਾ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ। ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਦੋਂਕਿ ਉਹ ਇਥੋਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹੈਨਰੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੈਨਰੀ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਵਿਆਹ 1964 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ (ਹੈਨਰੀ) ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ 1969 ਵਿਚ ਜਬਰੀ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ ਤੇ ਇਥੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬਿਲਗਾ ਵਿਖੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਕੌਰ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿਛੋੜੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹ ਸਦਮੇ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਪਣਾ ਲਵੇ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ।

ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਉਚੇਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। 1999 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵੀ ਸੌਂਦਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਂ

ਪੁੱਤ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵੇ। ਗੁਰਜੀਤ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਸ੍ਰੀ ਹੈਨਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕਰਨਗੇ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ 30 ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਹੈਨਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਉੱਚੀ ਤਾਲੀਮ ਦਿਵਾਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਜੀਤ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ 1969 ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਆ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਪਾਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਏ ਹੈਨਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਜੀਤ ਦਾ ਜਨਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉਥੋਂ ਦਾ ਹੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਪਰ 1999 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਕੀਤਾ

ਟੈਕਸੀ ਚਾਲਕ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਵਜ਼ੀਰ

ਜਲੰਧਰ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਨੇ 1969 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਟੈਕਸੀ ਚਾਲਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪੈਸੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਚੱਲ ਤੇ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਸੈਂਕੜੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਛੇ ਵਾਰ ਚੋਣ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਅਵਤਾਰ ਹੈਨਰੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। 2007 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ 6 ਕਰੋੜ ਦੀ ਸੀ ਜੋ 2012 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 16 ਕਰੋੜ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬਿਲਗਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉਪ ਨਾਂ ਹੈਨਰੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਲੋਹਾ ਭੱਠੀ ਤੇ ਟੈਕਸੀ ਚਾਲਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਰਤਾਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਉਦੋਂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਸੀ ਜੋ ਹੈਨਰੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨੇਤਲਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਹੈਨਰੀ ਕਰਤਾਰ ਬੱਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਨੇਜਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੈਨਰੀ ਨੇ ਹੀ ਖਰੀਦ ਲਿਆ।

ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 1969 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਲੀ ਬਰਤਾਨੀਆ ਪਾਸਪੋਰਟ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਹਨ ਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਧਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇਤਾ ਨੇ

ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਿਆਦ ਰਹਿੰਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਹੈ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਥੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸੰਘੇਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਤੇ ਜੱਟਵਾਦ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ

ਵਲਾਈਦਮ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ। ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ। ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਤਮਿਲ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਆਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਘਰ 'ਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਪਰਿਵਾਰ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੰਨੀ ਦੂਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਅਰੁੰਥਾਸ਼ਿਰ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਧੱਕੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ/ਸੁਣਨ ਕਿਉਂ ਆਏ ਹਾਂ? ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਲੋਕ ਤਾਂ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੰਦਰਾਂ ਉਤੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਮੰਦਿਰ ਦੇਖਣ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ।

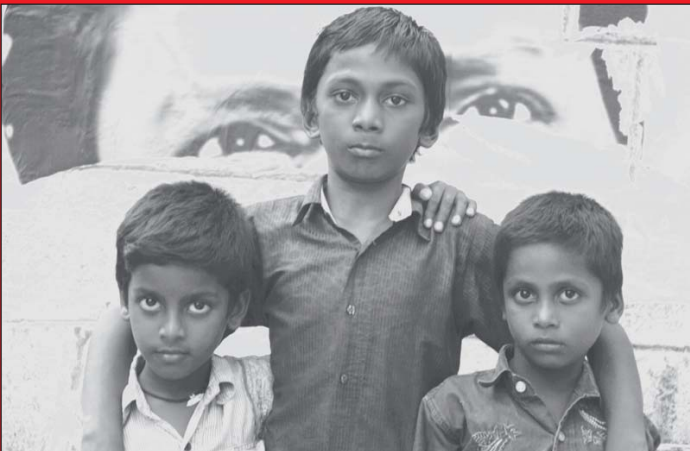
ਚਾਚਾ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ—

ਗੁਰੂਘਰ ਅਲਗ ਵੀ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ।

ਚਾਚਾ ਇਹ ਸਭ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ—ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆਂ ਸੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ! ਮੈਂ ਕਿਹਾ—ਹਾਂ, ਅੰਬੇਦਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ; ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਨਾਲ ਵੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗੀ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਚਾਚਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ—ਫਿਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ—ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਦ, ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਨੇ

ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਰਣਦੀਪ ਮੱਦੋਕੇ ਨੇ ਐਤਕੀਂ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛੋਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਦਲਿਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਤੋਂ ਅੱਖੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਲਿਤ ਵੀ ਜੱਟਵਾਦ ਦੇ ਸਤਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦਰਦ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਵੀ ਇਸ ਦਰਦ ਦੀ ਦਵਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ। ਰਣਦੀਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਚੁੱਪ ਤੋੜਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਦਾਸਤਾਨ ਛੋਹਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੀੜ ਨਾਲ ਉੱਛਲੀ ਪਈ ਹੈ। ਮੌਕੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੈਮਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਫੜਦਾ ਹੈ। ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਉਹ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਦਰਦ ਸਮਝਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਿਘਲ ਰਿਹਾ ਲਾਵਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਫੜੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਵਾਲੀ ਦਾਸਤਾਨ ਬਿਆਨ ਕਰੇ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਇਕ ਦਲਿਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦਲਿਤ

ਉਥੇ ਸਭ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਉਥੇ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ? ਉਥੇ ਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਮੰਦਿਰ ਅਲਗ ਹਨ? ਉਥੇ ਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦਿਰ 'ਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ? ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨਹੀਂ, ਜੱਟਵਾਦ ਹੈ। ਮੰਦਿਰ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਨੇ; ਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਜਾਤਪਾਤ ਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਖਿਲਾਫ ਇਨਕਲਾਬ ਕੀਤਾ; ਤੇ ਜਾਤਪਾਤ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਜੇ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। 'ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੈ ਏਕੋ ਪਹਿਚਾਨ ਬੋ' ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਇਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ 'ਉਲਟਾ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ' ਨੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜੱਟ ਸਿੱਖ, ਰਾਮਦਾਸੀਏ ਸਿੱਖ, ਰਵਿਦਾਸੀਏ ਸਿੱਖ, ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਿੱਖ, ਝਿਓਰ ਸਿੱਖ, ਛੀਬੇ ਸਿੱਖ, ਨਾਈ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਵਰਨ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਉਪਰ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਤੱਕ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂਘਰ 'ਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਜਾ ਸਕਦੇ ਨੇ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੇਂਡੂ ਗੁਰੂਘਰਾਂ 'ਚ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਸਿੱਖ (ਚੂਹੜੇ, ਚਮਾਰ) ਲੰਗਰ 'ਚ ਭਾਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਤੇ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ

ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੱਖ 'ਮਹਾਰ ਸਿੱਖ' ਬਣਨ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਭਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਚਾਚੀ ਨੇ ਖਾਣਾ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਛੀਆਂ ਚਟਾਈਆਂ 'ਤੇ ਚੌਕਤੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਕੋਲੇ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਖੂਬ ਸਾਰੇ ਸੁਆਦੀ ਖਾਣੇ ਆ ਗਏ। ਘਰ ਵਿਚ ਚਮਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੋਸ਼ਨ ਦੇ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਦੀ ਫਰੋਲਾ-ਫਰਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੋ ਘਸੇ ਜਿਹੇ ਤੇ ਵਿੰਗੇ-ਟੇਢੇ ਚਮਚੇ ਲੈ ਆਏ। ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਰੂਹ ਰੱਜ ਗਈ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਰੋਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਦਲਿਤਾਂ) ਦੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਰਵੀ ਚੰਦਰਨ ਦੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਮੈਂ ਰੋਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਤ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਰਵੀ ਹਰ ਥਾਂ ਜਾਤ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਰੋਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਖਫਾ ਵੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ—ਯਾਰ ਵੀਰੇ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦਲਿਤ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ! ਉਹ ਹਰ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੁਣ ਕੇ ਅੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੋਕ ਉਸ ਨਾਲ ਘੁਲਦੇ-ਮਿਲਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦਾ—ਝੱਲ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਵੱਡਵਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਦਾ ਫਲ। ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਮਧਰੇ ਤੇ ਕਾਲੇ ਕੋਲੇ ਆ ਗਏ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਕਟਹਲ।

ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਾਈ ਲੈ ਕੇ ਅਗਲੇ ਸਫਰ 'ਤੇ ਨਿੱਕਲ ਪਏ... ..ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲ ਅਸੀਂ ਨਾਗ ਵਾਂਗ ਵਲ ਖਾਂਦੀ ਸੜਕੇ ਪੈ ਗਏ। ਮੌਸਮ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸੀ। ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਬੱਦਲ ਸਨ ਤੇ ਠੰਢੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਵਾ ਸਕੂਨ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਨਾਰੀਅਲ

ਚੁੱਖਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਤੋਂ ਪਾਰ ਪੌਣ ਚੌਕੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਫੇਦ ਜੰਗਲ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਚੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਵਾ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦੇ ਅਦਮਕੱਦ ਖੰਭ ਜਿਵੇਂ ਨਾਰੀਅਲਾਂ ਦੇ ਹਵਾ ਨਾਲ ਫੜਫੜਾਉਂਦੇ ਹਰੇ ਪੀਲੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੀਵੇਂ ਹੋਣ ਦਾ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਹਰੇ ਭਰੇ ਪਰ ਧੁੰਦਲੇ ਪਹਾੜ ਸਫੇਦ ਕਪਾਹੀ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲੇ ਧੱਬੇ ਨੀਵੇਂ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਤੈਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਾੜੀ ਕਿੱਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ ਕੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ। ਸਾਰਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਮਨ ਨੂੰ ਸਕੂਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਾਲੀ ਪਤਲੀ ਸੜਕ ਵਲਾਈਦਮ ਦੇ ਆਟੇ ਅੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਦੌੜਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਲਾਰ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਕਸਬੇ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਮੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਪਹਾੜ ਸੜਕ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਦਿਸ ਰਹੇ ਸਨ; ਹਲਕੇ ਲਾਲ ਤੇ ਪੀਲੇ ਜਿਵੇਂ ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਭੇਲੀਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੀ ਦੇ ਉਪਰ ਬੇਤਰਤੀਬੀਆਂ ਸੁੱਟੀਆਂ ਹੋਣ। ਲੰਬੀ ਸੜਕ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰਾ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਲਾਈਦਮ ਆਟੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਗੱਡੀ ਵਾਂਗ ਹਵਾ 'ਚ ਉਡਾਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਸੇ ਢਲਦੇ ਸੂਰਜ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੋਵੇ; ਸੂਰਜ ਨਾਰੰਗੀ ਬੱਦਲ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਉਠਦੀਆਂ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਵਾਂਗ ਜਾਪ ਰਹੇ ਸਨ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕਾਲਮ ‘ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ’ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲਮ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ **ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ** ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ‘ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ’ ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਵਧੀਆ ਲਿਖਤਾਂ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 6 ਅਕਤੂਬਰ ਹੈ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-32

ਵਿਹਲੜ ‘ਬਾਬੇ’ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਉਂ ਕਰਦੇ ਉਗਰਾਹੀਆਂ।
ਲੁੱਟ ਹੋਣ ਲਈ ਭੱਜ ਕੇ ਆਵਣ ਮਾਈਆਂ ਰੱਬ ਰਜਾਈਆਂ!

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-30

ਆਓ ਦੁੜਾਈਏ ਅਕਲ ਦਾ ਘੋੜਾ

ਪੂਰੀਏ ਇਹ ਤਸਵੀਰ।

ਤੁੱਕਾ ਤਾਂ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਹੀ,

ਜੇ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਤੀਰ।

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ ਕੋਈ ਹੋਵੇ,

ਯੁਵਤੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸੀਨ।

ਜਾਂ ਇਹ ਅਧਖਤ ਸੁਆਣੀ ਹੋਵੇ,

ਪਹਿਨੀ ਪਚਰੀ ਅਤਿ ਸੁਕੀਨ।

ਘੁੰਡ ਹੇਠਲਾ ਜਲਵਾ ਜਾਂ ਤਾ,

ਸਭ ਨੂੰ ਮੋਹ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਘੁੰਡ 'ਚ ਲੁਕਿਆ ਜਾਂ ਇਹ ਬਾਬਾ

ਰਾਮਦੇਵ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

—ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਹਾਂਸ

ਮਿਲਪੀਟਸ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਫੋਨ:408-956-1696

ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਜੋੜਾ,

ਮੈਂ ਉਡਦੀ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨੀਂ।

ਮਰਦ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਗਿਆ ਮੈਨੂੰ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਬਾਨੀ।

—ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ

ਫੋਨ: 510-676-4440

ਸੁੱਚਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਿੱਲਾ ਲਾ ਕੇ,

ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਕਰੀ ਕਢਾਈ।

ਕਾਰੀਗਰ ਨੇ ਸੁੱਚੇ ਹੱਥੀਂ,

ਤੋਪੇ ਲਾ ਕੇ ਨੌਕ ਖੜ੍ਹਾਈ।

ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੋ ਗਈ ਮਿੱਤਰੇ,

ਜਦ ਮੁਟਿਆਰ ਨੇ ਪੈਰੀਂ ਪਾਈ।

—ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ

ਪਿੰਡ ਕਲਾਹੜ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਫੋਨ:91-98783-37222

ਪਟਿਆਲਾਸ਼ਾਹੀ ਸਲਵਾਰ ਨਾਲ

ਪਾ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕੱਢਵੀਂ ਜੁੱਤੀ।

ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ

ਸ਼ਾਨ ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਉਚੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਕੱਢਵੀਂ ਜੁੱਤੀ ਨਾਲ ਪਾਇਆ

ਪੰਜਾਬਣ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਣਾ।

ਅੱਖਾਂ ਅੱਡੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ,

ਕੀ ਨਿਆਣਾ, ਕੀ ਸਿਆਣਾ।

—ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਫੋਨ:645-721-1964

ਵਲਾਈਦਮ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਘਰ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

Quick Stop 40, Oklahoma

ਟਰੱਕ ਸਟਾਪ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਕੁਕ, ਕੈਸ਼ੀਅਰ, ਮਕੈਨਿਕ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ

ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਫੁਲਕੇ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਕਾਲ ਕਰੋ:832-512-7172

ਅਮਰੀਕੀ ਅਮੀਰਾਂ 'ਚ ਬਿੱਲ ਗੇਟਸ ਦੀ ਝੰਡੀ ਬਰਕਰਾਰ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਫੋਰਬਜ਼ ਰਸਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਦੇ ਸਹਿ-ਬਾਨੀ ਬਿੱਲ ਗੇਟਸ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 19ਵੇਂ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਫੋਰਬਜ਼ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 400 ਸਿਰੇ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਦੌਲਤ 1.7 ਖਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 400 ਅਮੀਰ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪੰਜ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੇਟਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ 66 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ 'ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਰਹਿਮ ਦਿਲ ਵਿਅਕਤੀ' ਵੀ ਹਨ। ਰਸਾਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸ੍ਰੀ ਗੇਟਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਪੈਸਾ ਖਰਚਿਆ ਹੈ। ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ 56 ਸਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਗੇਟਸ ਹੁਣ ਤਕ 28 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਕਮ ਪਰਉਪਕਾਰ ਲਈ ਦਾਨ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

28 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਸਮਾਜ

ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦਾਨ

ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦੂਜੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰਨ ਬੁਫੈਟ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਬੁਫੈਟ (82 ਸਾਲ) ਦੀ ਦੌਲਤ 46 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੈ ਤੇ ਬਰਕਸਾਇਰ ਹਾਬਵੇਅ ਦੇ

ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਸਟੇਟ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਜਾਨਸ਼ੀਨਾਂ ਵਿਚ ਬਰਕਸਾਇਰ ਦੇ ਰੀ-ਇਨਸ਼ੇਰੈਂਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਅਜੀਤ ਜੈਨ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਓਰੈਕਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲੈਰੀ ਐਲੀਸਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ 8 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਵਧ ਕੇ 41 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦੇ ਮਾਰਕ ਜ਼ਕਰਬਰਗ ਦੀ ਦੌਲਤ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ 8.1 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਘਟ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਹ 9.4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਨਾਲ ਸੂਚੀ 'ਚ 36ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਮਈ ਵਿਚ ਫੇਸਬੁੱਕ ਦਾ ਪਬਲਿਕ ਇਸ਼ੂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਜ਼ਕਰਬਰਗ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੋਸਲ ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ

ਕੰਪਨੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਸਕੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 400 ਅਮਰੀਕੀ ਅਮੀਰਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪੰਜ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਆਈ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਸਿੰਟੈਲ ਦੇ ਬਾਨੀ ਭਾਰਤ ਦੇਸਾਈ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੋ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 239ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੰਫਨੀ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਬਾਨੀ ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰੋਮੇਸ਼ ਵਧਵਾਨੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ 1.9 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਨਾਲ 250ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਨ।

ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਗੂਗਲ ਦੇ ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਹੋਲਡਰ ਕਵਿਤਾਰਕ ਰਾਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ 1.6 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੇ ਨੰਬਰ 298ਵਾਂ ਹੈ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਐਨਰਜੀ ਡਰਿੰਕ '5-ਆਵਰ ਐਨਰਜੀ' ਦੇ ਬਾਨੀ ਤੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਮਨੋਜ ਭਾਰਗਵ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਚੌਥੇ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ 1.5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੰਬਰ 311ਵਾਂ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪੰਜਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਹਨ ਵੱਡੀ ਆਈਟੀ ਕੰਪਨੀ ਸਿੰਟੈਲ ਦੇ ਬਾਨੀ ਤੇ ਮੁਖੀ ਵਿਨੋਦ ਖੋਸਲਾ। ਉਹ 1.4 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 328ਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹਨ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ ਹਿੰਦ-ਅਮਰੀਕਾ-ਅਫ਼ਗਾਨ

ਵਾਰਤਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਪਹਿਲੀ ਤ੍ਰੈ-ਪੱਖੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਮੌਕੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਅਜਿਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਇਸ ਸਾਲ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਪੱਖੀ ਗੱਲਬਾਤ ਮੌਕੇ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੀਤੀ 13 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸਾਂਝੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤ੍ਰੈ-ਪੱਖੀ ਗੱਲਬਾਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਬਲੋਚਾਂ ਲਈ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਕਬਿਤ ਘਾਣ 'ਤੇ ਫਿਕਰਮੰਦੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਲੋਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਨੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਡਾਨਾ ਹੋਰਾਬੈਸਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਦਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤੇ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਪਾਕਿ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗਿਓਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਬਲੋਚਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਲੋਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਨੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਦੇ ਦਾਬੇ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦਨ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲੋਚ ਨਸਲ ਦੇ ਲੋਕ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਇਰਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣਾ ਖਿੱਤਾ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡਾਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ, ਉਹ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਤੇ

ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਿਕਸਤ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਲੋਚਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਤਾਂਘ ਨੂੰ ਫੌਜ ਰਾਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਮਾਨਵੀ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਮੂਲ ਦੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੈ। ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਲੋਚਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵੱਡੀ ਬਗ਼ਾਵਤ 1973 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ

ਦੋ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2005 ਵਿਚ ਬਲੋਚਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਡਾਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਤੱਟ ਲਾਈਨ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤੇ ਚੀਨ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਕਿ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲੋਚਾਂ ਦਾ ਮਦਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਰਸ਼ਦੀ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਸੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਭਰੀ ਚਿੱਠੀ

ਲੰਡਨ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਆਪਣੀ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਕਿਤਾਬ 'ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ' 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਏ ਜਾਣ ਖਿਲਾਫ ਉਦੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ ਦੇ 24 ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ 'ਹੰਕਾਰ', 'ਗੁੱਸੇ ਤੇ 'ਗੁਸਤਾਖੀ' ਭਰੀ ਸੀ। ਇਸ 65 ਸਾਲਾ ਲੇਖਕ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ 'ਜੋਸਫ ਐਂਟੋਨ' ਬੀਤੇ ਦੀਨੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਜਨਾਬ ਰਸ਼ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲੁਕ ਕੇ ਬਿਤਾਏ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ। ਜਨਾਬ ਰਸ਼ਦੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਇਹ ਰੂਪੋਸ਼ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣੀ ਪਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਤਾਬ 'ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀਆਂ ਆਇਤਾਂ' ਲਿਖਣ ਖਿਲਾਫ ਇਰਾਨ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਆਗੂ ਆਇਤੁੱਲਾ ਖੁਮੈਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੌਤ ਦਾ 'ਫ਼ਤਵਾ' ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੰਡਨ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਸਲਮਾਨ ਹੈਦਰ ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮਿਡਨਾਈਟਸ ਚਿਲਡਰਨ' ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ 'ਹੰਕਾਰ' ਭਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਇਕ ਨਾਵਲਕਾਰ ਤੋਂ ਤਵੱਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰਨਾ। ਇਹ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਭਰਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗੁਸਤਾਖੀ ਵੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਕਲਾ ਦਾ ਵਡੱਪਣ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ) ਅੱਜ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧ 70ਵਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਤੋਂ ਸੂ ਚੀ ਬਾਗੋਬਾਗ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਮਿਆਮਾਰ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਆਗੂ ਸੂ ਚੀ ਦਾ ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੇ ਅਤਿ ਅਹਿਮ ਸਨਮਾਨ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੀਗ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੀ ਆਗੂ ਆਂਗ ਸੋਨ ਸੂ ਚੀ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਵੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਮਿਆਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਤਰਫਾ ਹਟਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਣ ਉਪਰੰਤ ਸੂ ਚੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਤਿ ਅਹਿਮ ਦਿਨ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਦੇ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਆਗੂ ਦਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੂ ਚੀ ਨੇ ਚੋਣਵੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਥਮ ਮਹਿਲਾ ਲੋਰਾ ਬੁਸ਼ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਹਿਲੇਰੀ ਕਲਿੰਟਨ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਸੋਨ ਤਗਮੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਮਿਆਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹਟਾਈਆਂ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਇਹ ਰਾਏ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੀਬੀ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਵੀ ਸੂ ਚੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਲਈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੂ ਚੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਮਿਆਮਾਰ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਸੂ ਚੀ ਮਿਆਮਾਰ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨ, ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ, ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ।

ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਰੋਮ ਰੋਮ 'ਚ ਵਸੀ:ਸੂ ਚੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਮਿਆਮਾਰ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪਸੰਦ ਨੇਤਾ ਆਂਗ ਸਾਨ ਸੂ ਚੀ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਵਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖਚਾਖਚ ਭਰੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੂ ਚੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਕਿੰਗ, ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੌਜੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤਾਕਤ ਭਰੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਅਟੱਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੇ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਉਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਪਹਿਲੀ ਹਸਤੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ।" 67 ਸਾਲ ਇਹ ਆਗੂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੇਤਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋਈ। ਦੋਵੇਂ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਜੰਗੋ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਤਕਰੀਬਨ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਰਮਾ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਬੜੇ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਸਨ।

ਸੂ ਚੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1992 ਵਿਚ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਆਗੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਲੂਥਰ ਕਿੰਗ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਤੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਸੇਂਗੀ ਛੱਡ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੋਆਬਾ

ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ

ਮਾਸਟਰ ਫਤਿਹਜੀਤ ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਨਕਸਲਬਾਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦਿਨ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਅੱਠਵੀਂ-ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਾਸਟਰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਮਾਸਟਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੱਡੇ ਸਕੂਲੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਫਤਿਹਜੀਤ ਦਾ ਨਾਂ ਨਕਸਲਬਾਤੀਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰੋਂ ਲਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਨਕਸਲਬਾਤੀਆਂ ਨੇ ਕਣਕ ਦੇ ਭਰੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ

ਜਸਵੰਤ ਦੀਦ

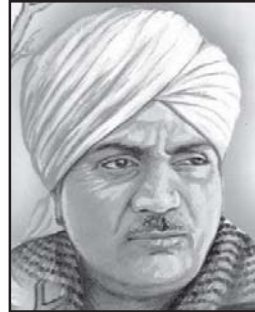
ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਵੀ ਵੀ ਫਤਿਹਜੀਤ ਹੀ ਸੀ ਤੇ ਨਕਸਲਬਾਤੀਆਂ ਵੀ ਉਹੀ। ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਅੰਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ? ਕਣਕ ਨੂੰ? ਅਸੀਂ ਬੱਚੇ ਸਾਂ, ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਡਰ ਨਾਲ ਖੇਤਾਂ ਤੇ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵੱਲ ਬਿਟ-ਬਿਟ ਝਾਕ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਕਸਲਬਾਤੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਰਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਨੂੰ ਈ ਨੇ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕਾਹਦਾ ਡਰ? ਪਰ ਇਹ ਕਣਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਕਿਉਂ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ? ਮੇਰੇ ਬਾਲ ਮਨ ਦੇ ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਢਾਹਸ ਦਿੱਤੀ। ਕਵੀ ਫਤਿਹਜੀਤ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਸੀ, “ਅਸੀਂ ਕਣਕਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਕਣਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ।” ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਾ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੱਗੀ, ਨਾ

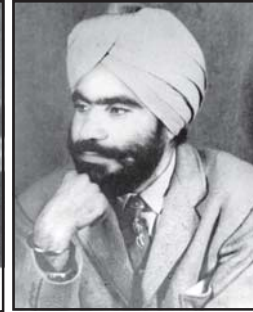
ਕਵੀਆਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੋਆਬੇ ਦੀਆਂ ਸੰਧੂਰੀ ਅੰਬੀਆਂ ਵਰਗੀ। ‘ਅੰਬੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਸੇਂਗੀ, ਛੱਡ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੋਆਬਾ’। ਮੈਂ ਨੂਰਪੁਰੀ 'ਤੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਬਣਾਈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਲੋਕ ਗੀਤ ਸਮਝਦਾ ਸਾਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਨੂਰਪੁਰੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਗੀਤ ਸਨ, ‘ਚੁੰਮ ਚੁੰਮ ਰੱਖੋ ਨੀਂ ਇਹ ਕਲਗੀ ਜੁਝਾਰ ਦੀ’, ‘ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਿਆ ਨੇ ਚੁਣ ਚੁਣ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ, ਰਾਵੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਝਨਾਂ ਰੱਖਿਆ’, ‘ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਲੈ ਪਤਲੀਏ ਨਾਰੇ ਕਿ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ’।

ਜਲੰਧਰ ਬਸਤੀ ਗੁਜਾਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬੜੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ, ਪਿੱਪਲ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਖੂਹ ‘ਤੇ ਬਹਿੰਦਾ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ ਉਸੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਭੁੱਖ ਦੁੱਖ, ਰੋਟੀ ਦੁੱਖ। ਗਰੀਬੀ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ। ਦੋਆਬੇ ਵਿਚ ਸਟੇਜੀ ਕਵਿਤਾ ਟਪਕੇ ਅੰਬ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਸ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਸਟੇਜੀ ਕਵੀ ਸਨ-ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ, ਹੁਮਾ ਹਰਨਾਲਵੀ, ਚਾਨਣ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰੀ, ਮੇਲਾ ਰਾਮ ਵਡਾ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਫਰੀ, ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਕੰਦਨ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਆਲਮ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਉਰਦੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਜੋਸ਼ ਮਲਸੀਆਨੀ ਵੀ, ਮਲਸੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ।

ਪਾਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੈਂ ਨਕਸਲਬਾਤੀ ਲਹਿਰ ਕਰਕੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਨਕੋਦਰ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਪਾਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਆਈ ਹੀ ਆਈ ਸੀ। ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਜਿਲਦ, ਤੇ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ ਦੁੱਧ ਅੱਖਰ। ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਉਡਦੇ ਸਫੇਦ ਅੱਖਰ। ਕਾਲੇ ਅਸਮਾਨ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਚਿੱਟੇ ਬਾਜ਼। ਬਾਜ਼ਾਂ ਮਗਰ ਹਨੇਰਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਬਾਜ਼ ਹਨੇਰੇ ਮਗਰ ਪਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਪਾਸ ਉਡਦਿਆਂ ਬਾਜ਼ਾਂ ਮਗਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੂਰੀ

ਦੋਆਬੀਏ ਪਰ ਮੇਰੀ ਤਾਂਘ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਂ ਚਾਹਤ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲੋਂ ਕੁੱਟ ਖਾਣ ਵਾਲੇ, ਬਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਬੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸਿਵਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦਾਰੂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਖੁੰਘਾਰ ਕਵੀ ਪਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਆਖਰੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ’ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹੀ

ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ

ਐਸ ਐਸ ਮੀਸ਼ਾ

ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਸਲੀ ਪਾਸ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉਸ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਵਾਰੀ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਣੀ ਨਕੋਦਰ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ, ‘ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਕੁੱਟ ਆਖਰੀ ਕੁੱਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ’। ਸਾਹ ਸੂਤ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਕਵੀ! ਪਾਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ, ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਦਮ ਸੀ। ਦੋਆਬੇ ਦੀ ਸੱਜਰੀ ਨਰੋਈ ਤਕੜੀ ਸਵੇਰ ਵਰਗੀ।

ਪਾਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ-ਉਹ ਜਹੀਨ ਤੇ ਬਰੀਕ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਹ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤੀ ਬਾਈ ਮੋਟਾ ਠੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੌਰ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਪਾਸ ਕਿਸੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਗੌਰਵ ਬਣ ਕੇ! ਅਮਿਤੋਜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਪਾਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦਮ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਮ ਘੱਟ ਸੀ। ਅਮਿਤੋਜ ਕਪੂਰਥਲੇ ਵੱਲ ਦਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਅਖਾੜਾ ਭੁਲੱਥਾਂ ਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਬੁੱਢਾ ਬੋਲਦ’ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲੇ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਵੀ। ਅਮਿਤੋਜ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸਾਬਦਿਕ ਡਰਾਮਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਕੰਪੀਅਰ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ ਕੰਪੀਅਰ’। ‘ਕੱਚ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰਾਂ’ ਵਿਚ ਅਮਿਤੋਜ ਨੇ ਜਾਨ ਪਾਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਟੀ.ਵੀ. ਤੇ ਤੀਵੀਂ ਨੇ ਖਾ ਲਈ! ਅਮਿਤੋਜ ਚੱਲ ਵਸਿਆ।

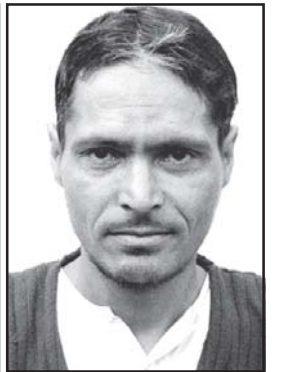
ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੋਟਾਂ ਦਾ ਕਵੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ਾ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਮੀਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਚਾਰ ਕੁ ਵੱਡੇ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਵਾਰਸ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਭੋਟਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਰੇਡੀਓ ਦਾ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ

ਕਰਕੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ਾ ਸੀ ਤੇ ਹੈ, ਜਾਨਦਾਰ ਤੇ ਅਲੱਗ। ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿਚ ਤਕੜਾਈ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚ ਸੰਜੀਦਗੀ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਰੀ ਸੀ। ਉਹ ‘ਚੀਕ ਬੁਲਬੁਲੀ’ ਦਾ ਕਵੀ ਸੀ ਪਰ ਧੀਮੀ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਉਸ ਦੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ

ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਠਹਿਰਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਲਾਗਲੀ ਦੋਆਬੇ ਦੀ ਕਾਜਲੀ ਝੀਲ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪਾਣੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਪਰ ਮੀਸ਼ੇ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅੱਜ ਵੀ ਦੋਆਬੇ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਪੌਣ ਵਰਗੀ ਹੈ ਪਰ ਬਰੀਕ ਤੇ ਵਿਵੇਕੀ।

ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ? ਪਰ ਮੈਂ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲੇ ਜਾਣਨ ਲੱਗਾ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ‘ਜਿਸ ਆਸਣ ਹਮ ਬੈਠੇ ਕੇਤੇ ਬੈਠ ਗਏ।’ ਮੈਂ ਕਵੀ, ਪਟਿਆਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਬਣਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਾਤਰ ਤੇ ਨੂਰ ਵੀ ਇੱਥੇ ਪੜ੍ਹੇ। ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਆ ਕੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਾਤਰ ਲੁਧਿਆਣੇ

ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕ

ਗੁਰਦਾਸ ਰਾਮ ਆਲਮ

ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿਲ

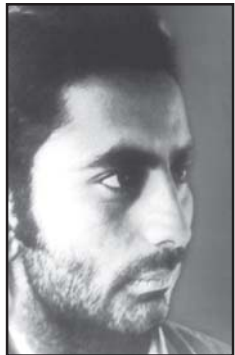
ਦਾ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਪਾਤਰ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਪਾਤਰ ਬਣਿਆ-ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਕਪੂਰਥਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਤੜਾਂ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਕਵੀ ਹੈ-ਦੋਆਬੀਆ। ਪਾਤਰ ਆਪਣੀ ਗਜ਼ਲ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਕਬੂਲ ਕਵੀ ਹੈ।

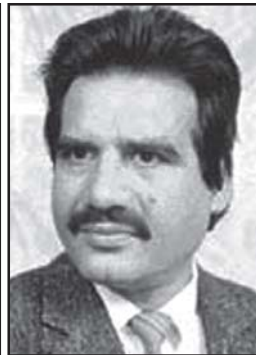
ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੁਕੜਾਂ ਦਾ ਜੰਮਪਲ। ਕੋਈ ਮੰਨੇਗਾ? ਹੁਕੜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹੁਕ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਲੱਗਦਾ। ਤੇ ਹੁਕੜਾਂ ਲਫਜ਼ ਹੁਕ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਵੀ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ, ਤਾਂ ਹੁਕ ਉਭਰੀ, ‘ਪਿਆਰ ਤੇਰਾ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਲ ਏਨਾ ਚਿਰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਉਂ ਕੋਈ

ਅੱਕ ਕੱਕੜੀ ਦਾ ਫੰਬਾ ਉਡਦਾ ਉਡਦਾ ਛਾਂ ਕਰ ਜਾਵੇ!’ ਜਾਂ-‘ਕਿੱਥੇ ਤੁਰ ਚੱਲਿਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਤੁਰ ਚੱਲਿਆਂ ਉਥੇ ਵੀ ਤਾਂ ਰੱਸੀਆਂ ਦੇ ਸੱਪ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।’ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਵਿਤਾ! ਤੁਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਕਾਂ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਬੇਬਦੂਤੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ। ਜਿੱਥੇ ਅਸਲੀ ਕਵਿਤਾ ਪਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਖਲੋਤਾ ਹੈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ! ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਇਕੋ ਫਿਕਰੇ ਨਾਲ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਤਾਂ ਇਕੋ ਫਿਕਰੇ ਨਾਲ ਖੂਹ ਅੰਦਰੋਂ ਪਰੀ ਕੱਢ ਲਿਆਉਂਦਾ। ਹੁਕੜਾਂ ਦਾ ਜੰਮਿਆ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜਿੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਚੱਕਦੀ ਹੈ, ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਤੱਕ ਲਿਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਦੋਆਬਾ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਦਾ ਵਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਦੋ ਆਬ ਮਿਲਾਏ ਤੇ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਦੋਆਬਾ। ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਬਿਆਸ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲਏ, ਇਕ ਗਿਲਾਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾਓ, ਪੀਓ, ਤੇ ਹੋ ਜਾਓ ਦੋਆਬੀਏ! ਪਰ ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕੋਰੇ ਬੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕੰਜੂਸ ਵੀ। ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦੋਆਬੀਏ ਵਲੈਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵੱਸੋ। ਅੱਧਾ ਦੋਆਬਾ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ। ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਹਰ ਦੂਜੇ ਘਰ ਦਾ ਬੰਦਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਗਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਆਣ ਵੱਜਦੇ ਨੇ। ਭਾਣਜੇ ਦੀ ਵਲੈਤ ਫੇਰੀ, ਵਲੈਤੀ ਤੀਵੀਂ, ਬਾਹਰਲੇ ਬਾਬਰੂਮ, ਪਾਲਦੀ ਆਦਿ। ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਕਵੀ ਵੀ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸੇ।

ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਗਤਾਰ ਢਾਅ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਗੁੱਦੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਆਚੇ ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਨਾਲ ਨਮੂਦਾਰ ਹੋਇਆ। ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲੰਦਵੀ ਨਕੋਦਰ ਲਾਗਲਾ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਬਾਵਾ ਸਰੀਰ ਦਾ।

ਪਾਸ

ਡਾ. ਜਗਤਾਰ

ਅਮਿਤੋਜ

ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਰ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਫਤਿਹਜੀਤ ਦੀ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਅਸਰ ਤਾ-ਉਮਰ ਰਹੇਗਾ। ਵੰਡੇਵਾਲੀਏ ਫਤਿਹਜੀਤ ਦੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਦੋਆਬੇ ਦੇ ਕਵੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਵੀ ਦੀ ਹੈ।

‘ਸੋ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਦੋਆਬੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਵੀ ਸੀ ਫਤਿਹਜੀਤ’। ਅੱਜ ਸੋਚਿਆ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੰਨੇ ਕਵੀ ਦੋਆਬੇ ਦੇ! ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਮੀਸ਼ਾ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਪਾਸ, ਫਤਿਹਜੀਤ, ਡਾ. ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਚੰਦ, ਡਾ. ਜਗਤਾਰ, ਅਮਿਤੋਜ, ਜਗਤਾਰ ਢਾਅ। ਰਹਿ ਕੌਣ ਗਿਆ? ਇਉਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਟਿਕੀ ਹੀ ਦੋਆਬੇ ਦੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਤੇ ਛਾਇਆ ਪਿਆ ਸੀ ਦੋਆਬੀਆ ਪਾਸ। ਨਕੋਦਰ ਕੋਲ ਤਲਵੰਡੀ ਸਲੇਮ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ। ਹਨੇਰੇ ਨਾਲ ਟੱਕਰਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ।

ਮੈਂ ਮੁੱਢ ਫੁੱਟ ਈ ਸੀ ਮਸੀ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਬੀ. ਏ. ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ। ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲੰਦਵੀ ਇਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਟਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਵੀ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਮਰੇਡ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋਣ ਲਈ ਨਕਸਲਬਾਤੀਆਂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਅੱਧੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੋਆਬੇ ਵਿਚ ਸਨ! ਜਸਵੰਤ ਖਟਕ, ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕ, ਸੰਤ ਸੰਧੂ-ਸਭ ਨਕਸਲਬਾਤੀ

ਇਹ ਸਭ ਦਾ ਸੀਨਾ ਠਾਰਦਾ ਏ।...

ਹਰ ਗੱਭਰੂ ਨੇ ਸਾਂਭ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ, ਹਰਿਆਣੇ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ-ਜਿੱਤ ਕੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਢੇਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਉਂਦੇ ਗੱਭਰੂ ਨੇਟਾਂ ਨਾਲ ਤੋਲੇ, ਜਿਹੜਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏ।...

ਇਥੇ ਘਰ-ਘਰ ਘੁਲਦੇ ਮੱਲ ਵੇਖੇ, ਵੇਖੇ ਕੁੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਫਸਿਆਂ ਨੂੰ। ਇੱਥੇ ਦੁੱਧ ਘਿਉ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਗਦੀਆਂ ਨੇ, ਲੋਕੀਂ ਜਾਣਦੇ ਨਹੀਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ। ਸਲਾਮ ਕਰੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਬਣਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸਾਂ...। ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰੂਹ ਪਿੰਜੀ ਹੋਈ ਏ, ਲੀਡਰ ਨਸ਼ਾ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਾਜ ਆਉਂਦੇ।

ਜਵਾਨੀ ਸਾਂਭ ਲਵੋ ਲੋਕੋ ਜੇ ਸਾਂਭੀ ਜਾਂਦੀ, ਗਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਹਾਰ ਪਾਇਆਂ। ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਉਂਦੇ, ਸੱਚੇ-ਸੱਚੇ ਬੇਇਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣੋ। ਕੰਮ ਕਰੋ ਚੰਗਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸਾਂ...

ਸੰਧੂ ਜਸਬੀਰ ਆਖੇ ਹੁਣ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਵੰਡਣ ਆਵੇ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਥੋਡੇ ਜਾਗੇ ਲੋਕੋ ਹੁਣ ਤੋਂ ਕਰੋ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿਉ ਤੇ ਕਹੋ ਲੈ ਜਾ ਮੋੜ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਲੀਡਰ ਕਰੇ ਵਾਅਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਉਹਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਏ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸਾਂ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਯਾਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਏ।

ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਮਾਂ ਦਾ

ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਮਾਂ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹਦਾ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮਾਂ ਜਦ ਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ, ਇਹਦਾ ਜੰਮਣਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਹਿ ਸਕਦਾ। ਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪਾਉਂਦੀ, ਤੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਇਸ ਜਨਮ ਦਾਤੀ ਨੂੰ, ਇਹੀ ਸਭ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ, ਮਾਂ ਤਾਂ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਹੁੰਦੀ ਘੁੱਟ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੀ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਫਿਰਦਾ ਏ, ਪਰ ਧੀ ਦਾ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਸਹਿ ਸਕਦਾ। ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਮਾਂ ਦਾ ਆਉਂਦਾ...।

ਮਾਂ ਦੀ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਕਦਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਰਦ ਕੀ ਵੰਡਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਧੀ ਨਾਲ ਨਾ ਪਿਆਰ ਕਰੇ, ਉਹ ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਕੀ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਏਂ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ, ਏਦੂੰ ਮਾੜਾ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ।

ਕਾਵਿ-ਜਗਤ

ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਮਾਂ ਦਾ ਆਉਂਦਾ...।

ਮਾਂ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ, ਰੱਬ ਕਰਮ ਦਿੰਦਾ, ਨਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜਨਮ ਕਰਮ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।...

ਸੰਧੂ ਜਸਬੀਰ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਬੜਾ ਕੋਮਲ ਏ, ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਸੌਂਟ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਹਾ ਭਰਦੀ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੰਘਾਉਂਦੀ ਦੁੱਖ ਜਰਦੀ, ਇਹ ਮਮਤਾ ਦੀ ਮੂਰਤ ਜੀਵਨ ਭਰਦੀ। ਜਗਤ ਜਨਨੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਵੀ, ਇਹਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਨਾ ਕੋਈ ਸਹਿ ਸਕਦਾ। ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਮਾਂ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

-ਸੰਧੂ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 559-251-2093

ਯਾਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ

ਸਾਨੂੰ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸਾਂ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ, ਦੱਸੀ ਯਾਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਏ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਏ, ਕੀ ਹਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏ।

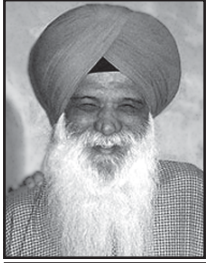
ਸੁਣਿਆ ਕੁਰਸੀ ਖਾਤਿਰ ਨਸ਼ੇ ਵੰਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਬੇਤਾ ਗਰਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਵਾਨੀ ਦਾ। ਵੇਖ ਵੇਖ ਸੋਹਣੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਦਿਲ ਪੁਕਾਰਦਾ ਏ ਹਰ ਕੋਈ ਭੁੱਬਾ ਮਾਰਦਾ ਏ। ਯਾਰਾ ਕੰਮ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹਰ ਕੋਈ ਆਖੇ, ਹਰ ਕੋਈ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਫਟਕਾਰਦਾ ਏ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸਾਂ...।

ਦੇਖੋ ਛੋਟਾ ਭਾਈ ਹਰਿਆਣਾ ਇਸ ਦਾ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏ। ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ, ਪੌੜੀ-ਪੌੜੀ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਏ। ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਇਸ ਦਿਲ ਲੁੱਟਿਆ,

ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਪੰਥਕ ਮਸਲੇ

ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਰੰਗ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਕ-ਵੰਨਸਵੰਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੰਥਕ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਵਲ ਸੋਧਤ ਸਿਆਸੀ ਧੜੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਇਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ? ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਪਰਚੇ ਵਿਚ

ਡਾ. ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-93163-01328

ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ; ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਲ-ਸਰੋਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ-ਸਰੋਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿੱਖ-ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਧੁਰੋਹਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ (ਗੁਰਬਾਣੀ) ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਸੱਚ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦਿਆਂ, ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਨਿਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ, ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ-ਗੋਲਾਕਾਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਰਖੀਏ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਹਾਸ਼ੀਆ ਸਰੋਕਾਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਮੂਲ ਢਾਂਚਾ ਹਿੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝਣ/ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਅਹਿਮ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਵਲੋਟਵੀਂ-ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮੰਨ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਰਾਜ-ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਸਨ (ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਸੌਂਹ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕੇ ਸਨ), ਉਸ ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਗਦਿਆਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਚਿੱਟੇ ਕਾਗਜ਼ ਉਤੇ ਇੱਕ ਗੋਲ ਦਾਇਰਾ ਵਾਹਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਲਿਖ ਲਿਆ। ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਇਸ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ:

ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫॥

ਹਰਿ ਬਿਸਰਤ ਸੋ ਮੂਆ॥ ਰਹਾਉ॥

ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ਸਰਬ ਫਲ ਪਾਵੈ

ਸੋ ਜਨੁ ਸੁਖੀਆ ਹੂਆ॥1॥

ਰਾਜੁ ਕਰਾਵੈ ਹਉ ਕਰਮ ਕਮਾਵੈ

ਬਾਧਿਓ ਨਲਿਨੀ ਭ੍ਰਮਿ ਸੂਆ॥2॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟਿਆ

ਸੋ ਜਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਬੀਆ॥ ੩-407

ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਟੇਕ ਇਹ ਹੈ:

ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੁਲਾ ਵੀਸਰੈ

ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ॥1॥

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਉ

ਜਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ॥

ਮੈ ਆਪਣਾ ਗੁਰੁ ਪੂਛਿ ਦੇਖਿਆ

ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਬਾਉ॥ ਰਹਾਉ॥-14

ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਗੋਲ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤਿੰਨ ਲਫਜ਼ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਿਪਣੀ ਸੀ ਕਿ

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮੋਹਰੀ ਆਗੂ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਚਾਰ ਦਹਾਕੇ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਉਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਰਹੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਬਾਰੇ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਵੀ ਲਿਖ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਹਥਲਾ ਲੇਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜੋਲੀ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ ਪੰਜੋਲੀ ਵਿਚ ਲੰਘੀ 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟਿਆਲਾ ਰਹਿੰਦੇ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਥੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ! ਜਵਾਬ ਵੀ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ ਪਰ ਕਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗਾ? ਇਹ ਟੋਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ-ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਲਖਣਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਸ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਤਜਰਬਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਿਨਾਂ ਹੀਲ-ਹੁੱਜਤ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਥਿਤੀ ਅਕਸਰ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੋਵੇ।

ਅੱਜ ਮੈਂ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਹੋ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ-ਧਰਮ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਧੁਰੋਹਰ ਇਹ ਤਿੰਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿੱਖ-ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਧੱਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਥਾਪਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਹਾਇਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੰਗਾਰ ਵੀ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ-ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਾ ਆਰੰਭ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ-ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਆਗਾਜ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਅੰਜਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਰਿਸ਼ਤੇ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਆਸੀ-ਯਥਾਰਥ ਦੇ ਸਿਰਿਆਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸਿਆਸੀ-ਸਮਾਨਤਰਤਾ, ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿਆਸੀ-ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦੋ-ਧਾਰਾਵੀ ਸਿੱਖ-ਸਿਆਸਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਧਿਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਕੇਸਾਂ ਸੁਆਸਾਂ ਸੰਗ ਨਿਭਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਇਸ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਿਲੇ ਸਿਆਸੀ-ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿਆਸੀ-ਵਾਰਸ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ-ਸਿੱਖ-ਪਰਤਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਗਠਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤੀਜੀ ਧਾਰਾ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀਆਂ। ਇਹ ਧਿਰ, ਸਿੱਖ

ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਮੰਜ਼ਲ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਇਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵੀ “ਆਪਣੇ ਹੀ” ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ “ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ” ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਝੋਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਏ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਖੁਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਹ ਪੰਥਕ ਮੋਢਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਪੰਥਕ ਹੰਝੂ ਕੇਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ?

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ

ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਲਿਖਤੀ ਮਸੌਦਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ. ਟੋਹੜਾ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਅਕਾਲੀ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁਧ ਬਾਹਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਲਾਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ ਸਨ। (ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਮੇਰੀ ਪੁਸਤਕ “ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਾਬਾ ਬੋਹੜ” ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ)। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਨਿਭਣ ਵਾਸਤੇ ਸੰਤੁਲਤ-ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਸਿਆਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਧਨ-ਮਾਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਉਹ ਮੰਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀ-ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚਕਾਰ ਘਟ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੋਝੀਵਾਨ ਆਗੂ ਵਾਂਗ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੁੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਬਲਿਕ-ਸਾਖ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪੰਥਕ-ਰੋਲ-ਮਾਡਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਆਗੂ-ਬਿੰਬ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੰਥਕ-ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇ ਸਿੱਖ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਾਰਣ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਤਣਾਵਾਂ ਦਾ ਸਹਿਜ ਸਥਾਪਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ? ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥਕ-ਸਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਧਰਮ-ਨਿਪੇਖਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ-ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਥਕ-ਛਵੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਧੁਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੌਮੀ-ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਸੱਚਾਈ

ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪੈਰੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੰਥਕ-ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਧਾਰਮਿਕ-ਸਪਿਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਹੀਂ, ਸਿਆਸੀ-ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਿਆਸੀ-ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ-ਸੰਸਥਾ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਾਸਤੇ ਸਹਾਇਕ-ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਹ ਪੈਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸੁਤੰਤਰ ਚਿਤਵੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨਾਲ ਵੀ ਕੰਮ ਚਲਾਇਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਜੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਵਰਗਾ ਕੱਦਵਾਰ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਤੁਰ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੱਖ-ਸਿਮਰਤੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਬੀਜ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ-ਸਪਿਰਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਪੰਥਕ-ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮਾਹੌਲ ਮਿਲਿਆ, ਇਸ ਨੇ ਪੁੰਗਰਨਾ ਹੀ ਪੁੰਗਰਨਾ ਹੈ।

ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰਾਸਤੀ-ਜਲੌਲ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਵੋਟ-ਬੈਂਕ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੱਕ ਸੁੰਗੜ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੱਜ ਸਕਦਾ? ਇਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖ ਵੱਲ ਹੀ ਉਠਦੀ ਹੈ?

ਅਕਾਦਮੀਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜੇ ਉਦਾਹਰਣ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਵਿਚੋਂ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵਰਗ ਨਾਲ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ “ਸਟੂਪਿਡ ਸਿੱਖ” ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ “ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉ” ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਦੇ ਉਸਾਰੂ ਪੱਖ ਵੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ “ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਕਲਪ” ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮਾਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ-ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਲੋਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਗਨ ਭੇਟ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜੋਲੀ ਨੇ ਇਸ ਹੁੰਗਾਰੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ, ਸ਼ਲਾਘਯੋਗ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦਾ ਰਖਣ ਲਈ ਯਤਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਤੇ ਟਿਪਣੀ ਨਾਲ ਸਮੇਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਅਖੀਰ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ-ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ 1930, 1942 ਅਤੇ 1947 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਾਸਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1930 ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਖਿੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿਘ ਮਾਣ ਸਕਣਗੇ। 1942 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਸਿੱਖ-ਸਟੇਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। 1947 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਏ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ

ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਅੰਬਾਲੇ ਤੱਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਅਗਵਾਈ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ-ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ-ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਰਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਤਾੰਤ੍ਰਿਕ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਲੀਡਰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਹੋ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਜਾਏ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਖਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਜਦੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਹੀ ਜਿਊਂਦਾ ਸੀ (ਪੰਜਾਬ ਸਾਰਾ ਜੀਂਦਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ)। ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਸ ਪੰਜਾਬ (ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ) ਨੂੰ ਸਿੱਖ-ਭਾਵਨਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਸਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸੀ-ਅਪਹਰਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਿੱਖ-ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰਮਤੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ-ਸਿੱਖ-ਸਮਝ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਹੇ ਤੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਖਿੱਤੇ (ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ) ਨੂੰ ਸਿੱਖ-ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਆਸਤ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਾਡਲ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਤਤਪ ਮਾਡਲ ਹੈ। ਤਤਪ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਜੇ “ਅਗਾਂਹ ਕੂ ਤ੍ਰਾਘ” ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤੀ ਜਲੌਲ ਨੂੰ “ਜਗਤ ਜਲੰਦੇ” ਦੀ ਤਪਸ਼ ਘਟਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਸਕਾਂਗੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹੀ ਅਹੁੜਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਵੰਡ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਵੰਡ ਦਾ ਭੁਤ ਸਿੱਖ-ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੋਗਲੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸਿਲਕਨ-ਕਲਾਸ ਵਿਰੁਧ ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜੂਝਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ-ਕਾਲ ਵਿਚ ਸਿਲਕਨ-ਕਲਾਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਥਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 1708 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਲਕਨ-ਕਲਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮਿਸਲਦਾਰ ਅਰਬਾਤ ਜਗੀਦਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਏ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਿਲਕਨ-ਕਲਾਸ ਹੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਜਥੇਦਾਰ ਟੋਹੜਾ ਕੋਲ ਸਿਲਕਨ-ਕਲਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਅਵਸਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਬਰੀ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਲਗਾਤਾਰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਜੋਕੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਸਿਲਕਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਫੋਰਮ ਤੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

#

‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹਸਤੀ ਤੇ ਹੋਣੀ’: ਕੁੱਝ ਸੰਸੇ, ਕੁਝ ਸਵਾਲ-3

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ ਬੱਬਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕਿਵੇਂ ਗਲਤ ਸੀ?

ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ (ਡਾ.)

‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹਸਤੀ ਤੇ ਹੋਣੀ’ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਚਿਆਈਆਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਧੂਹ ਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਕ ਸਵਾਲੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਇਸ ਸਿੱਧਾਂਤ ਜਿਹੇ ਨੁਕਤੇ ਕਿ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਮ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਮਿਸਮਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਖਾਂਤ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਚਲਾਉ ਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਜਚਦੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮਸਲਾ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਇੰਜ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਖਰੀਆਂ-ਖਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨਾਲ ਯਾਰਾਨੇ ਦਾ ਪਾਸ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਛੋਪਲੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਸ. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਵਿਲਵਾਂ ਬਸ ਕਾਂਡ ਦੀ ਵੈਧਕਾ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੁ-ਤਰਕ ਵਾਲੇ ਪੈਂਤੜੇ ’ਤੇ ਉਤਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਬੇਈਮਾਨ ਤੇ ਗੰਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁਖੀ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਇਬਾਦਤਗਾਹ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ, ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਦਕਾ ਪਵਿੱਤਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਸਨ, ਦਾ ਕੀ ਫਰਜ਼ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਕਰ ਕੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਖਾਤਰੂਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਬਾਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀ?

ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ‘ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਰਾਜਸੀ ਵਿਗਿਆਨ’ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨਾ ਮੰਨਣਾ (ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਪਿਰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਈ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਮਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਆਧਾਰ ਵੀ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਸਮਝਣ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਘੜਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਖਰ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਦਿਆਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ? ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀ ਉਹ ਚਾਹੇ ਅਣਚਾਹੇ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਵਰਗੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਲ 2010-11 ਵਿਚ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਛਪੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹਸਤੀ ਤੇ ਹੋਣੀ’ ਬਾਰੇ ਅਦਾਰਾ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾਨਸ਼ਵਰ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖ ਕੌਮ: ਹਸਤੀ ਤੇ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ’ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਲਿਖ ਭੇਜਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਨੀਝ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ’ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੇਖਾਂ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰੀ-ਵੱਖਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖਣਾ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਲੰਮੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਐਤਕੀਂ ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਬਰਬਾਦੀ ਲਈ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ, ਉਸ ਦੀ ਆਗੂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵਰਗੇ ਸਿਆਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਧੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਿੰਸਕ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਪਨਾਹਗਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਨੂ ਦੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਦਲੀਲ ਵੀ ਹਲਕੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਬਹਾਨਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਈ ਗਏ ਸਨ?

ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ‘ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰੀ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ’ ਵਿਚ ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜਾਂ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਜਾਣ ਬਣ

ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ।

ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਉਪੁਣੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਵਰਤਾਰੇ ਵਜੋਂ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਗ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਘਚੇਲਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ

ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕਮ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਇਸੇ ਲਈ ਮਹਿਕੂਮ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਤਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਲਿਖ ਜਾਂ ਲਿਖਵਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਇਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਕੌਣ ਰੋਕਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ, ਔਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਸ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਰਤੀ ਮਿਹਨਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੱਜਣ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਂਤੜੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਜਹਾਦੀ ਉਦਮ ਉਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨੋਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਹੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦੀਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਗਰਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਕੋਲੋਂ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉਪਰ ਹੀ ਸਾਡੀ ਬੜੀ ਸਖਤ ਇੰਟੈਰਗੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਸਲੀਕਾ ਨਹੀਂ।

ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸ. ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ‘ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ’ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਨੇਕ ਸਿੱਖ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਜ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਬੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸੂਚੇਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਕਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੀ ਜਾਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਗਿਣੇ ਮਿਥੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ. ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਦੇਣਦਾਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਹਾਕਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਮਨਸਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਪੱਛਮੀ ਤਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ

ਅਮਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਵਾਉਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇ। ਨਿਰਲੱਜਤਾ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਉਘੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੀ ਸਿਖਰ ਸੀ।

ਸ. ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਕਾਰਤੀਜੀਅਨ ਦਵੰਦ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪੰਥਕ ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਉਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਈ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਦਲੀਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਪਰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹਿਸਾਸ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਦਮ ਭਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਮੁਹਾਵਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈ ਗਈ ਜਾਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸੀ ਚਿੰਤਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਲੇਖ ‘ਮਹਾਂਬਿਰਤਾਂਤ, ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਸੁਫਨਾ’ ਵਿਚ ਸ. ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਦੀਪ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਾਗ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਜਿਹੜੀ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ, ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਦਾ ਸੁਫਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰ. ਪਰਾਗ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਰਹੱਸਮਈ ਨਵੇਂ ਦੌਰ ਦੀ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਿੰ. ਪਰਾਗ ਨੂੰ ਲਿਓਤਾਰਦ ਜਾਂ ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ ਦੇ ਹੋਰ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਹ ਸੁਣੀ-ਸੁਣਾਈ ਗੱਲ ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਿੰ. ਪਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਧਰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜਸੱਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਓਤਾਰਦ ਤਾਂ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਕੁਆਂਟਮ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਜਾਗਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਿਆਂ ਪ੍ਰਿੰ. ਪਰਾਗ ਆਪਣਾ ਨਿੱਜੀ ਇਲਹਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸ. ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਕਰਤੀ ਮਾਰ ਹੋਣ ਹਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਣੀ ਉਤੇ ਬਿਗਾਨਿਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਮੁਲਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅਪਰਾਧੀ ਧਿਰ ਹੋਣ। ਦਮਨਕਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸਾਮਰਾਜ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਮੁਖ ਸਰੋਤ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿੰ. ਪਰਾਗ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਸਮਝ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬੇਸਿਰ ਪੈਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਸਹਿਰੋਂਦ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਵਡਿਆ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਘੋਰ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ’ਤੇ)

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ।

ਰਹੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਉਪੁਣੇ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਲਈ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀਥ ਜੈਕਿੰਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਸਾਰ ਸਬੰਧੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਥ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਮਾਜਕ ਢਾਂਚੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪਿਤ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਥਾਈ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ, ਸਿੱਖ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵੰਡ, ਸਿੱਖ ਸੱਚ ਦੀ ਬੋਧਿਕ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਜੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਕਲਿਊਡ ਅਤੇ ਹਰਜੋਤ ਉਬਰਾਏ ਦੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਹੀ ਬਿਰਤਾਂਤਕਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੈਂਤੜੇ

ਕਰਦਾ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਆਪਣੇ ਮੱਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ

ਜਿਸ ਮਤੇ ਨੂੰ ਸ. ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮਤਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬੱਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਲਾ-ਤੁਅੱਲਕੀ ਦਾ ਸੀ। ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਰਚਿਤ ‘ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ’ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ 1923 ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ “ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬੱਬਰ ਜੱਥਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬੱਬਰ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ।”

ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਅੰਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਰਸ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਕਹਿ ਅਤੇ ਅਸਹਿ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਮਾਰ-ਮੁਕਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ. ਪ੍ਰਭਸ਼ਰਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਥਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕਾਜ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਤੁਰੇ ਸਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਮੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਸਤੇ ਉੱਤੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਸਿੰਘ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਕਈ ਵੱਡਮੁੱਲੇ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਕਿ ਇਉਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਮੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਸ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਪਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪੁੱਜਾ। ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਵਰਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਧਿਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇਹ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਵਰਗ ਉੱਤੇ ਪਏ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਹਿਰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਉਠੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮਹੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੈਦਾ

ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਇਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਐਸ਼-ਆਰਾਮ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਸਨ, ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਪੀਂਦੇ ਤੇ ਮੁਜਰੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਗੁੰਡਾ ਗਰੁਪ ਘੱਲਦੇ ਸਨ। ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਅਕਾਲੀ

ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਲਾ-ਤੁਅੱਲਕੀ ਦਾ ਸੀ। ਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਰਚਿਤ ‘ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ’ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ 1923 ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ “ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਪਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬੱਬਰ ਜਥਾ

ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਤਰਕ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲੀਆ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਤਾਂ ਇਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ

ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕੀ ਇਸ ਰਾਹ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹਾਸਲ ਸੀ? ਜੇ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਸਿਆਸੀ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਝਲਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਸੰਤ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਰਿਕਾਰਡ ‘ਸਿੰਘ ਗਰਜ’ ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਸ. ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਹਨ। ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਰਹੇ ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਕਾਰਨ ‘ਟਾਡਾ’ ਅਧੀਨ ਕੈਦ ਵੀ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਲਫਜ਼ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਸਤਰਧਾਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਲਾਈਸੈਂਸਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਮਲਾ ਕਰੇ, ਕੋਈ ਮੋਨਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਵਧੇਰੇ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਸਿੰਘ, ਦੇਖੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਸੰਤ ਕੋਲ ਆਵੇਗਾ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਤੋਲੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ‘ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ’ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?

(ਚੱਲਦਾ)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਏਕੋ ਵੇਸ ਅਨੇਕ

ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮੁਢ ਅਦਵਯਤਰਕ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰੁਕਤੀ ਹੈ, ‘ਗੁ’ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਛਾਂ ਅਤੇ ‘ਰੂ’ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਛਾਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾਉਣ ਵਾਲਾ। ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਇਹੀ ਅਰਥ ਹੋਣ ਜਦ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਬਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ, “ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਦ ਜਗ ਚਾਨਣ ਹੋਆ।” ਉਂਜ਼ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤ ਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ‘ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਅਧੀਨ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵਿਉਤਪਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, “ਗੁ (ਅੰਧਕਾਰ ਵਿਚ) ਰੂ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ)।” ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਵਿਉਤਪਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, “ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗ੍ਰੀ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ ਨਿਗਲਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਜੋ ਅਗਿਆਨ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਤਤਵਗਿਆਨ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਹੈ।” ਇਕੋ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੋ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਥਾਂਵਾਂ ‘ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਅਰਥ ਕਰਨੇ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ।

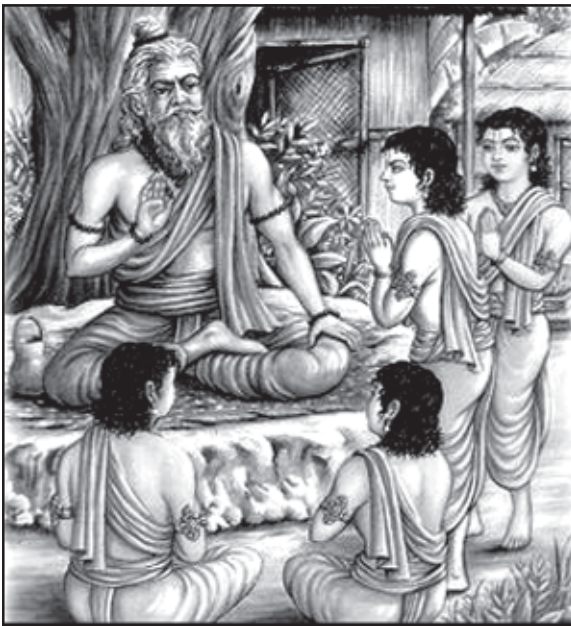
ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਵਲੋਂ ਖੂਬ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਜਾਅਲੀ ਜਿਹੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵੀ ਖੂਬ ਰਹੀ ਹੈ। ‘ਗੁ’ ਅਤੇ ‘ਰੂ’ ਦੇ ਧਾਤੂ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਹੋਰ ਹਨ। ‘ਗੁ’ ਧਾਤੂ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਆਵਾਜ਼’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਗੁਟਕਣਾ। ‘ਗੁ’ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਟਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਗੁੰਹ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬਣਿਆ। ‘ਰੂ’ ਧਾਤੂ ਰੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਰੋਣਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੀ ਇਸੇ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਤੂ ਦਾ ਅਰਥ ਕਿਰਨ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇਣਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਤੂਆਂ ਦੇ ਜੋੜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ

ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਫਿਰ ਕੀ ਅਰਥ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਧਾਤੂਆਂ ਦੇ ਹੀ ਜੋੜ ਤੋਂ ਘਟ ਹੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ‘ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼’ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਧਾਤੂਮੂਲਕ ਵਿਆਖਿਆ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਅਰਥ “ਨਿਗਲਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਜੋ ਅਗਿਆਨ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ” ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ

ਖਿਚ ਦੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ‘ਗੁਰੂਤਾ’ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਗਰੈਵਿਟੀ (gravity) ਵਿਚ ਇਹੀ ਭਾਵ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਸੁਜਾਤੀ ਵੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਦੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿਚਦੀ ਹੈ। ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ‘ਗੁਰੂ’ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ; ਉਹ ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿਚਦਾ ਹੈ। ‘ਗੁਰੂ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇਹੀ ਤਾਰਕਿਕ ਵਿਉਤਪਤੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਲਈ ਗੁਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਆਏ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਰਥ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਦੇਵਤੇ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਉਂਜ਼ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸੇ ਤੋਂ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰੂਵਾਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਕਹੁ ਗੁਰ ਗਜ ਸਿਵ ਸਭਕੇ ਜਾਨੈ॥” (ਭਗਤ ਕਬੀਰ) ਪਿੰਗਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦਾ ਅਰਥ ਵੱਡੀ ਅਰਥਾਤ ਦੂਹਰੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਲਾਵਾਂ, ਕੰਨਾਂ, ਦੁਲੈਕਤ ਆਦਿ ਸਵਰ ਲੱਗਣ ਨਾਲ। ਗੁਰੂ ਮਾਤਰਾ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਲਘੂ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣਾ ਸਮਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਭਾਰ ਹੈ। ਪਤੀ, ਪਿਤਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰੂ

ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਕ ਢਾਂਚੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, “ਸੋਭਵੰਤੀ ਸੋਹਾਗਣੀ ਜਿਨਿ ਗੁਰ ਕਾ ਹੋਤ ਅਪਾਰੁ॥” (ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ) ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਰਥ ਪਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਸਮਾਜੀ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਭਾਈ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇ), ਗੁਰਮੁਖ (ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਾਥ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ), ਗੁਰਮੁਖੀ, ਗੁਰੂਜਨ, ਗੁਰੂਦੱਛਣਾ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ, ਗੁਰੂਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਰਤਨ (ਪੁਖਰਾਜ), ਗੁਰੂ ਘੰਟਾਲ (ਗਲੇ ਵਿਚ ਬਧੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਇਸ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਵਨਤੀ ਆ ਗਈ ਹੈ।), ਗੁਰਬਾਣੀ, ਗੁਰਮਤਾ, ਗੁਰਪੁਰਬ, ਗੁਰਿਆਈ, ਗੁਰੂਡੰਮ, ਗੁਰਧਾਮ, ਗੁਰਪ੍ਰਕਾਰ, ਜਗਤਗੁਰੂ।

ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾਇਜ਼ ਧਿਆਨ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮੁਖ ਸਰੋਕਾਰ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹੀ ਅਰਥ ਉਹ ਮਨਮਾਨੇ ਤੇ ਉਲਟੇ ਸਿਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ‘ਗ੍ਰੀ’ ਧਾਤੂ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਕੜਨਾ, ਖਿਚਣਾ ਆਦਿ। ਇਸੇ ਤੋਂ ‘ਗ੍ਰਹਿਣ’ ‘ਗ੍ਰਸਣ’ ਸ਼ਬਦ ਬਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਕੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ‘ਗਰਾਹੀ’, ‘ਉਗਰਾਹੀ’ ਵੀ ਇਸੇ ਤੋਂ ਬਣੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁਖ ਅਰਥ ‘ਭਾਰਾ’, ਵਜ਼ਨੀ’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਕੇ ਵੱਡਾ, ਮਹਾਨ, ਪੂਜਨੀਕ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ, ਲੰਬਾ ਆਦਿ ਦੇ ਅਰਥ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਦੀ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ-ਸਿਸ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਬੰਧੀ ਕਹਾਵਤਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਗਤ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਾਹ ਬਿਨਾ ਪੱਤ ਨਹੀਂ; ਗੁਰੂ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਟੱਪਣੇ ਚੇਲੇ ਜਾਣ ਛੱਡੇ; ਗੁਰੂ ਹੋ ਜਾ ਸ਼ੁਰੂ। ਇਕ ਸਿਰੇ ‘ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਸਾਧਾਰਨ ਅਧਿਆਪਕ ਜਿਹੇ ਅਰਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ‘ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਰਥਾਵਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀ ਤੁਕ ਵਿਚ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਗਿਆਨ/ਭਗਤੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਪਾਟੀ ਅਧੀਨ ਗੁਰੂ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਥਾਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਨਾਥ ਪੰਥ ਵਿਚ ਗੁਰੂ-ਚੇਲੇ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਿੱਖੀ ਪੰਥ ਦੇ ਮੁਰੀਦ ‘ਗੁਰਭਾਜੂ’ (ਗੁਰੂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ) ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੂਫੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੁਰੂ ਇਕ ਉਚਤਮ ਇਸ਼ਟ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ਼ਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਹੋ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਦਾ ਬਾਨੀ ਅੰਤਮ ਇਸ਼ਟ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਪੂਜਨੀਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਮੂਲਮੰਤਰ ਦੇ ਅਖੀਰ ‘ਚ ਦਿੱਤੇ ‘ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ’ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਤੋਂ ਹੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭੱਟ ਗਯੰਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵੱਈਏ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਗੁਰੂ’ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਜੋਂ ‘ਵਾਹ’ ਅਗੇਤਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ‘ਆਦਿ ਪੁਰਖ’ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, “ਆਦਿਪੁਰਖੁ ਸਦਾ ਤੁਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ॥” ਇਥੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਅਤਿਸ਼ੁਯੋਕਤੀ ਅਲੰਕਾਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਇਕ ਮਿੱਕ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਖਰਾ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਲੋਂ ਸੰਕਲਪਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਰਥਾਵਾਂ ਬਣ ਗਿਆ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਭਾਵੇਂ ਸਰਬਸ੍ਵਕਤੀਮਾਨ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਵਾਲੇ ਅਰਥ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਮਿਥਿਆ ਗੁਰੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਨਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਅਰਥ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਝਾਤ ਮਾਰ ਲਈਏ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਸ਼੍ਰੋਤ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਵਿਉਤਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ

ਸ਼ਬਦ
ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-454-4958

ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਅਵਨਤੀ ਆਈ ਹੈ, ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, “ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਭ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ!” ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਭਾਵ ਚੁਸਤੀ ਚਲਾਕੀ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਜੋਂ ਗੁਰੂ ਅਗੇਤਰ ਲਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਾਸ ਨਾਂ ਵੀ ਬਣਾ ਲਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਨਾਮ, ਗੁਰਮੇਲ, ਗੁਰਜੰਟ, ਗੁਰਪਾਲ, ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ, ਗੁਰਨੀਸ਼ ਆਦਿ।

ਪਰ ਇਸ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਵਿਕਸੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੋਰਵ ਜਾਂ ਗਰਵ/ਗਰਬ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਨਿਰਮਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਭਾਵ ਮਾਣ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੈ। ਨਿਗੁਰਾ (ਗੁਰੁਰਹਿਤ), “ਸੋ ਨਿਗੁਰਾ ਮਰਿ ਮਰਿ ਜੰਮੈ ਨਿਗੁਰੇ ਅਵਣ ਜਾਵਣਿਆ॥” (ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ) ਭਾਰੇ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਗੋਰਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, “ਧਰਿ ਤਾਰਾਜੂ ਤੋਲੀਐ ਨਿਵੈ ਸੁ ਗਉਰਾ ਹੋਇ॥”

ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਹੋਰ ਭਾਰੇਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਕੇ ਸੋਹਦਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਰੇਪੀ ਮੂਲ ‘ਗਰੂ’ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਤੀਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸ਼ਬਦ gravis ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਗਰੇਵ (grave) ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗੰਭੀਰ, ਸੰਜੀਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਗਉਰਾ ਦਾ ਵੀ ਲਗਭਗ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂਤਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ gravity ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਹੀ ਆਏ ਹਾਂ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪਕੜਨ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਗਰੀਕ ਵਿਚ ਭਾਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ barys ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੈਰੋਮੀਟਰ ਬਣਿਆ। ਇਥੇ ‘ਗ’ ਧੁਨੀ ‘ਬ’ ਵਿਚ ਵਟ ਗਈ ਹੈ। ਬੇਰੀਅਮ ਨਾਂ ਦੀ ਧਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਮੂਲ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੁਖ, ਸ਼ੋਕ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ grief ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਭਾਵ ਹੈ, ਮਾਨਸਿਕ ਬੋਝ, ਭਾਰੀ ਮਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ aggravation ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਰਥ ਭਾਰ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਕੇ ਤਕਲੀਫ ਵਧਾਉਣਾ ਹੋ ਗਏ।

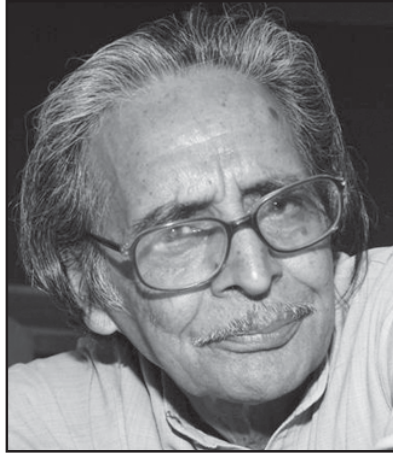
ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਇਮਰੋਜ਼

ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨਵਰਾਜ ਕਵਾਤੜਾ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਖਬਰ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਨਵਰਾਜ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਲਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂ ਬੋੜਾ ਪਿੰਡੋਂ। ਮੈਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਖਬਰਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬਲਜੀਤ ਪਰਮਾਰ ਹੈ। ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਰਿਵਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਨਾਤੇ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਹੋਂਦ ਖਾਸ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਆਰਟਿਸਟ ਉਰਫ ਇਮਰੋਜ਼ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀਆਂ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਦਰ, ਦੀਵਾਰਾਂ ਤੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਭਰ ਕੇ। ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਬੋਲ ਆ ਰਹੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਇਸ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਇਮਰੋਜ਼ ਨੇ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ। ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਧੀ ਕੰਦਲਾ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਬੱਲੇ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਬੇਟਾ ਨਵਰਾਜ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਨਵਰਾਜ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁੰਬਈ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਲਕਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸ਼ਿੰਪੀ ਤੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਅਤੇ ਇਮਰੋਜ਼ ਦਾ ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਸੀ। ਇਹ ਬੋਝ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਧੇ ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਮਰੋਜ਼ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉਤੇ ਆ ਪਿਆ ਸੀ ਤੇ

ਉਹ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

ਸਾਲ ਕੁ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵਰਾਜ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਵੱਲੇ ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀ ਇਹ ਵਿਰਾਸਤ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ

ਇਮਰੋਜ਼

ਲਈ ਇਮਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੌਦੇ ਤੋਂ ਨਵਰਾਜ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਕਈ ਫਲੈਟ ਖਰੀਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ। ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਾਧਾ ਤੇ ਅਮੀਰੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਤਿਆਰੇ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ ਜੋ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਹੈ ਸਭ ਕੁਝ ਦੁਖਦਾਈ। ਤੁਰ ਗਏ ਜੀਵ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਤੇ ਮਨੋ ਬੱਲ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨੱਬਿਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕੇ ਸਾਥੀ ਇਮਰੋਜ਼ ਉਤੇ ਆ ਪਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਉਸ ਫਲੈਟ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਰਹੂਮ ਨਵਰਾਜ ਕਵਾਤੜਾ ਨੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਠਾਇਆ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕਾਵਿ ਟੁਕੜੀਆਂ, ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਫੱਟੇ ਫੱਟੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਤਿਉਂ ਲਿਆ ਕੇ ਸੰਭਾਲ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਨਵਰਾਜ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਲਕਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨੋਬਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਉਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਿੰਪੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸ਼ੁਦਾ ਹੈ ਤੇ ਅਮਨ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਅਲਿਖਤੀ ਵਚਨ ਇਮਰੋਜ਼ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਜੀਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ

ਓਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵਰਾਜ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਸਮੇਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਲਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੰਬਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਿਆ ਪਰ ਖਬਰ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਮੁੰਬਈ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਟੁੱਟੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਜੋੜਨ ਤੇ ਪਾੜੇ ਪੂਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਹਿੱਤ। ਵਲੂੰਧਰੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੀ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ? ਕਲਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਵਿਕ ਨਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਉਚਾ ਤੇ ਅਲੌਕਿਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਮਨਮੋਹਨ, ਮਮਤਾ, ਮੁਲਾਇਮ ਤੇ ਮਾਇਆਵਤੀ

ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗੋਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਮਾ, ਮੀਮ ਤੇ ਮੱਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਚਾਰ ਨਾਂ- ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਤੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਦਾ ਪਹੀਆ ਘੁਮਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਚਾਰੇ ਕਰਮਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ, ਤ੍ਰਿਨਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਸਪਾ ਤੇ ਬਸਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹਨ। ਕੌਣ ਜਿੱਤੇਗਾ ਸਮੇਂ ਨੇ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਤੀ ਕਾਫੀ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਮੈਡਮ ਮਮਤਾ ਤਾਂ ਮਾਰ ਖਾ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਨੇ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਰਥਕ ਬੰਦ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
Sandhugulzar@yahoo.com

ਕੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਕੇ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਤਕੜਾ ਪੱਤਾ ਚਲੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਕੋਲ ਤੇਲ ਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਧਾਰ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਆਰਥਕਤਾ ਦੀ ਨਕੋਲ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਆਰਥਕਤਾ ਦੀ ਮੁਹਾਰ ਨੂੰ ਖਿਚਣ ਵਾਲੇ ਕੇਵਲ ਦੋ ਹੀ ਮੱਮੇ ਹਨ ਮਨਮੋਹਨ ਤੇ ਮੁਲਾਇਮ। ਵਧੀਆ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਕਤਾ ਦੀ ਮੁਹਾਰ ਰਲ ਕੇ ਖਿੱਚਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਲਈ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤਿਆਗਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਏਸ ਪਾਸੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਏਸ ਲਈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਕੋਕਤੂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਛਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: (ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ, ਦੇ ਜ਼ਿਅਰ) ਦਸਤੇ ਫਲਕ ਮੇਂ ਗਰਦਸੇ ਤਕਦੀਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਸਤੇ ਫਲਕ ਮੇਂ ਗਰਦਸੇ ਅਯਾਮ ਹੀ ਤੇ ਹੈ।

-ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼

ਤੇਰੇ ਸਾਹ 'ਚੋਂ ਮਹਿਕ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰਿਆ ਪੌਣਾਂ ਭਿੰਜੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਦੇ।

-ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ

ਮਾਏ ਨੀ ਮੈਂ ਕੈਨੂੰ ਆਖਾਂ...

ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ, ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ, ਪੀਰਾਂ-ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੱਜ ਅਜਿਹੀ ਮਾਰ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟਾ-ਪੁਲਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਬੇਵਸੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ

ਸੁਖਨਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ
ਫੋਨ: 224-512-0500

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਬੇਵਸੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵੱਸਦੀ ਮੇਰੀ ਧੀ ਇਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮੀਂ ਕਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਟਿਊਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈਣ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਚੌਕ ਉਤੇ ਲਾਲ ਬੱਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਾਰ ਅਜੇ ਹੌਲੀ ਕਰ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਸਿਰਫਿਰਿਆ ਆਇਆ ਤੇ ਦੋਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਕਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਮਾਰਿਆ। ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬੇਟੀ ਕਾਰ 'ਚੋਂ ਉਤਰੀ, ਕਾਰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਵੀ ਹੋਈ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਪਿਛਲੇ ਚੌਕ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਨਾਕਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਕਾਗ਼ਜ਼ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਸਿਰਫਿਰੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਚਲਾਨ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਫੋਨ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤੇ। ਬੇਟੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਦੱਸ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਟਿਊਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਛੋਟਾ ਬੇਟਾ ਉਹ ਗਲੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਦੁਰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਮੁੰਡੀਰ ਇਕੱਠੀ ਹੋ ਗਈ। ਮੁੰਡੀਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਆਕਾ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਣੂ ਵੀ ਆ ਗਿਆ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਚਲਾਨ ਕਿਉਂ ਕੱਟਿਆ ਹੈ?

ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਵਾਬ-ਤਲਬੀਆਂ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਦਾ ਤਾਂ ਪੁੱਛੋ ਹੀ ਕੁਝ ਨਾ! ਇਕ-ਡੇਢ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਬੇਟੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਰੋ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਣਗੇ? ਕੋਈ ਭਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਬੇਟੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮੰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਡੀਰ ਨੇ ਉਥੇ ਇਹ ਇਸ਼ੁ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਆਪ ਭਜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਕੱਲੀ ਔਰਤ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਢੰਡੋਰਾ ਪਿੱਟਦੀ ਮੁੰਡੀਰ। ਜਿਥੇ ਚਾਰ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ, ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਹੀ ਸੂਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਫਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੱਠ ਕੁ ਵਜੇ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਛੁਟਕਾਰਾ 4-5 ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ, ਉਹਦੀ ਗਲਤੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆ ਕੇ ਬੱਚੀ ਦੀ ਹੌਸਲਾ-ਅਫਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। 'ਉਲਟਾ ਚੋਰ ਕੋਤਵਾਲ ਕੋ ਡਾਟੋ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਜਿਹੜੀ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਹੋਈ, ਉਹ ਵੱਖਰੀ! ਬੱਚੇ ਇਕੱਲੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵਕਤ ਵਿਲਕਦੇ ਰਹੇ।

ਇਹ ਗੱਲ ਲਿਖਣ ਦੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ ਕਿ ਇਕ ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਇਕੱਲੇਤੀ ਧੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਸਰੇ ਛੱਡ ਆਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਥੇ ਇਹ ਗੁਲ ਖਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਿਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਹਰ ਵਕਤ ਯਾਦ ਕਰੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਮਾਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਬਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਕਿੱਧਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਮਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਔਲਾਦ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਸੁੱਟਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਹੋਣ, ਸਰੀਰਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਰਥਕ।

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਕਾਵਿ ਉਡਾਰੀ

ਘਰ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰ ਕਰਨ ਸਲਾਹਾਂ, ਬਾਪੂ ਦਾ ਬਾਈ ਪਾਸ ਕਰਾਈਏ। ਇਥੋਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪੈਸਾ ਲੱਗਦਾ ਕਹਿ-ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਡੀਆ ਭਿਜਵਾਈਏ। ਰੋਜ਼ ਬਹਾਨੇ ਦਰਦ-ਪੀੜਾਂ ਦੇ, ਕਰਾ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਸਭ ਮਿਟਾਈਏ। ਵਿਹਲਾ ਬੈਠਾ ਬਾਪੂ ਰੋਟੀਆਂ ਤੋੜੇ, ਇਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ-ਕਾਰੇ ਲਗਾਈਏ।

ਇਹ ਹੈ ਦੇਸ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਈ, ਇਥੇ ਸਭ ਜੀਅ ਕਰਨ ਕਮਾਈ। ਤਾਰੀਓਂ ਇਥੇ ਝੱਟ ਹੋ ਲੰਘਦਾ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹਿਣੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੰਗਦਾ। ਇਥੇ ਸਭ ਬੱਲੇ ਹਨ ਕਾਰਾਂ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰਾਂ। ਹਰ ਕੋਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹਵੇ, ਦੁਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹਵੇ। ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਿਚ ਵੀ ਰੇਸ ਲਗਾਈ, ਡਾਲਰਾਂ ਉਸ ਦੀ ਭੁੱਖ ਵਧਾਈ। ਇਹ ਮਾਹੌਲ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਭਾਵੇ। ਤਾਰੀਓਂ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਉਡਦਾ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਜਦ ਮੈਂ ਸੈਰ ਤੋਂ ਆਇਆ, ਖੜ੍ਹੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੇਖ ਘਬਰਾਇਆ। ਉਸ 'ਚੋਂ ਦੋ ਚਿਟ-ਕੱਪੜੀ ਨਿਕਲੇ, ਮੈਨੂੰ ਜਬਰੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ।

ਹੌਸਪੀਟਲ ਉਹ ਲੈ ਗਏ ਮੈਨੂੰ, ਓ.ਟੀ. ਟੇਬਲ ਜਾ ਲਿਟਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਰਨ ਬੋਹੋਸ਼ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕੁੱਜਾ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਮੈਂ ਬੋਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਭਾਣਾ ਰੱਬ ਨੇ ਹੋਰ ਵਰਤਾਇਆ। ਝਟਕੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਨਜ਼ਰੀਂ ਆਇਆ।

ਡਾਕਟਰ ਨਰਸਾਂ ਹੱਸੀ ਜਾਵਣ, ਆਖਣ ਮੁਰਗਾ ਹੱਥ ਹੈ ਆਇਆ। ਫਿਰ ਦਿਸਿਆ ਇਕ ਤਗੜਾ ਬੰਦਾ, ਗੰਡਾਸੇ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਹੱਥ ਪਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਲੱਗਾ,

ਸੀਨਾ ਮੇਰਾ ਫਾੜ ਫੈਲਾਇਆ। ਡਾਕਟਰ, ਨਰਸਾਂ ਸਭ ਹੈਰਾਨ, ਸੀਨਾ ਮੇਰਾ ਦੇਖ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ। ਸਾਰੇ ਨਾਤੀਆਂ ਲੱਭੀ ਜਾਵਣ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾਵਣ।

ਕਹਿੰਦੇ ਬਾਈਪਾਸ ਹੈ ਕਰਨਾ, ਇਹਦਾ ਸਾਰਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਹਰਨਾ। ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਪਲਸੇਟੇ ਮਾਰੇ, ਜਾਪਣ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਨੇ ਸਾਰੇ। ਨਾਤੀ ਨਾਤੀ ਕਰ ਕਰ ਟੋਰੀ, ਬੰਦ ਨਾਤ ਨਾ ਲੱਭੀ ਕੋਈ। ਬੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ ਸਾਰੇ, ਸਿਰ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਵਾਪਸ ਤੋਪੇ ਲਾ ਦਿਓ, ਇਹਨੂੰ ਇਹਦੇ ਵਾਰਡ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਓ। ਇਹ ਸੁਣ ਮੈਂ ਡਾਢਾ ਘਬਰਾਇਆ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੂੰਹ ਘੁਮਾਇਆ। ਉਧਰ ਡਿੱਠਾ ਅਜਬ ਨਜ਼ਾਰਾ, ਦੇਖਦਿਆਂ ਦਮ ਨਿਕਲਿਆ ਸਾਰਾ। ਅਜਬ ਡਰਾਉਣਾ ਚਿਹਰਾ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁੱਛਾਂ, ਦੱਸ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ, ਮੈਂ ਪਿਆ ਪੁੱਛਾਂ।

ਆਖੇ ਯਮਰਾਜ ਮੈਂ ਹਾਂ ਆਇਆ, ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਭੈਂਸਾ ਲਿਆਇਆ। ਤੈਥੋਂ ਚੱਲਿਆ ਜੋ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਚੱਲੋਂ ਤਾਂ ਦਿਲ ਰੁਕ ਰੁਕ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਕਿਹਾ ਹੁਣ ਚੱਲ ਤੂੰ ਭਾਈ, ਰਾਹਦਾਰੀ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਪਾਈ। ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਤੋਂ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ ਭਾਰੀ, ਹੈ ਕੋਈ ਤੇਰਾ ਅੱਜ ਹਿੱਤਕਾਰੀ।

ਤੈਨੂੰ ਪੰਡ ਜੋ ਆਣ ਚੁਕਾਵੇ, ਤੇਰੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਲਾਵੇ। ਗਮ ਪੀੜਾਂ ਸਭ ਤੇਰੇ ਹਿੱਸੇ, ਲੋਕੀਂ ਗਾਵਣ ਪਿਆਰ ਦੇ ਕਿੱਸੇ। ਦਿਲ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲੁੱਟ ਹੋ ਗਿਆ, ਘਰ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਹੜਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਕਿਹੜਾ ਦਰਦ ਛਿਪਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ। ਐਵੇਂ ਕਿਉਂ ਦਿਲ ਖੋਈ ਜਾਵੇ, ਬੁੱਕ ਬੁੱਕ ਅਬਰੂ ਰੋਈ ਜਾਵੇ। ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਬੜਾ ਜੁਲਮ ਹੋ ਹੋਇਆ।

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਤਰਲੇ ਪਾਏ, ਗੁਆਂਢੀ ਵੀ ਸਾਰੇ ਦੌੜੇ ਆਏ। ਪਰ ਜਾਬਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜਿਆ, ਵਿਚ ਜੰਜੀਰਾਂ ਅੰਗ ਅੰਗ ਜੜਿਆ।

ਮੈਥੋਂ ਹਿੱਲਿਆ ਰਤਾ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਦਮ ਮੇਰਾ ਵੀ ਘੁਟਦਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਘਬਰਾਹਟ ਸੀ ਹੋਈ, ਰੁੱਗ ਭਰ ਦਿਲ ਕੱਢ ਲੈ ਗਿਆ ਕੋਈ। ਛੁੱਟਣ ਦਾ ਮੈਂ ਤਾਣ ਲਗਾਇਆ, ਸਰੀਰ ਨਾ ਮੈਥੋਂ ਜਾਏ ਹਿਲਾਇਆ। ਹਫ ਕੇ ਮੈਂ ਇਕ ਚੀਕ ਲਗਾਈ, ਚੀਕ ਸੁਣ ਮਾਂ ਦੌੜੀ ਆਈ। ਪੁੱਛੇ ਪੁੱਤ ਤੈਨੂੰ ਇਹ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੈਨੂੰ ਕਾਹਤੋਂ ਕੋਹਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਛੁੱਟ ਪਾਵੇਂ, ਭੱਜ ਜਾਹ ਦੂਰ ਜੋ ਭੱਜ ਪਾਵੇਂ। ਜਾਹ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਰੱਖਾਂ, ਮਿਹਰ ਦਾ ਹੱਥ ਤੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰੱਖਾਂ। ਜਿੱਧਰ ਜਾਵੇਂ ਸੁੱਖ ਹੀ ਪਾਵੇਂ, ਦੁੱਧੀਂ ਨਹਾਵੇਂ ਪੁੱਤੀ ਖਿਡਾਵੇਂ।

ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਤੂੰ ਦੁਖਾਇਆ, ਲੈਣ ਆਇਆ ਜਮ ਵੀ ਘਬਰਾਇਆ। ਤੈਨੂੰ ਨਾ ਇਹ ਖਤਨਾ ਚਾਹਵੇ, ਹੱਥ ਜੋੜ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ ਜਾਵੇ। ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਥੋਂ ਭੁੱਲ ਹੈ ਹੋਈ, ਇਹਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਾਣਾ ਹੋਰ ਕੋਈ। ਇਹ ਕਹਿ ਜਮ ਨੇ ਹੱਥ ਹਿਲਾਇਆ, ਮੈਨੂੰ ਜਾ ਦੂਰ ਪਟਕਾਇਆ।

ਮੈਂ ਬੱਲੇ ਵੱਲ ਡਿੱਗਦਾ ਜਾਵਾਂ, ਓਟ ਕੋਈ ਮੈਂ ਫੜ ਨਾ ਪਾਵਾਂ। ਬੱਲਿਓਂ ਧਰਤੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ, ਦੇਖ ਦੇਖ ਦਿਲ ਡੁੱਬਦਾ ਜਾਵੇ। ਧੜਕਣ ਦਿਲ ਦੀ ਵਧ ਗਈ ਸਾਰੀ, ਸੋਚਣ ਸ਼ਕਤੀ ਮਰ ਗਈ ਸਾਰੀ। ਜਾਪੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਣਾ, ਧੁਰ ਪਤਾਲੀਂ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕਣਾ। ਡਰ ਕੇ 'ਐਸ.ਪੀ.' ਹੋਇਆ ਸਾਵਧਾਨ, ਗਿਆ ਰੱਬ ਦੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ। ਮੁੱਖੋਂ ਫਿਰ ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਉਲਾਹਿਆ, ਜਿਹਨੇ ਸੁਫਨਾ ਤੋੜ ਜਗਾਇਆ।

-ਸ਼ਰਨਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ

ਵਤਨ ਕੇ ਨਾਮ ਪਰ,
ਖੁਸ਼ੀ ਸੇ ਜੋ ਹੁਏ ਬੇਵਤਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਆਹ ਬੇਅਸਰ,
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀ ਲਾਸ਼ ਬੇਕਫ਼ਨ।

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ 23 ਸਾਲ ਦੀ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ 23 ਮਾਰਚ 1931 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਰਾਜਗੁਰੂ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਖਿੱਤੇ ਮੱਥੇ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਪੈਦਾ

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ:559-259-4844

ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਸਾਲ (2012 ਵਿਚ) ਪੂਰੇ 105 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ 28 ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸਾਲ 1907 ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ-ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ 2007 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਨਾਈਆਂ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਹਾਕਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਪੁਲਾਘ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਟੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਚਰਖੇ ਤੰਦ ਪਾਉਂਦੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੁਣ-ਗੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, 'ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵੀਰਾ ਹਿੰਦ ਵੱਲ ਵਾਗਾਂ ਮੋੜ।'

ਬੀਬੀ ਹੁਕਮ ਕੌਰ

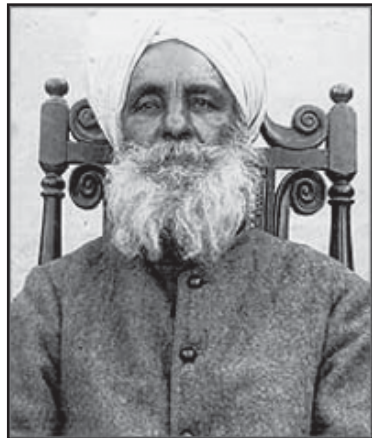
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਬਾ ਸ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਸ. ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੈ। ਨੌਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਡਾਰੂਆਂ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਪੈਦੇ ਪਿੰਡ ਨਾਰਲੀ ਸੰਧੂਆਂ ਦੇ ਰਾਣੀਆ ਨਾਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਵਿਆਹ 1725 ਦੇ ਲਗਭਗ ਖਟਗੜ੍ਹ ਕਲਾਂ (ਨੇੜੇ ਬੰਗਾ ਹੁਣ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਾਣੀਆ ਨੂੰ ਵਿਆਹੀ ਇਕੋ-ਇਕ ਲੜਕੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵੇਲੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ 'ਖੱਟ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ 'ਗੜ੍ਹ ਕਲਾਂ' ਤੋਂ 'ਖੱਟਗੜ੍ਹ ਕਲਾਂ' ਪੈ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ, ਇਹ ਵੀ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਇਕ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਰਾਣੀਆ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਲੜਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਣੀਆ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਗੜ੍ਹ ਕਲਾਂ' ਵਿਚ ਰਹੇਗਾ, ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਾਣੀਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ, ਬਚਪਨ ਦੇ ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ, ਮਾਂ-ਬਾਪ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਛੱਡ ਕੇ ਫਿਰ ਕਦੇ ਪਿੰਡੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਦੇਖਿਆ; ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਵਡਾਰੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਵਚਨ ਨਿਭਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੰਧੂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਦਾ-ਸਦਾ ਲਈ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਬਣ ਗਿਆ।

ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤੀਜੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਸੀ। ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ 1820 ਨੂੰ ਬਾਲਕ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਮਉਮਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹੋਲਾ ਮੁਹੱਲਾ ਦੇਖਣ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਾਲਾ ਸਫ਼ਰ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। 27 ਜੂਨ 1839 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਮਜੀਠੀਆ ਸਰਦਾਰ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਾ ਲੜਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। 1857 ਵਾਲੇ ਗਦਰ ਵਿਚ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਵੇਂ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ੇਰਦਿਲ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਮਲਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੜੋਤੇ ਸੁਰਜਣ ਸਿੰਘ, ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੋਤੇ ਸਨ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ

ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਵਿਦਿਆਵਤੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ 28 ਸਤੰਬਰ 1907 ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੜੀ ਤਾਂ ਹੀ ਦਰੁਸਤ ਰਹੇਗੀ ਜੇ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਦੂਜੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ। ਇਹ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਵਾਲਾ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਵਿਦਿਆਵਤੀ

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਤਾ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਸੀ। ਤੀਜੇ ਸਨ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ (ਖੱਬਿਓਂ) ਚਾਚੀ ਹੁਕਮ ਕੌਰ, ਮਾਂ ਵਿਦਿਆਵਤੀ, ਦਾਦੀ ਜੈ ਕੌਰ ਅਤੇ ਚਾਚੀ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ।

ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਾਤਾ ਹੁਕਮ ਕੌਰ ਸਨ।

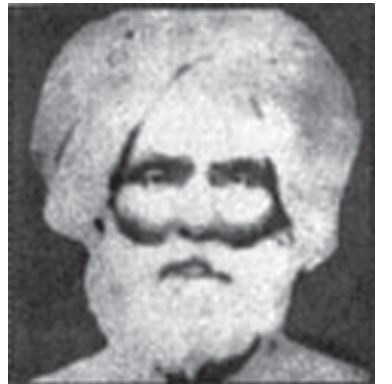
ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਚਾਚੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬੜੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਾ ਲੱਗੀ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਫਿਰ 23 ਮਾਰਚ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੱਤ ਵਜੇ ਲਾਹੌਰ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਵੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਗੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਸਰੀਰ ਕੱਟ-ਵੱਢ ਕੇ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਕੇ ਅੱਧਜਲੇ ਕਰ ਕੇ ਹੁਸੈਨੀ ਵਾਲਾ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਵਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

1903-04 ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਂ ਬੱਲੇ ਲਗਾਨ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਵਾਧਾ ਤੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ, ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਸਾਹੂਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਰਕਮ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਆਜ-ਦਰ-ਵਿਆਜ, ਕਿਰਸਾਨੀ ਦੀ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਨਿਘਰਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਇਲਪੁਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਅਖਬਾਰ 'ਝੰਗ ਸਿਆਲ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਬਾਕੇ ਦਿਆਲ ਵੱਲੋਂ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਓ ਜੱਟਾ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਬੱਲੇ ਛਪੀ ਨਜ਼ਮ ਤਹਿਰੀਕ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਲ-ਬ-ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਦਾ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਆਪ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਭੇਜਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਿਹਨਤੀ ਕਾਮੇ ਕੈਨੇਡਾ/ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਭਰਿਆ ਸਲੂਕ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਾਮੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹੀ ਹੈ। 1913-14 ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਤੇ ਪਾਸ ਹੋਏ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਤਨ ਚੱਲੋ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ 'ਗਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ' ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਗਦਰੀ ਬਾਬੇ ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹਰ ਜ਼ੁਲਮ ਜਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਿਸਮਾਂ 'ਤੇ ਹੰਢਾਇਆ। 'ਸੇਵਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੜੀ ਔਖੀ' ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਅੱਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਲਘਾਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉਠਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਆਖਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਪਿਆ ਜਦੋਂ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਦੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ

ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 1947 ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣ ਤੱਕ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਉਠੀਆਂ; ਅਣਗਿਣਤ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਟੁਕੇਸ਼ਵਰ ਦੱਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਸ. ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ

ਹਾਲ ਵਿਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ 'ਇਨਕਲਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦਾ ਨਾਹਰਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ। ਅਫਸੋਸ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਕੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ 'ਪਾਤੋਂ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੂਟ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਉਥੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੁਢਾਦ ਲਈ ਵਰਤਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਮਾਜੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਲਾ ਦੌਰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਜੇ ਗਦਰੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗਦਰ ਲਹਿਰ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਠੀਕ ਲੋਕ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੁੰਦਾ।

ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹਰ ਬਸ਼ਰ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪਰਣਾਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੁਲਕੀ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਉਸ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਲਾਹੌਰ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਗਲਵਕਤੀ ਪਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੁਰਮਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸੋ, ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕੂਕ

-ਫਕੀਰ ਹਿਊਸਟੋਨਵੀ

ਅੱਜ ਕਾਲੇ ਬੋਲੇ ਅਰਸ ਤੋਂ,
ਪਿੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਕੂਕੀਆਂ,
ਹਾਏ ਵੇ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਓ!
ਅੱਜ ਏਸ ਸੁਹਾਵੀ ਧਰਤ 'ਤੇ,
ਇਹ ਕੇਹਾ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਹੈ,
ਇਹ ਕਿਸ ਨੇ ਅੱਗਾਂ ਫੂਕੀਆਂ,
ਇਹ ਕਿਸ ਨੇ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਉਗਲੀਆਂ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਫੋਲ ਕੇ,
ਸਭ ਤਹਿਜ਼ੀਬਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲ ਕੇ,
ਸੱਤੇ ਸਾਗਰ ਹੰਗਲ ਕੇ
ਅਕਲਾਂ ਦਾ ਅਰਕ ਨਿਕਾਲ ਕੇ,
ਰੱਬਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚ ਬਹਾਲ ਕੇ,
ਤੇ ਸੰਤਾਨਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ,
ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਦੇ,
ਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ,
ਪਰ ਪੁਠੀਆਂ ਸਮਝਾਂ ਵਾਲਿਓ,
ਭੁੱਲਾਂ ਕੀ ਸਾਥੋਂ ਹੋ ਗਈਆਂ,
ਹੈ ਕੇਹੀ ਖੁਲ੍ਹ ਤਕਰਾਰ ਦੀ,
ਸਹਿਮੀ ਹੈ ਫਰਕਣ ਹੋਣ ਦੀ,
ਹਾਵੀ ਨੇ ਬੋਲ ਬਰੂਦ ਦੇ,
ਵਰ੍ਹਦਾ ਹੈ ਸੰਦ ਸੁਰਖਿਆ ਦਾ,

ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ 'ਤੇ, ਨਿਰਵੈਰਾਂ 'ਤੇ,
ਤੇ ਆਪ ਬਣਾਏ ਗੈਰਾਂ 'ਤੇ,
ਖੰਬ ਲਾ ਕੇ ਉਡਿਆ ਧਰਮ ਹੈ,
ਤੇ ਹੋਣੀ ਮਾਰੇ ਕਿਲਕਿਲੀ।

ਹਾਤਾ ਜੇ ਜੀਵਣ ਜੋਗਿਓ,
ਜੋ 'ਓਕ ਕਰੀਕ' 'ਚ ਵੱਸਿਆ ਹੈ,
ਇਹ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ,
ਇਹ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ,
ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਾ ਹੀ ਬੇਗਾਨਾ,
ਸਗਲ ਸੰਗ ਹਮ ਕੇ ਬਨ ਆਈ,
ਸੱਭੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨ,
ਕੋਈ ਨਾ ਦਿਸੇ ਬਾਹਰਾ ਜੀਓ।

ਇਹ ਜੋਤ ਜਗੀ ਹੈ ਜੇ ਏਥੇ,
ਆਓ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਜਦਾ ਕਰੀਏ,
ਇਸ ਚਾਨਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀਏ,
ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ,
ਗਗਨਾਂ ਵਿਚ ਥਾਲ ਪਰੁੱਸ ਜਾਵਣ,
ਤੇ ਰਵ ਚੰਦ ਦੀਪਕ ਬਲ ਜਾਵਣ,
ਤੇ ਏਕ ਨੂਰ ਵਿਚ ਢਲ ਜਾਵਣ,
ਰੱਬ ਰਾਖਾ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲਿਓ!

ਨੇੜਿਓਂ ਡਿੱਠੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ‘ਸੀਤਲ’

ਬਰਸੀ ‘ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ‘ਸੀਤਲ’ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਕਹਾਣੀ ‘ਵੇਖੀ ਮਾਣੀ ਦੁਨੀਆਂ’ ਵਿਚ ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਮਰਨੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ‘ਸੀਤਲ’
ਅਪਨੀ ਕਰੋਗੇ ਕੋਈ,
ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਹਮ ਜਹਾਂ ਮੈਂ
ਗੁਜ਼ਰੇ ਹੁਓਂ ਕੀ ਬਾਤੋਂ।

ਇਸ ਸ਼ੇਅਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਉਹ ਅੱਜ ਜਿਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਸੌ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਮੇਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਹ ਸਾਲ ਸੁਣਿਆ। ਉਹ 21 ਅੱਸੂ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ

ਮਾਸਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਘਰਿੰਡਾ)
ਫੋਨ: 510-516-5971

22 ਅੱਸੂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੁਧਿਆਣੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਕਿਆਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ 3 ਦੀਵਾਨ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਨਾਮਵਰ ਢਾਡੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਜੀ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋਤਾ ਲੂਹਾ ਕੇ ਜੋਤੇ ਘਰ ਰੱਖ ਕੇ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ, “ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਹਵਾਂਗਾ?” ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ, “ਬਾਪੂ ਜੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਰ ਸੱਤ ਜਨਮ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਹ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ।”

ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਕਾਦੀਵਿੰਡ, ਤਹਿਸੀਲ ਕਸੂਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ 7 ਅਗਸਤ 1909 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿਆਲ ਕੌਰ ਸੀ। ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਦਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕੋਲੋਂ ਲਈ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਦੂਰ ਵਰਨ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੌਥੀ ਜਮਾਤ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਕਸੂਰ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਫਸਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

ਬਚਪਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਦੇ ਸਾਥੇ ਬੱਲੇ ਬੀਤਿਆ। ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮਾਪੇ ਵਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਖਾਂਦੇ। ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਾਹੀ-ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦੇ। ਜਦ ਖੇਤੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਰੀਕ ਖੜ੍ਹੀ ਫਸਲ ਵਿਚ ਡੰਗਰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਜਾੜ ਦਿੰਦੇ। ਚੋਰੀ ਪੱਠੇ ਵੱਢ ਲੈਣੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਖਲਵਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ। ਚੋਰੀ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵੀ ਬਣਵਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ 1933 ‘ਚ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਗਿਆਨੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੀ.ਏ. ਕਰ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰੀ ਲੱਗ ਕੇ ਜੱਟ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗਾ ਪਰ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਉਹ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਬੜੇ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢਾਡੀ ਬਣ ਗਏ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਾਸਧਾਰੀਏ ਆ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਪਰਦੇ ਅਤੇ ਸਟੇਜ ਦੇ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਹਰੀ ਚੰਦ ਦੇ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਰਬਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਬੜੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ (ਖਾਸਕਰ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਛੱਕੇ) ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਭਿੰਨੀ ਰਾਤ ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੁਣਦੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਮੰਡਲੀ ਦੀ ਜਾਨ ਸੀ।

ਸੀਤਲ ਜੀ ਰਾਸ ਵੇਖਣ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਂਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਰਬਾਬੀ ਲੜਕੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਨ ਦੀ ਤਾੱਘ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਣੀ ਗੱਭਰੂ ਰਾਸਧਾਰੀਆਂ ‘ਤੇ ਇੰਨੇ ਲੱਟੂ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਢੋਲਕੀ, ਛੈਣੇ ਤੇ ਚਿਮਟਾ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸਧਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਂਗ ਰਚਦੇ, ਘੁੰਗਰੂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨੱਚਦੇ ਅਤੇ ਨਾਟਕ ਕਰਦੇ ਪਰ ਉਹ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣਦੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਸੀਤਲ ਆਪਣੇ

ਨਿਆਈਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਮੰਜੇ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਹਾਣੀ ਮੁੰਡੇ ਆਏ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਆਪਾਂ ਵੀ ਇਹ ਨਾਟਕ ਰਾਸਧਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖੇਡੀਏ। ਸੀਤਲ ਧਾਰਮਿਕ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੁੰਗਰੂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨੱਚਣਾ ਧਾਰਮਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਗਾ। ਸਾਥੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਫਿਰ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਬਣਾ ਲਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਜੋਤੀ-ਵਾਜੇ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਲਲਿਆਣੀ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਚਰਾਗਦੀਨ (ਭਰਾਈ) ਨੂੰ ਲੈ ਆਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਸਬ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਸਨ। ਢਾਡੀਪੁਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਕਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਚਰਾਗਦੀਨ ਨੇ ਸੀਤਲ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਢੱਡ ਅਤੇ ਸਾਰੰਗੀ ਵਜਾਉਣੀ ਸਿਖਾਈ। ਅੱਧੀ-ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ। ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸਟੇਜ ਸੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸਟੇਜ ਸੀ ਕਸੂਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰਾਂ ਆਪ ਲਿਖਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਢਾਡੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਘੁੱਕੇਵਾਲੀਆ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

1936 ਵਿਚ 27 ਵਿਸਾਖ ਦਾ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਭ ਦਿਹਾੜਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ ਪਿੰਡ ਰੱਤੋ ਕੇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੌਰੰਗਾਬਾਦੀਏ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ। 27 ਵਿਸਾਖ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਮੇਲਾ ਭਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਮੇਲੇ ਵਾਸਤੇ ਸੀਤਲ ਨੇ ਉਚੇਚੀ ਵਾਰ ਲਿਖੀ। ‘ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ’ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ‘ਤੇ ਮੁੱਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਰੱਤੋ ਕੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਟੇਜ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਵਾਸਤੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਸਟੇਜ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ, “ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਉਓ ਮੁੰਡਿਆ। ਸੌਦਾ ਵਿਕਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਚਾਂਗਾ।”

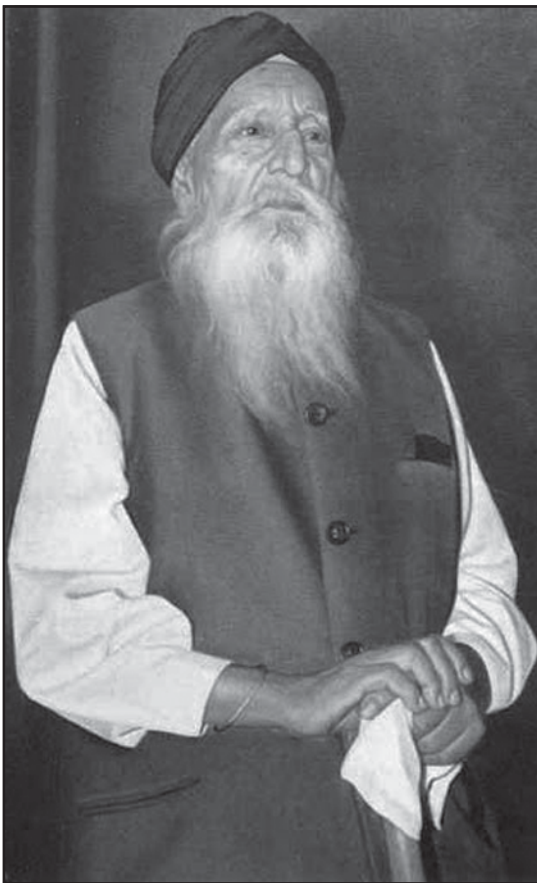
ਗੁਰੂ ਦੀ ਓਟ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੰਸਾਵਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸ਼ਜਰਾ ਲਿਆ ਮਿਲਾਇਆ। ਫਿਰ ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋਣਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ, ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਗੱਦਾਰੀ ਤੇ ਅੰਤ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰੇ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਹੱਥੋਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ‘ਤੇ ਆ ਕੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹਟਾਇਆ, ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਹਾਰੀ। ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾਈ।

ਸਰੋਤਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਦਿਲ-ਕੰਬਾਊ ਕਹਾਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਸੀ। ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ‘ਸੀਤਲ’ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਭਲਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵਾਰ ਤੈਥੋਂ ਫੇਰ ਸੁਣਨੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਨ ਸਮਾਪਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਸੀਤਲ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਡੁਰਲੀ ਜਥੇ ਦਾ ਲੀਡਰ ਸੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ। ਛੇ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਲੰਮਾ ਜਵਾਨ। ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਜੋਗਾ। ਚੋਰੀ, ਡਾਕੇ, ਕਤਲ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਆਕੀ। ਦੂਰ ਨੇੜਿਓਂ ਉਹ ਸੀਤਲ ਦਾ ਚਾਚਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਬੜੇ ਰੋਹਬ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ, “ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕੀ ਲਗਦਾ?”

“ਚਾਚਾ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ। “ਸੁਣ ਲੈ ਫਿਰ, ਤੇਰਾ ਸਾਰਾ ਉਜਾੜ ਮੈਂ ਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇਰੇ ਚਾਚੇ ਦੇ ਆਖੇ। ਜਾਹ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਸਭ ਮੁਆਫ। ਤਕੜਾ ਹੋ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕਰ। ਜੇ ਤੇਰੀ ਵੱਟ ਉੱਤੇ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਨਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿਹੁੰ ਨਾ ਸੱਦੀ।” ਉਹ ਦਿਨ ਸੀਤਲ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੀ। ਵੈਰੀ ਮਿੱਤਰ ਬਣ ਗਏ।

ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਢਾਡੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੋਜ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਕ ਸੰਗਤ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਲਿਖਿਆ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕੰਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ, ਉਹ ਸੀਤਲ ਨੇ ਬੜੀ ਲਗਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ‘ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸੋਮੇ’ ਲਈ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਸੀਤਲ ਨੇ ਪੱਲਿਓਂ ਬੜਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਖਾਸ ਗੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਵਰ ਸਰਾਪ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹਨ, ਸਭ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਇਸਲਾਮ ‘ਚੋਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵਰ, ਸਰਾਪ ਅਤੇ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ।

ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਕਾਦੀਵਿੰਡ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 100 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਹੀਯੋਗ

ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ‘ਸੀਤਲ’

ਬਣਾਇਆ, ਆਮਦਨ ਵਧੀ। ਮਕਾਨ ਕੱਚੇ ਸਨ। ਅਖਾਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਪੁੱਤ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਕੰਬਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਇਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਲਾਇਕ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਢਾਹ ਕੇ ਚੰਗੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ; ਜੇ ਨਿਕੰਮਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਕਤੀਆਂ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਵਿਚ ਚੂਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਸਨ। ਸੌਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੜੱਕ-ਦੜੱਕ ਦੇ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਤ ਕਿੰਨੀ ਬੀਤ ਗਈ ਹੈ; ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਜਾਗੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨੰਗੇ ਹੱਥ ‘ਤੇ ਦੰਦੀ ਵੱਢ ਦਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਬੜੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ। ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਚੇ ਕੋਠਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨੀਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਸੀਮਿੰਟ ਘਰ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਮੁੜਕਾ ਡਿੱਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੜੀ ਕੀਮਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਕੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਤਕੀਆ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਜੀਰੇ ਅਲਾਟ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਮੈਂ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਨਾਲੋਂ ਮਾਇਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੁਖੀ ਹਾਂ ਪਰ ਜੋ ਸੁੱਖ ਕਾਦੀਵਿੰਡ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਦਾ ਸੀ, ਸੀਤਲ ਭਵਨ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਬੜੀ ਸਾਦਾ ਸੀ। ਚਿੱਟਾ ਕਮੀਜ਼ ਪਜਾਮਾ, ਨੀਲੀ ਪੱਗ, ਚਿੱਟੀ ਫਿਫਟੀ ਤੇ ਪੈਰੀਂ ਸਾਧਾਰਨ ਗੁਰਗਾਬੀ। ਸਰਾਬ ਦੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਾਗੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਸਾਦੀ ਖੁਰਾਕ। ਰੋਟੀ, ਦਾਲ, ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਫਲ। ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਕ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਢਾਡੀ

ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮੰਨਦੇ। ਸੀਤਲ ਬਾਰੇ ਸ. ਸੁਖਪਾਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹਸਰਤ ਨੇ ‘ਸਾਹਿਤ ਸਮਾਚਾਰ’ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ। ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਸੇਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਪਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ ਨੇ ਦੂਜੇ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀਤਲ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਅੱਲਾਹ ਤਾਲਾ ਨੇ ਆਦਮ ਨੂੰ ਬਹਿਸਤ ‘ਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1974 ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਤਾਲਿਬ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਜੋ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਢਾਡੀ ਨਾਵਲਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੀਤਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ 82 ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ।

ਮੈਂ 1952 ਵਿਚ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੋ ਮੁੰਡੇ ਹਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ‘ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਦੇ। ਚੰਗੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਕਿਤਾਬ ‘ਸੀਤਲ ਕਿਰਨਾਂ’ ਦੇਖੀ। ਲੇਖਕ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੜ੍ਹੇ। ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਥ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸੀਤਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕਰਦੇ। ਸੀਤਲ ਦੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੇਂਡੂਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਵੀ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੀ ਹਰ ਮੱਸਿਆ ਜਾਂਦੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੱਸਿਆ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸੈਂਟਰ ਮਾਝਾ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਪ੍ਰਦੱਖਣਾ ਦੀ ਉਤਰ ਵਾਲੀ ਬਾਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਸਟੇਜ ਸੈਕਟਰੀ ਪਿੰਡ ਸੁਰਸਿੰਘ ਦਾ ਮਹਿਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੜੇ ਦਰਦਨਾਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਉਥੇ ਸੁਣਿਆ।

ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮੈਂ 1962 ਵਿਚ ਸਰਹਾਲੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਚ ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਮੇਰਾ ਮੇਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਵੀ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਬੜਾ ਸੌਂਕੀ ਸੀ। ਸੀਤਲ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਾਰਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਯਾਦ ਸਨ। ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੁਣਨ ਜਾਣਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੁਡਿਆਰਾ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ, ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਬਸਤਰ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਾਂਗਾ। ਉਹ ਕਛਹਿਰੇ ਕੰਬਲ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ। ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਟੇਜ ‘ਤੇ ਸੀਤਲ ਵੀ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਹੁਡਿਆਰਾ ਨੇ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਲਈ ਕੋਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਤਲ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦੀ ਵਾਰਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਜਥੇ ਸਮੇਤ ਉਠੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਹੁਡਿਆਰਾ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਮਰਨ ਵਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰੋ ਤੇ ਫਿਰ ਮਰੋ ਵੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾਇਆ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਮਿਲਿਆਂ ਹੀ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਸਨ) ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਨੇ ‘ਬੋਲੇ ਸੋ ਨਿਹਾਲ’ ਦੀ ਲੰਮੀ ਹੋਕ ਲਾ ਕੇ ਜੈਕਾਰਾ ਛੱਡਿਆ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤਾਂ ਸੀਤਲ

ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਜਿਸ ਮਗਰ ਕੋਈ ਜਾਵੇ ਨਾ, ਉਹ ਮੁੜ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।’

ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੀੜ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਬੜੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਸੰਤ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਸੀਤਲ ਦੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਸਨ। ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ 22 ਅੱਸੂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਜੋਤ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਦੇ। ਮੈਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਢੱਡ-ਸਾਰੰਗੀ ਨਾਲ ਗਾਈਆਂ ਵਾਰਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜਾ ਅਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਨ ਸੁਣ ਕੇ ਅਨੰਦ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਦੁਨੀਆਂ ‘ਤੇ ਆਏ ਹੋ ਤਾਂ ਕੁਝ ਕਰ ਕੇ ਜਾਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਅੰਨ ਗੰਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ।” ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਲੜਕੇ ਆਤਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਦਸਵੀਂ ਤਕ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਪਾਨੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ‘ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ’ ਤੇ ‘ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆ’। ਮੈਂ ਦੋਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਆਟੋਗਰਾਫ ਦਿਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਤੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ, ‘ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਮਾਸਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ।’ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ, “ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਲਏ ਹਨ, ਪਿਆਰ ਕਾਹਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ।”

ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਪਿਤਾ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਾਰਾਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹੀਏ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਸਕੀਏ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਜਾਣ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਜੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।”

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਘਰ ਜੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਪੋਤਰੇ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ‘ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ‘ਪੰਛੀ’ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾਂਗਾ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪੰਛੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ 1969 ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰ ਪੋਤਰੇ ਹੋਏ। ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਉਹ ਰੀੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ 1998 ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ। ਆਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਸੀਤਲ ਭਵਨ, ਮਾਡਲ ਗਰਾਮ, ਲੁਧਿਆਣੇ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਗੇਟ ਤੱਕ ਛੱਡਣ ਆਏ। ਇਸ ਈਮਾਨਦਾਰ, ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਦੇ ਸੂਰੇ, ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ‘ਤੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਭੋਗ ‘ਤੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ 15 ਮਾਰਚ, 1998 ਨੂੰ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਹੇ। ਸੀਤਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, “ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਮੈਨੂੰ ਬੋੜਾ ਸਲਾਹੋ; ਮੈਂ ਅਣਜਾਣ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਨਾ ਪਾਓ। ਵਿਤੋਂ ਵਧ ਸੋਭਾ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਏ ਚੜ੍ਹਾਇਆ, ਉਹ ਫਿਰ ਟਿਕਾਏ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਸਲਾਹੋ ਜ਼ਰੂਰ ਪਰ ਵਿਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।”

ਕਿਸੇ ਦੀਵਾਨ ‘ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਢਾਡੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਸੀਤਲ ਵੀ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਢਾਡੀ ਸੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ‘ਤੂਫਾਨ ਮੇਲੇ’। ਉਸ ਦੀ ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋ-ਚਾਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਸਨ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾਉਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਵਾਹਵਾ ਪੈਸੇ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ‘ਤੂਫਾਨ ਮੇਲੇ’ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਘੱਟ। ਪਿੱਛੋਂ ‘ਤੂਫਾਨ ਮੇਲੇ’ ਨੇ ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਵੱਡੇ ਢਾਡੀ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਜੋ, ਮੈਨੂੰ 65 ਰੁਪਏ ਹੋਏ ਨੇ ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ 13 ਰੁਪਏ। ਸੀਤਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ 65 ਮੂਰਖ ਅਤੇ 13 ਸਿਆਣੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸੀਤਲ ਦਾ ਭਾਵ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਹੰਕਾਰ ਭਾਵ ‘ਚ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 28 ‘ਤੇ)

ਯਾਦ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਦਰਦ ਦਿਲਾਂ ਦੇ

ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਤ ਅਜਿਹੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੋਣੇ ਬਿਨਾਂ ਸੁੱਤਾ ਹੋਵਾਂ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦਿਆਂ ਹੀ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਅਜਿਹਾ ਘੇਰਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਹੰਝੂ ਪਰਲ-ਪਰਲ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਵਹਿ ਤੁਰਦੇ ਨੇ। ਦਿਨ ਭਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਬੱਕਿਆ-ਟੁੱਟਿਆ

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ
ਫੋਨ: 91-98141-78883

ਜਦੋਂ ਘਰ ਪੁੱਜਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਦਾ ਤੇ ਉਹ ਅਸੀਸਾਂ ਦਾ ਪਿਟਾਰਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੰਦੇ। ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਮਾਂ ਅੱਗੇ ਰੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਕਾਰਨ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੋਹ-ਛੋਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ, ਦੋਹੇ ਜੋ-ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰ-ਕਰ ਹਟਕੋਰੇ ਭਰਦੀ ਏ। ਬਹੁਤ ਬਾਈ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਮਣਾਮੁੰਗੀ ਬੋਝ ਆਣ ਟਿਕਦਾ ਹੈ। ਖੋਰੇ ਕਿਹੜੇ ਖਿਆਲਾਂ 'ਚ ਗੁਆਚਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਖੜਕਾ ਦਿੰਦਾ ਏ ਤੇ ਲੱਖ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਮਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਟਿਕਾਣੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਇਹ ਸਭ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਨੇ ਮਾਪੇ ਸਦਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਝਾਉਣੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਇਸ ਕਹੇ ਵਿਚ, ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪਲ-ਪਲ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੱਤਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਫਰਕ ਆਇਆ ਮੇਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਚ, ਜਿਉਣ ਵੰਗ 'ਚ, ਸੁਭਾਅ 'ਚ...ਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੱਭਿਆਂ ਲੱਭਦੀ ਏ, ਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਨਾ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਨਾ ਰੋਕਣ, ਟੋਕਣ ਵਾਲਾ। 'ਪੁੱਤ ਕੰਮ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਘਰ ਆਇਆ ਕਰ...' ਨੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀਦਾ...ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਤੂੰ ਬਚ ਕੇ ਰਿਹਾ ਕਰ...ਸਿਹਤ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਕਰ...ਛੇਤੀ ਕਰ ਆਪਾਂ

ਸਾਰੇ ਜਲੰਧਰ 'ਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਜਾਈਏ...' , ਪਿਤਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜਾਪਣ ਲੱਗਦਾ ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਾਸੇ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਬਹੁਤ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਵੇਰੀ ਢਾਹ ਬਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਾਲ 'ਚ ਉਲਝਿਆ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਮਾਪਿਆਂ ਖੁਦ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾ ਔਲਾਦ ਦੀ

ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਕੁਝ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਕੰਮ ਦੀ ਅਹੁਲ ਕਿਵੇਂ ਉਠਦੀ ਏ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਰੀਰ ਵੱਲ ਦੇਖ ਮਰੀਜ਼ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕੋਸਦੇ ਤੇ ਔਲਾਦ ਵੱਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਜਾਪਦੀ ਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ। ਵਿਛੋੜੇ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਬੇਸੁਰਤੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰਿਆਂ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ, ਮਾਤਾ, ਭੈਣ ਤੇ

ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ

ਤਕਦੀਰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਤੜਫਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਿੰਨੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ, ਕਿਥੋਂ-ਕਿਥੋਂ ਪੈਸੇ 'ਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਲਿਆਏ, ਪਰ ਉਮਰ ਵਧੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਮਸੀਂ ਸਾਢੇ ਕੁ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਈ ਤੇ ਏਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋ-ਜੋ ਦੇਖਿਆ, ਮਹਿਸੂਸਿਆ ਤੇ ਪਰਖਿਆ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਚੇਤੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ।

ਬਿਮਾਰ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਵੇਂ

ਮੈਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਆਉਂਦੇ। ਸਭ ਨੇ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖਣੀ, ਪਰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਬੋਝੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਮੀਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਤੰਦ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਜੁੜੀ ਤੇ ਚਾਰ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਗਏ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ, ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪੰਡ ਡਾਕਟਰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ-ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਉਂਦਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਔਖ ਦਾ ਕੀ ਏ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਾਥ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਕੀ-ਕੀ ਕੀਤਾ,

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਬੇਅਸਰ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਰਲ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਛਾਤੀ ਦੇ ਦਰਦ ਕਾਰਨ 13 ਫਰਵਰੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਏ ਸਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਘਰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ।

ਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਗਈ, ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ। ਮਾਂ ਦਾ ਰੋਣ ਝੱਲਿਆ ਨਾ ਜਾਂਦਾ, ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਦੇ ਵੈਣ ਝੱਲੇ ਨਾ ਜਾਂਦੇ, ਭੈਣ ਦਾ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਣਾ ਮੇਰੀ ਭੁੱਭ ਕਢਾ ਦਿੰਦਾ। ਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਂ ਮਹੀਨੇ ਵਧ ਰਹੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰਾ ਅੰਦਰਲਾ ਫੋਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਪੁਰਾ ਦਿਨ ਟਰੱਕ ਚਲਾ ਕੇ ਜਦੋਂ 'ਨੇਰਾ ਢਲਿਆਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਸਾਥੋਂ ਦੋਹਾਂ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਸਾਂਝੀ ਨਾ ਜਾਂਦੀ। ਸ਼ਾਮ ਚਲਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਵੜਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਕਾਪੀਆਂ-ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਦੇਖ ਕੇ ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਜਾਣਾ। ਹੁਣ ਸੋਚਦਾ, ਮੁੜਕੇ ਨਾਲ ਭਿੱਜਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਤਰਾ ਗਵਾਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਗਰਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਘੱਟ ਤਨਖ਼ਾਹ, ਮਹਿੰਗੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਹੋਰ ਘਰੇਲੂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ। ਲੋਰ 'ਚ ਆਏ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਆਪਣੀ ਘੁੱਮਕਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਏਨਾ ਕੁਝ ਬਿਆਨ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੋਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਕੰਨ ਤਰਸਦੇ ਨੇ।

ਮੁਸੀਬਤ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਏ। ਜਦੋਂ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਡਾਕਟਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇ, ਤੁਹਾਡੀ ਜੇਬ 'ਚ ਪੈਸੇ ਵੀ ਹੋਣ ਤੇ ਰੱਬ ਜਿੰਨੀ ਉਮੀਦ ਵਾਲਾ ਡਾਕਟਰ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕਹਿ ਛੱਡੇ, 'ਬਚਾਅ ਮੁਸ਼ਕਲ ਏ, ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਲਿਜਾਣਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਏ' ਤਾਂ ਕੋਹੀ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗਦੀ ਏ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ। ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਲੱਗਦਾ, ਜਦੋਂ ਮਰੀਜ਼ ਲਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਕੀਮਤੀ ਹੋਵੇ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਬਿੱਲ ਉਦੋਂ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਚੁਭਦਾ, ਜਦੋਂ ਮਰੀਜ਼ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਪਰਤ ਆਉਂਦਾ

ਏ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਉਲਟ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਮੋਇਆਂ ਵਰਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਕੰਮ 'ਚ ਦਲੇਰੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਮਨ ਇਕਦਮ ਏਨਾ ਉਚਾਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਆਖਰੀ ਹੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਣ 'ਤੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਤੌਰੀ-ਫੁਲਕਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੀ ਕਸਕ ਤਿਉ-ਤਿਉ ਵਧ ਰਹੀ ਏ, ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧ ਰਿਹਾ। ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਘੁੰਮ-ਫਿਰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਉਹ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਭਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਪੁੱਛਣਾ, 'ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ?' ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ, 'ਬਸ ਐਵੇਂ ਮਨ ਭਰ ਆਇਆ...ਫਲਾਣੇ-ਫਲਾਣੇ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਕਹਿੰਦੇ 'ਗੁਰਸੇਵਕ ਸਿੰਘ', ਤੇਰੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਲੇਖ ਆਇਆ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ...'

ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਾ, ਇਹਦੇ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਭਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਐ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਹੀ ਪਲ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਕਹੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਤਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਦਵਾਈਆਂ ਨੇ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਨਾ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੰਭਾਲੀ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਨਾ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਮੈਂ ਆਖਣਾ, 'ਪਾਪਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਮਾਲ ਓ, ਪੜ੍ਹੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਬਾਰਾਂ-ਚੌਦਾਂ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚੋਂ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਫੇਰ ਵੀ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਓ...ਇਹ ਕਿਵੇਂ...।'

ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ, 'ਤੈਨੂੰ ਜੰਮਿਆ ਪੁੱਤ, ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਨਾ ਪਛਾਣਾਂਗੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀਹਦਾ ਪਛਾਣਣਾ?'

ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸੌਂਪਣਾ ਰੋਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਰੁੱਖ ਵਾਂਗ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਕੱਲਾ-ਕੱਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਪੱਲੇ ਰਿਹਾ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਾਪ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਬਾਹਰ-ਅੰਦਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਆਸਰੇ ਬਿਨਾਂ ਏਸ ਕਦਰ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਕਿ ਜੁੜਨ ਦੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਖੰਡ

ਪਰਤਾਪੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਚਾਰ ਧੀਆਂ ਜੰਮ ਕੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਚਾਰੇ ਪੋਤੀਆਂ ਪਰਤਾਪੀ ਪਾਲਦੀ ਸੀ। ਪਰਤਾਪੀ ਦਾ ਪੁੱਤ ਲੂਣ ਤੇਲ ਜੋਗਾ ਦਿਹਾੜੀ-ਦੱਪਾ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ, ਪੋਤੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸਾਫ਼-ਸਫਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਨੇ ਭੰਨ੍ਹ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਨੇਹਾ ਘੱਲਿਆ ਕਿ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਵਾਈ ਦੇ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੋਤੀ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਖੰਡ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦੀ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰਤਾਪੀ ਭਾਨ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੀ ਖੱਲ-ਖੁੰਜਿਆਂ 'ਚ ਹੱਥ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਖੰਡ ਜੇਗੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭਾਈ ਅਨਾਊਸਮੈਂਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਮਾਈ ਭਾਈ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੋਕੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮੀਂਹ ਵਾਸਤੇ ਚੋਲਾਂ ਦਾ ਜੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸੋ, ਆਪਣੀ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰੋ ਜੀ।"

ਗਰਮੀ ਦੇ ਸਾੜੇ ਪਏ ਲੋਕ ਝੱਟ ਰਸਦਾਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਤੁਰੇ। ਕਿੱਕਰ ਦੀ ਵਿਰਲੀ ਜਿਹੀ ਛਾਂ ਥੱਲੇ ਪਰਤਾਪੀ ਆਪਣੀ ਪੋਤੀ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਗਿੱਲੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੱਥੇ ਦਾ ਸੋਕ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਛੱਡਦਾ ਪੋਤੀ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਈ, ਭਾਈ ਨੇ ਪਰਤਾਪੀ ਦੀ ਪੋਤੀ ਦਾ ਹਾਲ ਨਾ ਪੁੱਛਿਆ। ਰਸਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਲੀਆਂ ਫੜੀ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਗਏ।

ਮਾਈਆਂ ਨੇ ਗੁੱਡੀ ਫੂਕਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰਤਾਪੀ ਨੇ ਕੁਝ ਭਾਨ ਤੇ ਦੋ ਸੋਰ ਕਣਕ ਇਕ ਪੋਤੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਪਾ ਕੇ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਖੰਡ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੱਟੀ ਵੱਲ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪ ਬਿਮਾਰ

ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੰਦੀ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਖੰਡ ਉਡੀਕਣ ਲੱਗੀ। ਪੋਤੀ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਖੰਡ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਡੱਬੀ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜੀ ਤਾਂ ਪਿਛਿਉਂ ਕੁੱਤਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਡੱਬੀ ਹੱਥੋਂ ਡਿੱਗ ਪਈ ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਨੇ ਖੰਡ ਚੱਟਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਮੁੜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਪਰਤਾਪੀ ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਪੋਤੀ ਬਿਨਾਂ ਬੋਲਿਆਂ ਕਾਫੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਗਈਆਂ। ਪਰਤਾਪੀ ਬੋਲੀ, "ਪੁੱਤ ਜਦੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਹ ਕਤੀਤੁ ਕਦੋਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਹੋਈ। ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਆਏ ਤੋਂ ਹੋਰ ਮੰਗਾ ਕੇ ਦੇਉਗੀ।" ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਦਾਦੀ ਦਾ ਲਾਰਾ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਤਾਰਾ ਲਿਆਉਣ ਵਰਗਾ ਜਾਪਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਰਸਦਾਂ ਅਤੇ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ। ਚੋਲਾਂ ਦਾ ਜੰਗ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ। ਮਾਈਆਂ ਨੇ ਝੂਠੇ ਰੋਣੇ ਰੋ ਕੇ ਲੀਰਾਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਗੁੱਡੀ ਫੂਕ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਮੀਂਹ ਦੀ ਕਣੀ ਨਾ ਡਿੱਗੀ। ਗੁੱਡੀਆਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਾੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਮੀਂਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਜੰਗ ਕਰਨੇ ਪੈਣ। ਪਰਤਾਪੀ ਦੀ ਪੋਤੀ ਬੋਲੀ, "ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਜੇ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਫੂਕ ਦਿਓ। ਫਿਰ ਦੇਖਿਉ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਣਕ ਤੇ ਚੋਲਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਮੀਂਹ ਪਊਗਾ। ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਘਰ ਇਸ ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਊਗਾ।"

ਪਰਤਾਪੀ ਨੇ ਪੋਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੰਜ ਨਾ ਬੋਲ ਪਰ ਜਦ ਪੋਤੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਤ ਨਾਲ ਜਾ ਚੁਕੀ ਸੀ।

ਬਾਹਰ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਇਕਦਮ ਕਾਲੇ ਬਦਲ ਛਾ ਗਏ। ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਖੰਡ ਨੂੰ ਤਰਸਦੀ ਪੋਤੀ ਅੱਗ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਈ। ਮੋਟੀ ਕਣੀ ਦੇ ਮੀਂਹ ਨੇ ਪਲਾਂ 'ਚ ਜਲ-ਬਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਸਦਾਂ ਨਾਲ ਪਰਤਾਪੀ ਦਾ ਘਰ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਘਰ 'ਚ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀ ਖੰਡ ਦੀਆਂ ਕਈ ਡੱਬੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਧੀਆਂ

ਕੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਮਾਰਦੇ, ਪਰ ਮਾਰਦੇ ਕਿਉਂ ਹਨ ਲੋਕ? ਜਰਾ ਕੁ ਗੱਲ ਵਿਚਾਰ ਕੇ, ਕਰਕੇ ਖਿਆਲ ਦੇਖੋ!

ਕਿਵੇਂ ਧੀਆਂ ਹਨ ਪਾਲਦੇ, ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਡੁੱਬੇ ਰਾਤ ਦਿਨ। ਬਚਾਉਂਦੇ ਬੇਟਾਂ ਵਾਂਗ ਹਨ, ਕਰਦੇ ਸੰਭਾਲ ਦੇਖੋ!

ਗਰੀਬ ਕਿਸੇ ਹੈ ਧੀ ਦੀ, ਜਦ ਪੱਤ ਸ਼ਰੂਆਤ ਲੁੱਟਦੀ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ, ਹੋਇਆ ਇਹ ਹਾਲ ਦੇਖੋ!

ਕਾਕੇ ਜੇ ਵਡੇ ਘਰਾਂ ਦੇ, ਨਾ ਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ। ਹਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਛੇੜਦੇ, ਐਨੀ ਮਜ਼ਾਲ ਦੇਖੋ!

ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੇ ਵਸ ਨਾ, ਅੱਜ ਵਿਆਹ ਰਚਾਣਾ ਧੀ ਦਾ। ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਖਰਚ ਹੈ, ਹੋ ਗਈ ਕਮਾਲ ਦੇਖੋ!

ਬਹੁਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਮਾਰ ਨੇ, ਅਜ-ਕਲ੍ਹ ਜੋ ਲੋਡੀ ਦਾਜ ਦੇ। ਜਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਤਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਹਨ, ਕਰਦੇ ਹਲਾਲ ਦੇਖੋ!

ਰਾਖੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ, ਕਰਦੇ ਨੇ ਹੁਣ ਬਦਫੈਲੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ, ਕਰੀਏ ਕੀ ਭਾਲ ਦੇਖੋ!

ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਵੀ ਲੋਕ ਤਾਂ, ਹੋ ਕੇ ਹਨ ਦੁਖੀ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ। ਕੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਧੀਆਂ ਮਾਰਦੇ, ਬਣਦੇ ਨੇ ਕਾਲ ਦੇਖੋ!

ਆਵੇ! ਹੱਲ ਕੋਈ ਲੱਭੀਏ, ਲੱਗਿਆ ਜੋ ਕੋਹਤ ਸਮਾਜ ਨੂੰ। ਅੱਜ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ, ਹੈ ਖੜ੍ਹਾ ਸਵਾਲ ਦੇਖੋ!
-ਰਾਠੋਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾਪੁਰੀ
ਫੋਨ:(916)-969-9337

ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਕਹਾਣੀ 'ਨਿੱਕੀ ਬੂਟੀ ਦਾ ਸੂਟ'

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 15 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਨਿੱਕੀ ਬੂਟੀ ਦਾ ਸੂਟ' ਪੜ੍ਹੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਦੇ ਕਿਤੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਹੀ ਵਿਚਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਈਏ। ਭਾਵੇਂ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਬੋਝੇ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰ ਥਾਂ, ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫੇਰੀ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਂਜ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਉਡ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਰਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਪਰ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਵਿਹਲ ਕਿਥੇ? ਪਤਾ ਨਹੀਂ 'ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ' ਕਦੋਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਵਧੀਆ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਭੁੱਲਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ।

-ਇੰਦਰਜੀਤ ਮੰਗਾ
ਪਿਟਸਬਰਗ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਨੇੜਿਓਂ ਡਿੱਠੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ 'ਸੀਤਲ'

(ਸਫਾ 26 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ਅਹੰਕਾਰ ਭਾਵ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਇਹ ਢਾਡੀ ਕਲਾ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ, ਪੈਗੰਬਰ, ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਚਿੰਤਕ 23 ਸਤੰਬਰ 1998 ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਿਆ। 2 ਅਕਤੂਬਰ 1998 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਇਆ।

ਸੀਤਲ ਆਪਣੀ ਢਾਡੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਹਾਨ ਲਿਖਤਾਂ ਸਦਕਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣਗੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਅਸਲੀਲਤਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਢਾਡੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਢਾਡੀਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਨਾਮਵਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਹਰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਰਾੜਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਹਰ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਹੀਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੰਡਰਪੁਣੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁੱਝਦੀ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਲ ਕਲਚਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੀਤਲ ਆਪਣੀ ਸਫਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀ ਕੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ।

ਆਉਣਾ ਸਫਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਿਚ 'ਸੀਤਲ'। ਜਿਹੜੇ ਤੁਰਦੇ ਇੱਥੋਂ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਵਾਰ ਕੇ।

ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਉਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ! ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੀਅ ਭਰ ਕੇ ਰੋਵੇ। ਬੱਸ ਰੋਈ ਜਾਵੇ! ਰੋਈ ਜਾਵੇ! ਉਸ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਤੇ ਉਹਦਾ ਜੁਆਈ ਬੈਠੇ ਗ਼ਮ ਗ਼ਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਤਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਸ਼ਰਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਤੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਜੁਆਈ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਾ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸ਼ਨਾ ਏਦਾਂ ਰੁਕਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਠੇਕੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਬੋਲ ਲੈ ਕੇ

ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ

ਫੋਨ: 91-97797-93208

ਆਵੇਗਾ। ਅੱਗੇ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਸ਼ਨਾ ਮਲਕਤੋਂ ਉਠ ਜਾਂਦਾ। ਹੋਰ ਬੋਲ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਗਈ ਰਾਤ ਤਕ ਪੀਏ ਰਹਿੰਦੇ। ਤੇ ਇੰਜ ਛੁੱਟੀ ਬੀਤ ਜਾਂਦੀ।

ਕਿਸ਼ਨੇ ਦਾ ਜੁਆਈ ਉਹਨੂੰ ਉਡੀਕਦਾ-ਉਡੀਕਦਾ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਜੇ ਤਕ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁੜਿਆ।

ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਸ਼ਨਾ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਐਨਾ ਉਦਾਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਫੋਡਾ ਰਿਸ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਖਲਾਅ ਜਿਹਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਹਦੇ ਜੁਆਈ ਕੋਲ ਐਨਾ ਧਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਬਣੀ ਹਰ ਐਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪਲ ਭਰ ਦਾ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਿਆ।

ਉਹਦਾ ਜੁਆਈ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਧੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ। ਤੇ ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਉਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ। ਉਹਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੀ ਭਰ ਕੇ ਰੋਵੇ। ਬੱਸ ਰੋਈ ਜਾਵੇ! ਰੋਈ ਜਾਵੇ! ਉਹਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਯਾਦ ਆਇਆ। ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਘਰਵਾਲੀ ਯਾਦ ਆਈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਮਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਨਿਆਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਚੱਲ ਵਸਿਆ ਸੀ।

ਹੋਰ ਉਹਦਾ ਏਸ ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਕੌਣ ਸੀ? ਬੱਸ ਇੱਕ ਧੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਜੁਆਈ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਉਹਦਾ ਜੁਆਈ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪੁਆ ਕੇ। ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਗਹਿਮ-ਗਹਿਮ ਕਰਦਾ ਸ਼ਹਿਰ। ਜਿੱਥੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਲਾਟੂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਵੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਰਗੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਜਿਹਾ ਠਰ੍ਹਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਲੋਕੀਂ ਹਰਲ-ਹਰਲ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਹਫੇ-ਹਫੇ। ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੁੱਸ ਹਾਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਫੁੱਟੀ, ਉਹਨੇ ਗਲ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੜ-ਖੜ ਉਹਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਰੜਕਦੀ ਖੜ-ਖੜ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਉਹਦੇ ਸਿਰ 'ਚ ਵਟਾਣ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹਦੇ ਗਲ ਪਾਏ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਹੁਣੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਤੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨੰਗਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਲੜਖੜਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਗੱਚ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਸੀਨਾ ਉਹਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਤੋਂ ਤਤੀਰੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਵਹਿ ਤੁਰਿਆ।

ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਬੀਤਿਆ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋ ਚੱਲੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਜੁਆਈ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਕ ਉਹਨੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸੌਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਕਦੇ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਿਆ।

ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਜੱਸ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਹਦੀ ਧੀ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਜੁਆਈ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਗੱਲ ਕੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਉਹ ਵੱਡਿਆਂ-

ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦਾ ਜੁਆਈ ਉਹਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਵਪਾਰ 'ਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਫੇਰ ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਸਹੁਰਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੁਆਈ ਦਾ ਬੁਰਾ ਕਿੱਦਾਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ। ਗੱਲ 'ਚੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢਣ ਲੱਗਿਆਂ ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਨਾ ਫੜਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਟੋਕਦਾ ਨਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਐਸ਼ ਜੋ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਚੈਨ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਦਿੰਦਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਚੈਨ, ਜੀਹਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ। ਜੀਹਨੂੰ ਪੈਸਾ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ! ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਪਲ ਭਰ ਦਾ ਚੈਨ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੇ ਉਂਜ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਸੀ। ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਸੀ!

ਹਾਂ...! ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਉਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ। ਬੀਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪਲ, ਇੱਕ-ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਉਹਨੂੰ ਯਾਦ ਆਉਣ ਲੱਗੀ।

ਪਿੰਡ ਉਹ ਘੋਟਣੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੱਭੇ ਉਹਦਾ ਘਰ ਸੀ। ਘਰ ਮੂਹਰੇ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਵਿਹੜਾ। ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਸੰਘਣਾ ਤੂਤ। ਤੂਤ ਦੀ ਠੰਢੀ-ਠੰਢੀ ਛਾਂ। ਤੋੜ ਖੱਦਰ ਦੀ ਸਾਡੀ ਪਾਈ ਢਿੱਡੋਂ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਨੰਗਾ, ਤੂਤ ਦੀ ਠੰਢੀ-ਠੰਢੀ ਛਾਂ 'ਚ ਬੈਠਾ ਉਹ ਘੋਟਣੇ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦਾ। ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਪਸੀਨਾ ਪੁੱਝਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।

ਜੇ ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ, “ਓਏ ਕਿਸ਼ਨਿਆਂ, ਸਹੁਰਿਆਂ ਕੀਹਦੀ ਖਾਤਰ ਟੁੱਟ-ਟੁੱਟ ਮਰਦੈ ਦਿਨ-ਰਾਤ। ਦੋ ਘੜੀ ਗਰਮੀ 'ਚ ਤਾਂ 'ਰਾਮ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰ। ਦੇਖ ਕਿਸੇ' ਪਸੀਨਾ-ਪਸੀਨਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ।” ਉਹ ਹੱਸ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ, “ਓਹ ਭਲਿਆ ਲੋਕਾ, ਕੰਮ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਦਾ ਕਰਮ ਐ। ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ, ਨਾਲੇ ਦੇਹ ਕੰਗਣ ਵਰਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ। ਸਹੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ। ਕਦੇ ਸੁਣੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਹਾਣੀ।”

ਫੇਰ ਉਹ ਆਪੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ: ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਸੁਰਗ ਲੋਕ ਤੋਂ ਮਾਤ ਲੋਕ 'ਚ ਉਤਰ ਆਇਆ। ਇੱਥੇ ਉਹਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਲੱਗੀ। ਤੇਹ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਸਤਾ

ਲੁਧਿਆਣੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਤ ਕਰ ਰਹੇ ਇਕ ਕਾਮੇ ਦਾ ਬੁੱਤ।

ਮਾਰਿਆ। ਪਰੀਆਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਤ੍ਰੇਲ ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਰਸ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਪਰ ਤੇਹ ਉਹਦੀ ਫੇਰ ਵੀ ਨਾ ਬੁਝੀ। ਪਰੀਆਂ ਫੇਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਨਿਕਲੀਆਂ। ਕੱਖਾਂ ਤੋਂ ਤ੍ਰੇਲ ਉਡ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਰਸ ਮੁੱਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਖੂਹ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟੋਭਿਆਂ-ਢਾਬਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੂਰਜ ਨੇ ਚੁਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਿਰਦਿਆਂ-ਫਿਰਦਿਆਂ ਪਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਥੱਲੇ ਕੁਝ ਗਿੱਲੇ ਕੱਪੜੇ ਦਿਸੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕੱਪੜੇ ਇੱਕ ਭਾਂਡੇ 'ਚ ਨਚੋੜ ਲਏ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਭਰਿਆ ਉਹ ਭਾਂਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਤੇ ਮੂਹਰੇ ਜਾ ਰੱਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਪਾਣੀ ਪੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦ ਆਇਆ। ਉਹਨੇ ਪਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਪਾਣੀ ਨੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚੋਂ ਚਰਨਮਤ ਵਰਗਾ ਸੁਆਦ ਆਇਐ। ਜਿੱਥੋਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਲੈ ਚੱਲੋਂ।” ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਥਾਂ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ

ਘੋਟਣਾ

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਆਪਣੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਜਾਇਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਤ, ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਗਲੀਂ ਪਾਈਆਂ ਟੱਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖੜਕਦੀ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਇਕ ਕਣਦਾਰ ਰਚਨਾ ‘ਘੋਟਣਾ’ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਕਿਰਤ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੁਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਿੰਡ ਦਾ ਕਿਰਤੀ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਕੋਲ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਉਹਦੀ ਵੱਡੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅੱਖਾ ਬਹੁਤ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਇਆ? ਹੱਥੀਂ ਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਉਂ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਲ ਜਿਹਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਘਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਸੰਦ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਬੁਣੀ ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਅੱਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੱਥੀਂ ਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਟੌਹਰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਖਤਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੱਪੜੇ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਲੱਕੜਹਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਚ ਉਹਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਪਸੀਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਜਦੋਂ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸ਼ਨਾ ਉਹਦਾ ਮੋਢਾ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, “ਪੁੱਤ ਜਿਹੜੇ ਪਸੀਨੇ ਤੋਂ ਤੂੰ ਨੱਕ ਵੱਟਦੈਂ, ਦੇਵਤੇ ਇਹਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ।” ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ।

ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਫੇਰ ਘੋਟਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਨਿੱਕੇ-ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਕਾਰਖਾਨੇ 'ਚ ਪਏ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਰੇ ਮੰਜਿਆਂ-ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੁਲਾਂ 'ਚ ਫਾਲ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਵੀਆਂ ਬਾਹੀਆਂ, ਸੇਰੂ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਪੰਜਾਲੀਆਂ 'ਚ ਨਵੀਆਂ ਅਰਲੀਆਂ ਘੜ-ਘੜ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਵਿਗੜੇ ਚੁਓ ਸੰਵਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਚਰਖਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁੰਨੀਆਂ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੁੱਲੀਆਂ ਘੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਟੁੱਲਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਉਹ ਗੁੱਲੀਆਂ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ।

ਸੀ। ਬਚਨੇ ਦੇ ਪੁੱਤ ਮੇਲੂ ਨੇ ਗੁੱਲੀ ਡੰਡਾ ਖੇਡਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਵੱਗੂ ਮਾਰੀ ਕਿ ਗੁੱਲੀ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਸਿਰਾ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਚ ਆ ਵੱਜਾ। ਉਹ ਲੂਹ-ਲੂਹਾਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮੇਲੂ ਦੀ ਮਾਂ ਕਰਤਾਰੇ ਭੱਜੀ ਆਈ। ਉਹਨੇ ਇਕਦਮ ਆਪਣੀ ਮਲਮਲ ਦੀ ਨਵੀਂ ਚੁੰਨੀ ਨਾਲੋਂ ਲੀਰ ਪਾਤੀ ਤੇ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਭਿਉਂਕੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ। ਪਾਣੀ-ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਠੰਢ ਜਿਹੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਕਦਮ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ! ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਵੀ ਘੁੰਡ ਕੱਢੀ ਕੰਬਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਪਾਣੀ-ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬੈਠਾ ਘੋਟਣਾ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਫੁੱਲਦਾਰ ਘੋਟਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਧਰਿਆ ਤਿਲੁਕ-ਤਿਲੁਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੂਤ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਘੜੀ-ਪਲ ਸੁਸਤਾਉਂਦੇ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ। ਜਾਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਘੋਟਣਾ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ। ਰਾਹ 'ਚ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਏਦਾਂ ਵਾਟ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ।

ਮੁਕਲਾਵੇ ਤੁਰਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੇਖਦੀਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਜ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਘੋਟਣਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰੁੱਸ-ਰੁੱਸ ਬਹਿੰਦੀਆਂ, ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਦਾਜ ਦੇਖਣ ਆਈਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ-ਰੱਖ ਕਹਿੰਦੀਆਂ, “ਕੀ ਸੁਆਹ ਦਿੱਤੀ ਐ, ਕੁੜੀ ਨੂੰ। ਘੋਟਣਾ ਤਾਂ ਰੱਖਿਆ ਨੀ, ਜਿਹੜਾ ਦਾਜ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਐ।”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਰੁੱਸ ਕੇ ਬੈਠ ਗਈ ਸੀ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਲੋਕ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਸੱਥ 'ਚ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਚੱਲ ਪਈਆਂ। ਹਰ ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਦੀ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਸੁਆਦ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੱਜਣ ਨੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਲਈਆਂ ਤੇ ਬੋਲੀ ਪਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ:

ਤਾਵੇ, ਤਾਵੇ, ਤਾਵੇ।

ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ ਰੁੱਸਗੀ,

ਜਦੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ ਮੁਕਲਾਵੇ।

ਦਾਜ ਵਿਚ ਘੋਟਣਾ ਨਹੀਂ,

ਝੋਰਾ ਉਹਦਿਆਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਖਾਵੇ।

‘ਦੇਖੀ ਬਾਪੂ ਤੋਰ ਦਮੋ’,

ਵਿਚ ਧਰ ਕੇ ਮੰਜੇ ਦੇ ਪਾਵੇ।’

ਨਿੰਮ ਦਿਆ ਘੋਟਣਿਆ,

ਤੇਰੀ ਸਿਫਤ ਕਰੀ ਨਾ ਜਾਵੇ।

ਨਿੰਮ ਦਿਆ ਘੋਟਣਿਆ...।

ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਬੋਲੀ ਸੁਣ ਕੇ ਝੁਮ ਉਠਿਆ। ਉਹਨੇ ਉਠ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਤੇੜ ਪਾਣੀ ਖੱਦਰ ਦੀ ਸਾਫੀ ਲੜੋਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰੁਪਈਆ ਉਹਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ।

ਲੋਕ ਹੋਰ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ।

ਕਿਸ਼ਨੇ ਤਰਖਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਹਾਸਿਆਂ, ਰੋਸਿਆਂ 'ਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਾਣੀ 'ਚ ਤਰਦੀ ਉਸ ਕਿਸ਼ਤੀ ਵਾਂਗ ਸੀ ਜਿਹਨੂੰ ਪਾਣੀ 'ਚ ਉਠਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ

ਲਹਿਰਾਂ ਡੋਬਣ ਦਾ ਦਹਿਲ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇੱਕ ਹੁਲਾਰਾ ਜਿਹਾ ਦੇ ਜਾਣ ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੁੰਦੀ ਲੱਗੀ। ਉਹਦੇ ਘਰਵਾਲੀ ਅਚਾਨਕ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਉਹਨੇ ਉਸ ਦੇ ਇਲਾਜ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਾ ਛੱਡੀ। ਉਹ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਉਹਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਐਡੀ ਲੰਮੀ ਚੌੜੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਇਕੱਲਾ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰਦੀ ਹੋਈ। ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੇ ਇਹਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਸਮਝਿਆ ਤੇ ਦੁੱਖ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਪੀ ਲਿਆ। ਰੁਝੇਵਾਂ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਫੇਰ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਚ ਮਗਨ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤੋਰ ਫਿਰ ਸਾਵੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਅਖੀਰ ਉਹਦਾ ਜਵਾਈ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਆਏ ਨੂੰ ਉਹਨੂੰ ਹੁਣ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋ ਚੱਲੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਜੁਆਈ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਆਖਰ ਉਹਦਾ ਸਹੁਰਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੁਆਈ ਦਾ ਬੁਰਾ ਕਿੱਦਾਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੋਚਦਾ।

ਉਹ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ। ਕਾਰਖਾਨੇ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਦਾ। ਇਹ ਉਹਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਕੰਮ ਸੀ।

“ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਐ। ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ! ਜੇ ਇਹ ਵੀ ਕੰਮ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤਾਂ ਰੱਬ ਬਖਸ਼ੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਤੋਂ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਜਿਉਂਦੇ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।” ਉਹਨੂੰ ਸੋਚ ਵੰਗਰਦੀ।

ਹੁਣ ਉਹ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹਦੇ ਹੱਡ-ਗੋਡੇ ਟੁੱਟਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਉਹਦਾ ਸਿਰ ਚਕਰਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਨੂੰ ਉਬਾਸੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਭਰ-ਭਰ ਆਉਂਦਾ। ਉਹ ਝੁੰਜਲਾ ਉਠਦਾ।

ਉਹਦੇ ਜੁਆਈ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪੈਸਾ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਹਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਹ ਉਦਾਸ ਦਾ ਉਦਾਸ ਰਿਹਾ। ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਐਸ਼ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਉਹਨੂੰ ਭਰਮਾ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਪਲ ਭਰ ਦੇ ਚੈਨ ਨੂੰ ਤਰਸ ਗਿਆ।

ਅਖੀਰ ਉਹਦਾ ਜੁਆਈ ਉਹਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਹਦੀ ਨਬਜ਼ ਦੇਖੀ, ਜੀਭ ਦੇਖੀ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਕੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ?”

ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਬੱਸ ਜੀ ਚਿੱਤ ਉਦਾਸ ਜਿਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਤ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਵੇ।”

“ਸਮਝ ਗਿਆ, ਸਮਝ ਗਿਆ।” ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵਿਟਾਮਿਨ ਬੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਬੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਓ।”

ਉਥੇ ਤਾਂ ਕਿਸ਼ਨਾ ਚੁੱਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਕਿਸ਼ਨੇ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਬਈ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੀਅ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ।” ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਜੁਆਈ ਕੋਲ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਇਲਾਜ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ-ਸ਼ਰਾਬ। ਜੀਹਨੂੰ ਪੀ ਕੇ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡਿਆਂ-ਵੱਡਿਆਂ ਦੇ ਗ਼ਮ ਗ਼ਲਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਐ। ਕਿਸ਼ਨਾ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸਭ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੰਗੀਨੀ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਉਤਰ ਆਵੇਗੀ, ਉਹਦੇ ਜਵਾਈ ਨੇ ਸੋਚਿਆ।

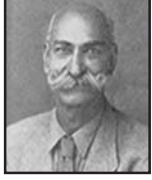
ਉਸ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਤੇ ਉਹਦਾ ਜਵਾਈ ਬੈਠੇ ਗ਼ਮ ਗ਼ਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਉਠ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਹੋਰ ਬੋਲ ਲੈਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਜੁਆਈ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਅਜੇ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁੜਿਆ। ਅੰਦਰ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਉਹਦਾ ਜੁਆਈ ਉਹਨੂੰ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਤੋੜ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ।

ਬਾਹਰ ਠੱਕ-ਠੱਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੋਈ। ਕਿਸ਼ਨੇ ਦੇ ਜੁਆਈ ਨੇ ਪਾਸਾ ਪਰਤ ਲਿਆ। ਬਾਹਰ ਫੇਰ ਠੱਕ-ਠੱਕ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੋਈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੀ ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ! ਉਹਦਾ ਸਹੁਰਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ। ਤੇ ਉਹ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਉਠ ਕੇ ਇਕਦਮ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

ਉਹ ਹੱਕਾ-ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਬਾਹਰ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਕਿਸ਼ਨਾ ਤਰਖਾਣ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਰੱਜਿਆ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਕੋਲ ਉਹਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਭਰੀ ਬੋਲ ਪਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਬਹੋਲਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਟੋਟਾ। ਤੇ ਉਹ ਘੋਟਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

17 ਅਗਸਤ, 1945 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਾਵਾ ਵਿਚ ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਸੂਮੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਸਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗ਼ਦਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਂਡੂਗ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਸਲਾਮੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਨੇ ਮਸਜਿਦਾਂ 'ਚ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਾਕੀ ਸਭ ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਉ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲੁੱਟ ਲਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਅਤੇ

ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਉਸਮਾਨ

ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਬਾਂਡੂਗ ਸ਼ਹਿਰ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਏ।

ਉਸ ਵੇਲੇ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਡੱਚ ਅਤੇ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਨਸਲ (ਹਾਫ਼ ਕਾਸਟ) ਦੇ ਲੋਕ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਵਾਲੇ ਬਾਂਡੂਗ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਾਵਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹੀ ਰੰਦਾ ਨਦੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੀਨੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਜਾਇਦਾਦ ਵਗ਼ੈਰਾ ਲੁੱਟਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹ 'ਫ਼ਤਵਾ' (ਇਲਜ਼ਾਮ) ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗਲਾ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੀਨੀਆਂ (ਜਿਹੜੇ ਜਾਵਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ) ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਫਤ ਫਤ ਕੇ ਸੁੰਨਤ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਜਦ ਬਾਂਡੂਗ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਗੋਰਖਾ ਫ਼ੌਜ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਂਡੂਗ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਓ ਅਤੇ ਜੇ ਵੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਗਭਗ ਇਕ ਲੱਖ ਜਾਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਂਡੂਗ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਘਰ ਛੱਡਣ ਵੇਲੇ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਲਰਕ ਪੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਤਾਂ ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੈਸਾ-ਪੋਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਨ-ਪਾਣੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਔਖੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੇਂਡੂ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਗ਼ਰੀਬ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰਨ ਲੱਗੇ। ਸੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ ਜੋ ਇਹ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਲਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬਾਂਡੂਗ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕੇ ਅੰਦਰ ਡਾਕੂ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣੀ ਫੈਲ ਗਈ ਕਿ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੀ ਭੇਡ-ਬੱਕਰੀ ਵੀ ਵੱਢ ਕੇ ਖਾ ਗਏ। ਸਭ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹਸਰ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਬੱਸ, ਡਾਕੂਆਂ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ। ਦੋ ਸਾਲ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ (ਟੈਕਸ) ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਗੁੰਡਿਆਂ) ਨੇ ਹੀ ਉਗਰਾਇਆ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਚੋਰ, ਫ਼ੌਜ ਚੋਰ, ਮਾਂ-ਬਾਪ ਚੋਰ, ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਤੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਚੋਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ-ਸਾਰ ਕੌਣ ਲਵੇ? ਜਿਹੜੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਚਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਖਾਨਾਜ਼ੋਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਹਥਿਆਰ ਉਠਾਏ ਹੋਣ, (ਉਨ੍ਹਾਂ) ਕਿਸੇ ਪਰਦੇਸੀ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਜਾਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਕੌਮਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਲੋਕੀਂ ਇਸ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਜੱਜ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਡੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਂਦਰ ਦਾ

ਕੱਟੜਵਾਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਮੌਤ ਦੰਡ

ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਮਾਸੂਮੀ ਪਾਰਟੀ

ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਉਸਮਾਨ (ਬੱਦੋਵਾਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦਾ ਜਨਮ 20 ਅਕਤੂਬਰ 1879 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਢੇ ਕੁ ਛੇ ਸਾਲ ਉਹ ਫੌਜ 'ਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ 1907 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ 15 ਅਕਤੂਬਰ 1914 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 15 ਅਪਰੈਲ 1915 ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਸਮਾਨ ਖਾਨ, ਬਾਬਾ ਉਸਮਾਨ, ਬਾਗੀ ਉਸਮਾਨ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਉਸਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। 15 ਅਕਤੂਬਰ 1969 ਨੂੰ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਉਸਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ 'ਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਗਦਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਡਾਇਰੀ ਦਾ ਇਕ ਅਧਿਆਇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਗਲਾ ਵਰ੍ਹਾ ਗਦਰ ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਦਰ ਬਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਖ਼ਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੱਲੇ ਗੱਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਂਦਰ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਨੇ 'ਬਾਂਦਰ ਪਾਰਟੀ' ਨੂੰ ਐਸੀ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਾਈ ਸਾਲ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਂਦਰ ਕਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਭੁਲਾਈ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਬਾਂਦਰਾਂ' ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦ ਜ਼ਮਾਨਾ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਂਦਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਕਿ ਧਰਮ ਕਿਹੜੀ ਬਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਕਾਹਦੇ ਨਾਲ ਖਾਈਦੀ ਹੈ! ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਂਦਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇਸ਼ (ਜਾਵਾ) ਵਿਚ 500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਹ ਦੇ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਸਨ ਅਤੇ ਖੰਡ ਦੇ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਬੜ ਅਤੇ ਕੌਫੀ ਵਗ਼ੈਰਾ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਰਮਾਇਆ ਲਿਆ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਾਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਖੇਤ ਅਤੇ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਜਾਵਾ ਵਾਲੇ ਖੁਦ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਚੰਗਾ ਪਹਿਨਦੇ, ਖਾਂਦੇ ਵੀ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਹੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕਾਰਨ ਖ਼ਾਲੀ ਪੇਟ ਅਤੇ ਨੰਗੇ ਪਿੰਡੇ ਧੌਂਕੇ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਲੋਕ ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਦੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨਸਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਜ਼੍ਹਬ ਤੋਂ (ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ) ਰੂਹਾਨੀ ਇਲਮ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੋ, ਮੇਰੀ ਇਹੋ ਦੁਆ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਮਜ਼੍ਹਬਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੰਮਤ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮਜ਼੍ਹਬਪ੍ਰਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੂਹਾਨੀ ਇਲਮ ਤਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ!!

ਦੂਜੇ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼੍ਹਬ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਉੱਡਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਜ਼੍ਹਬਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਐਸੀ ਆਜ਼ਾਦ ਖ਼ਿਆਲ ਤਾਕਤਵਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਜਾਲ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸੁੱਟੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵਰਗ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣਾਏ, ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਰੂਹਾਨੀ ਇਲਮ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਫਟਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗੇ।

ਮੈਂ ਕੋਈ ਤੀਹ ਸਾਲ ਜਾਵਾ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਰਕਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਠਦਾ। ਸੋ, ਜੀਵਨ ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਮੈਂ ਜਾਵਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਸਾਡੇ ਪੰਜ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ-ਦੋ ਲੜਕੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੜਕੀਆਂ। ਜਦ ਚੀਨ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜਾਵਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਿਚਾਲੇ ਜੰਗ ਬਗ਼ੈਰ ਗੱਲ ਨਿਬੜਨੀ ਨਹੀਂ। ਤਦ ਮੈਂ ਵੀ ਜਾਵਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸੰਘਾਈ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਜਾਵਾ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਘਰ ਬਾਂਡੂਗ ਤੋਂ 60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਿਲਕੁਲ ਜੰਗਲ ਵਿਚ 'ਰੰਗ ਹਾਲੂ' ਵਿਚ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਖ਼ੈਰ, ਇਸ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬੇਟੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੜਕਾ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਗਿਆ। ਛੋਟੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਉਮਰ ਉਸ ਵੇਲੇ 14 ਸਾਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਜੇ ਲੜਾਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਰਤ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਾਵਾ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਲੜਕਾ ਵੀ ਜਾਵਾ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਮੀ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਡੱਚ ਫੌਜ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਵਾ ਦੀ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਗੋਲੀ ਸਿੱਕੇ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹਾਰ ਗਈ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਉਪਰ ਡੱਚਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਜਾਵਾ ਵਿਚ ਗਦਰ ਦੀ ਅੱਗ ਭੜਕੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਦੇਦਾਰ ਸਨ ਤੇ ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, 19 ਨਵੰਬਰ 1945 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਘਰ

ਜਾਵਾ ਵਿਚ ਚਾਹ ਦੇ ਬਾਗ ਲਾਉਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਇਹ ਤਸਵੀਰ 1926 ਦੀ ਹੈ।

ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਘਬਰਾ ਗਈਆਂ ਤੇ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਾ ਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਮੁਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਮੌਤ ਦਾ ਫਤਵਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀਆਂ ਪੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਖਾਦ ਵਜੋਂ ਦਬਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਤਦ ਮੁਲਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਦੋ ਗਜ਼ ਲੰਬਾ, ਦੋ ਗਜ਼ ਡੂੰਘਾ ਤੇ ਇਕ ਗਜ਼ ਚੌੜਾ ਟੋਆ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੁਨਾਦੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਜੁਮੇ (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ) ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬਾਪ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਵੱਢਿਆ ਜਾਏਗਾ। 23 ਨਵੰਬਰ 1945 ਰਾਤ ਦੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਕਰਕੇ ਹੱਥਕੜੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਬਾਂਡੂਗ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਥੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਸੀ ਤੇ ਕਿਣ-ਮਿਣ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੀ ਨਾ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਾਬਰਾਂ ਨੇ ਕੁਰਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਕਿੰਨੇ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੱਤੇ ਲੋਹੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਸੜਦੀ ਰੇਤ ਪਾਈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਰੇ ਨਾਲ ਚੀਰਿਆ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਚਮੜੀ ਉਤਰਵਾਈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੂਲੀ ਟੰਗਿਆ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸੀਸ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ

ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਖੌਫ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਕ ਨਸ਼ਾ ਜਿਹਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਮੈਂ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਜਲਾਦ ਤੇ ਉਹਦੇ ਪੰਜ ਮੱਦਦਗਾਰ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ।

ਮੇਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਬਰਸਤਾਨ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 200 ਗਜ਼ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿਥੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਟੋਆ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋ ਚੰਦ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਘਰੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰ ਲੈ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਏਨਾ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਰਸਤੇ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗਏ ਹਨ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸੇ ਰਸਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਆਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਲਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਕੀ ਸੀ। ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਕੋਈ ਦਸ ਵਜੇ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕੋਲ ਬੰਦੂਕ, ਦੋ ਪਾਸ ਨੇਜ਼ੇ ਤੇ ਤਿੰਨ ਕੋਲ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸਨ। ਜਿਹੜਾ ਟੋਆ ਮੇਰੇ ਲਈ ਪੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਲਵਾਰ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਟੋਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਵੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕਸੂਰ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਜਲਾਦ ਨੇ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਸਜਦ ਹੈ, ਤੂੰ ਕਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਤੂੰ ਮਾਲਦਾਰ ਹੈ, ਤੀਜੀ ਇਹ ਕਿ ਤੂੰ ਡੱਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਤੇਰੇ ਕਤਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ ਤਾਂ ਬੋਲ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਜੇ ਸੁਣੋ ਤਾਂ।” ਜਲਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਬੋਲ, ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।” ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਝੂਠ ਬੋਲਦਿਆਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਮੈਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਮਸਜਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਮ ਹੋਣ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਮੀ ਮਸਜਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤੀਕ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਤੁਅਲਕ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕਦੀ ਪੁੱਛਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਮੇਰਾ ਇਹੀ ਕਸੂਰ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ

ਗਦਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਮਿਲ ਕੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਰਿਆ ਕਰਾਂਗਾ। ਬਾਕੀ ਰਹੀ ਮੇਰੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਉਹ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਜਿਥੋਂ ਤੀਕ 'ਬਲੰਡਾ' ਔਰਤ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋੜਵੰਦ ਔਰਤ, ਬੱਚਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਜਾਂ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਜੋ ਕੁਰਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਆਦਮੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਅਸਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰ ਲਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਓ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।” ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਕਬਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਰੋ! ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਜਲਾਦ ਦਾ ਹੱਥ ਢਿੱਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਹਬ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਵੇ।

ਮੇਰੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕਬਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਾਂਸ ਦਾ ਇਕ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਮੈਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਦੋ ਆਦਮੀ ਪਹਿਰੇ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਆਦਮੀ ਮੁੱਲਾਂ ਪਾਸ ਗਏ ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਇਕ ਇਕਾਰਨਾਮਾ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰੋ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬੰਦ ਰੱਖਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਲਾਦ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਮੁੱਲਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਵਗ਼ੈਰਾ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਬੀਵੀ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਘਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਜੋ ਮੇਰੀਆਂ ਗਾਂਵਾਂ-ਮੱਝਾਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਕੇ ਖਾਣ ਲੱਗੇ। ਬਾਕੀ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀ, ਘਰੋਂ ਚਾਵਲ ਤੇ ਕੋਫ਼ੀ ਤੀਕ ਵੀ (ਉਹੀ ਲੋਕ) ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਦਿਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਇਹੀ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨਕਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸੁੰਨਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਜਲਾਦ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਲੁਹਾ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿ ਸਕਿਆ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭੱਜ ਕੇ ਕਿਤੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜਲਾਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਲੈ। ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰੇ ਆਪਣੀ ਚਿਟਾਈ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ, ਜਿਥੇ ਮੇਰੀ ਕਬਰ ਸੀ। ਉਥੇ ਬਾਂਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੋਟੀ ਘੰਟਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੇਰਾ ਨੌਕਰ ਘਰੋਂ ਖਾਣਾ ਮੈਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 4 ਮਹੀਨੇ ਲੰਘਣ ਪਿੱਛੋਂ ਲੜਕੇ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੀਕ ਘਰ ਵਿਚ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਪੈਨਸਲ ਮਿਲ ਗਈ, ਪਰ ਕਾਗਜ਼ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਇਕ ਕਾਪੀ ਮਿਲੀ ਜੀਹਦੇ ਕੁਝ ਵਰਕੇ ਖਾਲੀ ਸਨ। ਕਰੀਬ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਲੰਘ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ (23 ਮਾਰਚ, 1947 ਨੂੰ) ਇਹ ਵਿਥਿਆ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਜਿਸ ਜਲਾਦ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮੁਲਾਹਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਹਜ਼ਾਮਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਉਹ ਡਾਕੂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਲੀਡਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। 1940 ਵਿਚ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਪਾਗ਼ਲਖਾਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਕਸਮ ਖਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਮੈਂ 25 ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦ ਤੇ ਬੱਚੇ ਕਤਲ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਾਂ (ਮੇਰੀ ਸੁੰਨਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੋਈ) ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਜਲਾਦ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮੁਲਾਹਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹਦੀਆਂ ਸਮਝੋ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਫਿਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਮੁਲਾਹਜ਼ਾ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉੱਚੀ ਸਾਰੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਮਾਨ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ...

ਬੁਰਕੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੁਸਨ ਤੇ ਅਦਾਵਾਂ ਦੇ ਜਲਵੇਂ ਬਿਖੇਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਆਮਦ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਲਮਾ ਆਗਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਅੱਜਕਲ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਸਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਮਦ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀਨਾ ਮਲਿਕ ਦਾ ਵੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ

ਦੀ ਧੀ ਸਲਮਾ ਆਗਾ ਬੀ.ਆਰ. ਚੋਪੜਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਨਿਕਾਹ' ਤੇ 'ਕਸਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਕੀ' ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਮਾਲ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਾਰਨ ਕਾਫੀ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕੀ ਸਲਮਾ ਨੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਸਕ੍ਰੈਨ ਕੋਚ ਰਹਿਮਤ ਖਾਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਲੰਦਨ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸਮਨ ਮਹਿਮੂਦ ਸਿਪਰਾ ਉਸ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

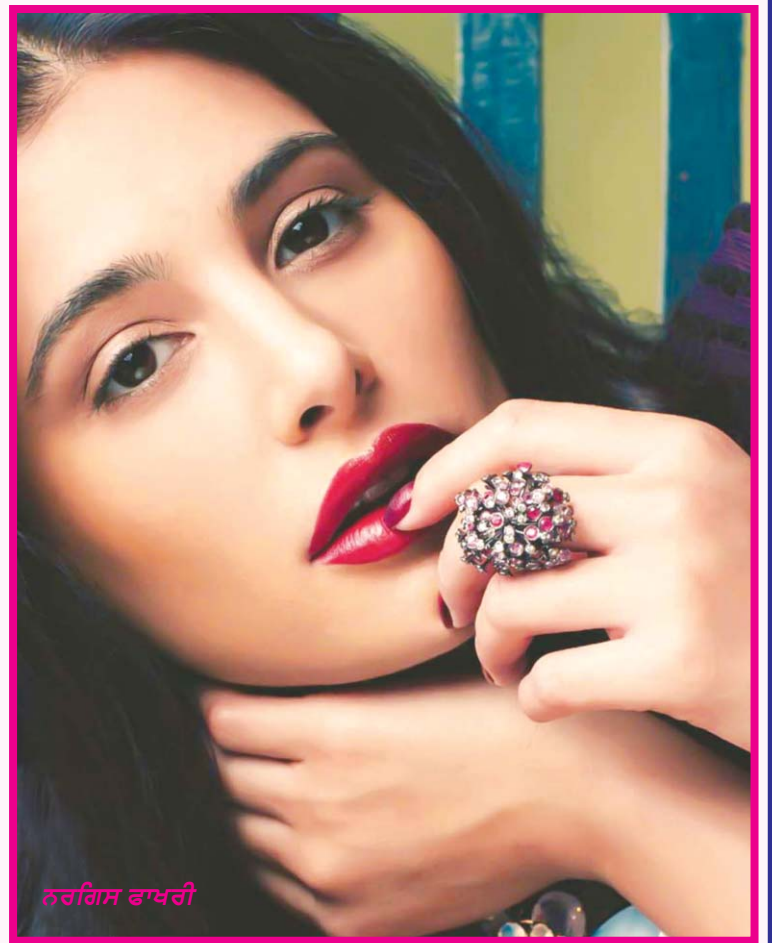
ਅੱਜਕਲ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਸਲਮਾ ਆਗਾ ਦੀ ਧੀ ਸਾਸ਼ਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਨਾਨੀ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣ

ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦਾ ਸਫਰ ਬਹੁਤਾ ਲੰਬਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੱਜਕਲ ਉਹ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਅਜ਼ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਜ਼ੇਬਾ ਬਖਤਿਆਰ ਦਾ ਨਾਂ ਜਾਣਿਆ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਹੰਗੇਰੀਅਨ ਮਾਂ ਤੇ ਪਠਾਨ ਪਿਤਾ ਦੀ ਧੀ ਜ਼ੇਬਾ ਕੁਵੈਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹੀਨ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਫਿਲਮ 'ਹਿਨਾ' (1991-ਅਦਾਕਾਰ ਰਿਸ਼ੀ ਕਪੂਰ) ਤੇ 'ਜੈ ਵਿਕਰਾਂਤ' (1995) ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਅਦਨਾਨ ਸਾਮੀ ਨਾਲੋਂ 1997 ਵਿਚ ਤਲਾਕ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਕਲੌਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਜਾਨ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਬੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਅੱਜਕਲ ਉਹ ਕਰਾਚੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੋਮੀ ਅਲੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕਰਾਚੀ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਤੇ ਮਾਂ ਬਗਦਾਦ ਤੋਂ ਹੈ। ਸੋਮੀ ਅਲੀ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਬਾਕੀ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਲੰਮਾ ਰਿਹਾ। ਮਾਡਲਿੰਗ ਤੇ ਕੁਲ 10 ਕੁ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੋਮੀ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਆਓ ਪਿਆਰ ਕਰੋ' ਦਾ ਨਾਂ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ। ਸੋਮੀ 'ਨੋ ਮੋਰ ਟੀਅਰ' ਨਾਮੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਨਜ਼ਰ' ਵਿਚ ਬੋਲਡਨੈਸ ਕਾਰਨ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਚਰਚਿਤ ਰਹੀ ਮੀਰਾ (ਇਰਤਿਜਾ ਰੁਬਾਬ) ਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਗਲਤੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਲੁਕਿਆ ਹੁਨਰ' ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫਿਲਮਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਦਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਕੋਈ 50 ਕੁ ਉਰਦੂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਹੋਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੀਕ-ਉਰ-ਰਹਿਮਾਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ 'ਕਸਕ' ਤੇ 'ਪਾਂਚ ਘੰਟੇ ਮੇਂ ਪਾਂਚ ਕਰੋੜ' ਦਾ ਨਾਂ

ਨਰਗਿਸ ਫਾਖਰੀ

ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਓਮ ਅੱਲ੍ਹਾ' ਵਿਚ ਉਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਪੋਰਟਸ ਪ੍ਰਮੋਟਰ, ਨਾਨ-ਸਟਾਰਰ ਐਕਟਰ ਆਸ਼ਿਮ ਖੇਤਰਪਾਲ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਇਸ਼ਾ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਨੀਰਮਾ ਬੇਹੱਦ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਸੀਰੀਅਲਜ਼ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਨੀਰਮਾ ਨੂੰ ਮੋਨਾਲਿਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿਮੇਸ਼ ਰੇਸ਼ਮੀਆ ਦੇ ਆਪੋਜ਼ਿਟ ਪੂਜਾ ਭੱਟ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਕਜਰਾਰੇ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਸਹਿਣੀ ਪਈ ਤੇ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ। ਸਾਲ 2005 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਸਟਾਰਰ 'ਮੁਸਾਫਿਰ' ਰਾਹੀਂ ਮੁੜ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਉਣੀ ਚਾਹੀ ਪਰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ।

ਸਾਰਾਹ ਖਾਨ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਰਾਖੀ ਸਾਵੰਤ ਦੇ ਭਰਾ ਰਾਕੇਸ਼ ਸਾਵੰਤ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਫਿਲਮ 'ਵਫਾ' ਰਾਹੀਂ ਡੈਬਿਊ ਕੀਤਾ। ਸਿਵਾਏ ਇਕ ਲਵਮੇਕਿੰਗ ਸੀਨ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਵਲਗਰ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੋਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਈ ਤੇ ਕਦੋਂ ਚਲੀ ਗਈ, ਇਸ ਦਾ ਨਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

ਸੋਮੀ ਅਲੀ

ਵੀਨਾ ਮਲਿਕ

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਰਗਿਸ, ਅਨੀਤਾ ਆਯੂਬ, ਜ਼ੇਬਾ ਬਖਤਿਆਰ, ਸੋਮੀ ਅਲੀ, ਮੀਰਾ (ਇਰਤਿਜਾ ਰੁਬਾਬ), ਆਇਸ਼ਾ ਵੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਰਿਐਲਿਟੀ ਸ਼ੋਅ 'ਬਿੱਗ ਬੌਸ' ਰਾਹੀਂ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੂਲ ਦੀ ਹੀ ਗਲੈਮਰਸ ਅਦਾਕਾਰਾ ਵੀਨਾ ਮਲਿਕ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਰਚਾ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਡੈਬਿਊ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਾਲ ਮੇਂ ਕੁਛ ਕਾਲਾ ਹੈ' ਦੇ ਇਕ ਆਈਟਮ ਗੀਤ ਲਈ ਪੁਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਹਟੀ ਹੈ। ਸੰਜੇ ਰੁਜਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ 50:50' ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਸੈਕਸ ਵਰਕਰ ਦਾ ਫੁੱਲ ਫਲੈਜ਼ਡ ਰੋਲ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਸਰੀਨ ਤੇ ਕਰਾਚੀ ਦੇ ਧਨਾਢ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਪਿਤਾ

ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਯਸ਼ਰਾਜ਼ ਫਿਲਮਜ਼ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ' ਵਿਚ ਅਰਜੁਨ ਕਪੂਰ (ਜੋ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਡਬਲ ਰੋਲ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਦੇ ਆਪੋਜ਼ਿਟ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗੀ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਸ਼ਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਉਹ ਉਚਾਈ ਛੂੰਹਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਦੀ ਹਮਸ਼ਕਲ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੋਲਡ ਅਵਤਾਰ ਲਈ ਚਰਚਿਤ ਕਿੰਗਡਿਸ਼ਰ ਮਾਡਲ ਨਰਗਿਸ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਡੈਬਿਊ 2011 ਵਿਚ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਰੋਕਸਟਾਰ' ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ 'ਲੇਡੀ ਰੋਕਸਟਾਰ' ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ 'ਗੈਂਗਸਟਰ' ਤੇ 'ਪਿਆਰ ਕਾ ਤਰਾਨਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਲਾਪ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਨੀਤਾ ਆਯੂਬ 1993 ਵਿਚ ਬੰਬਈ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਰਹੀ। ਸ਼ਾਇਦ

ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਿਆ ਦੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼

ਦੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਕੱਟਣਾ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਵਿਹਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਭਿਨੇ ਦੀਆ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਵਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਪਰ ਹੌਸਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ। ਉਮਰ 30 ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਹੈਦਰਾਬਾਦੀ ਕੁੜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੀਆ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਬਹੁਤ ਦੇਖੇ। ਮਹਿਜ਼ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਤੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਜਰਮਨ ਪਿਓ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਬੰਗਾਲਣ ਮਾਂ ਨੇ ਦੀਆ ਨੂੰ ਖੂਬ ਲਾਡ ਲਭਾਏ। ਦੀਆ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਤਲਾਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਅਹਿਮਦ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨੇ ਦੀਆ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਦੀਆ ਨੂੰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਨਾਂ ਮਿਲਿਆ। ਦੀਆ ਆਪਣੇ ਮਤਰੇਆ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। 'ਰਹਿਨਾ ਹੈ ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਮੇਂ' ਤੋਂ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ 'ਐਸਿਡ ਫੈਕਟਰੀ' ਤੱਕ ਚੰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦੀਆ ਮਿਰਜ਼ਾ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦੁੱਖ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਰੋਂਦੀ ਹੈ।

ਅਮਿਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਰਿੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਸ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਿਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਰੁਕ ਜਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਰਫਤਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥਕੰਡਾ ਵੀ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਅਮਿਸ਼ਾ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਤੌਰਾਨੀ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੇ ਬਜਟ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰੇਸ-2' ਵਿਚ ਲੀਡ ਰੋਲ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਪਰ ਅਖੀਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੀ ਤੇ ਉਹ ਹੱਥ ਮਲਦੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਮਿਸ਼ਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਮੇਡੀ ਰੋਲ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੁਕੋਣ ਫਿਲਮ ਦੀ ਲੀਡ ਹੀਰੋਇਨ ਸੀ ਪਰ ਰਜਨੀਕਾਂਤ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਕੋਚਾਦਾਇਯਾਨ' ਨੂੰ ਡੇਟਸ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ 'ਰੇਸ-2' ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਮਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਲੀਡ ਰੋਲ ਖੁਦ

ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਤੌਰਾਨੀ ਨੂੰ ਦੀਪਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਿਹਾ ਤੇ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦੀਪਿਕਾ ਦਾ ਪਰਤਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੇ ਲੀਡ ਰੋਲ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਪਰ ਅਮਿਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਰਮੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਖਿਰ ਦੀਪਿਕਾ ਨੇ ਹੀ 'ਰੇਸ-2' ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅਮਿਸ਼ਾ ਹੱਥ ਮਲਦੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਮਿਸ਼ਾ ਦੀ ਨਾ ਚੱਲ ਸਕੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ

ਦਾ ਇਹ ਫਾਇਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪੰਜ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਭਈਆਜੀ ਸੁਪਰਹਿਟ' ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਪੰਜ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

**Solar Electric
LED Lighting
Energy Solutions**

Be a partner of Green Energy

For canopy

You can replace 455-watt metal halide fixture with just 105 watt LED fixture with 140000 hours life and no maintenance for 90000 hours.

ਕੈਨੋਪੀ ਲਈ ਤੁਸੀਂ 455 ਵਾਟ ਦੀਆਂ ਮੈਟਲ ਹੈਲਾਈਡ ਲਾਈਟਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 105 ਵਾਟ ਦੀਆਂ LED ਲਾਈਟਾਂ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ 140000 ਘੰਟੇ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ 90000 ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਟੀਨੈਂਸ ਖਰਚਾ ਵੀ ਨਹੀਂ।

Alltech Enterprise presents: Energy Solutions for your businesses.

We sell LED lighting for gas station canopy, area and parking lot, building lighting and for cooler/freezer door lighting.

We also sell high quality solar panel, Invertors and all the mounting material.

For More Info., Call Toll Free (855) 292-2800

Case LED lighting fixture replaces 85-watt fluorescent lamps saves average \$90.00 per door per year.

ECM fan motors: By changing fan motors (cooler and freezer) with two speed EC motors by using fan control you can save significant energy and then money. **Example:** For 15 door walk-in cooler when you replace 8 (1/20 HP) fan motors with ECM, install fan control and install **ASH control** for doors, saves up to **\$4200.00** per year.

ਅਸੀਂ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਕੈਨੋਪੀ, ਏਰੀਆ ਅਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਲਾਟ, ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੁਆਲੇ ਲਾਈਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੂਲਰ/ਫਰੀਜ਼ਰ ਲਈ LED ਲਾਈਟਾਂ ਵੀ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ
We sell best brand of America. Beta LED, GE and LED Power.

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਟੌਲ ਫਰੀ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੈਲੇ (855) 292-2800